

Paulo Coelho

Valkire

»Mi smo odgovorni za sve što se događa na ovome svijetu. Snagom svoje ljubavi, svoje volje, možemo mijenjati svoju sudbinu i subbine mnogih drugih ljudi.«

Zašto uništavamo ono što najviše volimo? To je pitanje kojim se Paulo Coelho u *Valkirama* suočava s vlastitom prošlošću kako bi se okrenuo budućnosti.

Zajedno sa suprugom Chris on odlazi na put u pustinju Mojave. Na četrdesetodnevnom putovanju kroz nepoznate i mistične pustinjske predjele oni susreću Valkire, žene-ratnice, i suočavaju se sa svojim najdubljim strahovima, slabostima i nesigurnostima.

U ovoj knjizi, koja je bila ispred svoga vremena kada je prvi puta objavljena, a čija je tematika vrlo važna upravo u sadašnjem trenutku, Paulo Coelho otkriva nam svoju najintimniju osobnu borbu i govori o odgovornosti prema sebi i prema drugima. *Valkire* svjedoče o snazi volje i mogućnosti izbora koju imamo – jer naš izbor može odrediti našu sudbinu.

Stilom kojim se etabirao kao jedan od najčitanijih pisaca u svijetu, Coelho u *Valkirama* opisuje najbitniju fazu svoga duhovnog razvoja i pred čitateljima se iskreno razotkriva, čak potpuno ogoljuje.

Istinski Paulo Coelho.

v|b|z ZAGREB

www.vbz.hr

110,00 kn

ISBN 978-953-304-220-6

9 789533 042206

Valkire

Paulo Coelho

v|b|z

Paulo Coelho

Valkire

v|b|z

v|b|z
biblioteka
DJELA PAULA COELHA

izvršna urednica:
Sandra Ukalović

Paulo Coelho
Valkire

izdavač:
V.B.Z. d.o.o.
10010 Zagreb, Dračevička 12
tel: 01/6235-419, fax: 01/6235-418
e-mail: info@vzb.hr
www.vbz.hr

za izdavača:
Boško Zatezalo

suizdavač:
V.B.Z. d.o.o.
71000 Sarajevo, Radnička 17
tel: +387 33 717 175, fax: +387 33 716 176
e-mail: info@vzb.ba

za suizdavača:
Željko Cvijetinović

urednica knjige:
Sandra Ukalović

korektura:
Melita Jurilj

grafička priprema:
V.B.Z. studio, Zagreb

organizacija tiska:
Knjiga Print d.o.o., Zagreb
srpanj 2010.

Paulo Coelho Valkire

s portugalskoga prevela:
Vida Ungar

v|b|z
ZAGREB
2010.

v|b|z

biblioteka

DJELA PAULA COELHA

naslov izvornika:
Paulo Coelho
AS VALKÍRIAS

copyright © 1992 by Paulo Coelho
This edition was published by arrangements
with Sant Jordi Asociados, Barcelona, SPAIN.
All rights reserved.

Internetska stranica Paula Coelha:
www.paulocoelho.com

Copyright © 2010. za hrvatsko izdanje:
V.B.Z. d.o.o.
Zagreb

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu
Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu
pod brojem 739162.

ISBN: 978-953-304-220-6 (tvrdi uvez)

Za ime
zapisano
12. listopada 1988.
u Kanjonu Glorieta

Andeo im Gospodnji pristupi i slava ih Gospodnja obasja!*

Evangelije po Luki, 2,9

O, Marijo bez grijeha začeta,
moli za nas koji se Tebi utječemo. Amen.

Prolog

J. i ja smo izašli na večeru na plaži Copacabani u Rio de Janeiru. S radošću i ushitom pisca koji se sprema objaviti svoju drugu knjigu, poklonio sam mu jedan primjerak »Alkemičara«. Objasnio sam mu da sam knjigu posvetio njemu, kako bih mu na svoj način zahvalio za sve što sam od njega naučio u naših šest godina druženja.

Dva dana kasnije otpratio sam ga na aerodrom. Već je pročitao neke dijelove knjige i skrenuo mi je pozornost na jednu rečenicu: »Što se dogodi samo jednom, može se nikada ne ponoviti. Ali ako se dogodi dvaput, sigurno će se ponoviti i treći put.«

Upitao sam ga što je želio time reći. Tada mi je objasnio da sam već dvaput u životu imao priliku ostvariti svoje snove, a oba sam ih puta uništio. Citirao mi je dio pjesme Oscara Wilde-a:

*Svatko ubija ono što voli,
Nek zna se što je i na čem,
Netko prezirnim pogledom, netko
U laskanju sve jačem;
Kukavica to cjelovom čini,
A brabar čovjek mačem!*

* Oscar Wilde, *Balada o tannici u Readingu*, Znanje, Zagreb, 1987.; prijevod: Luka Paljetak

Želio sam da mi objasni što je želio reći tim stihovima. Predložio mi je da na nekom osamljenom mjestu radim »Duhovne vježbe« svetog Ignacija Loyole, jer uspjeh ispunjava ljude istovremeno osjećajem sreće i krivnje, a ja bih se trebao pripremiti za događaje koji će uslijediti.

Kada sam mu rekao da je jedan od mojih snova bio provesti četrdeset dana u pustinji, to mu se učinilo kao sjajna ideja. Predložio mi je da odem u Mojave, u Sjedinjenim Američkim Državama, gdje je poznavao čovjeka koji bi mi mogao pomoći da prihvatom ono što volim – svoj posao.

Rezultat tog pustinjskog iskustva ispričao sam u »Valkirama«. Događaji opisani u ovoj knjizi zbili su se između 5. rujna i 17. listopada 1988. Redoslijed nekih odlomaka je izmijenjen, a dva puta koristio sam i fikciju, kako bih čitatelju jasnije dočarao određene teme – ali sve osnovne činjenice su istinite. Pismo citirano u pogовору knjige zavedeno je u Registru naslova i dokumenata u Rio de Janeiru, pod brojem 478038.

Paulo Coelho

✓ozio je gotovo šest sati. Po stoti je put pitao ženu koja je sjedila do njega jesu li na pravom putu.

Po stoti put pogledala je kartu. Da, bili su na pravom putu. Iako je sve oko njih bilo zeleno, s lijepom rječicom koja je tekla uz cestu i drvećem s obiju strana puta.

— Najbolje da stanemo na nekoj benzinskoj postaji i provjerimo — reče ona.

Nastavili su bez riječi, slušajući stare pjesme na nekoj radijskoj stanici. Chris je znala da nije potrebno stati na benzinskoj postaji jer su išli u dobrom smjeru – iako je okoliš ceste ukazivao na sasvim drukčiji krajolik od onoga koji su bili očekivali. Ali dobro je poznавala muža – Paulo je bio napet, nepovjerljiv, mislio je da pogrešno čita kartu. Bio bi mirniji da nekoga pitaju.

— Zašto smo došli ovamo?

— Kako bih mogao izvršiti svoj zadatak — odgovori on.

— Neobičan zadatak — reče ona.

»Zaista, vrlo neobičan«, pomisli on. »Razgovarati sa svojim anđelom čuvarom.«

— Razgovarat ćes sa svojim anđelom — reče ona nakon nekog vremena. — Ali kako bi bilo da u međuvremenu malo porazgovaraš sa mnom?

Nastavio je šutjeti, usredotočen na cestu, vjerojatno misleći kako je pogriješila put. »Nema smisla navaljivati«,

pomisli ona. Željela je da brzo nađu na benzinsku postaju; krenuli su na put direktno iz zračne luke u Los Angelesu – bojala se da je Paulo već preumoran da bi sigurno vozio.

A glupa postaja nikako da se pojavi.

»Trebala sam se udati za inženjera«, reče sama sebi.

Nikada se neće naviknuti na to – na njegovu maniju da odjednom nestane i krene za svetim putovima, sablja ma, razgovorima s anđelima, napravi sve moguće kako bi napredovao na putu magije. »Uvijek je imao potrebu da iza sebe sve ostavi, čak i prije nego što je upoznao J.-a.«

Sjećala se njihova prvog izlaska. Odmah su završili u krevetu i već je nakon tjedan dana odnijela svoj radni stol u njegov stan. Zajednički su joj prijatelji govorili da je Paulo vještac, pa je jedne noći Chris nazvala pastora protestantske crkve u koju je išla i zamolila ga da moli za nju.

Ali, u prvoj godini Paulo nije ni jednom spomenuo magiju. Radio je u jednoj diskografskoj kući i to je bilo sve.

Sljedeće godine život im je bio sličan. Dao je otkaz i otišao raditi u drugu diskografsku kuću.

Treće je godine ponovno dao otkaz (manija da sve napusti!) i odlučio pisati scenarije za televizijske programe. Mislila je da je neobično mijenjati posao svake godine – ali on je pisao, zaradivao novac i živjeli su dobro.

Sve dok, na kraju treće godine, nije odlučio – još jednom – napustiti posao. Ništa nije objašnjavao, samo je rekao da mu je dosta toga što radi, da nema smisla stalno davati otkaze i mijenjati poslove. Trebao je otkriti što želi. Imali su neku uštedevinu, pa su odlučili krenuti na put.

»U automobilu, baš kao i sada«, pomisli Chris.

Chris je prvi put upoznala J.-a u Amsterdamu, dok su pili kavu u hotelu Brower i promatrali kanal Singel. Paulo je problijedio kad ga je ugledao i, sav nemiran, jedva je skupio hrabrosti da priđe stolu toga visokoga gospodina, potpuno bijele kose, u poslovnom odijelu. Te je noći, kada su opet ostali sami, Paulo sam popio cijelu bocu vina – bio je loš u piću, brzo bi se napio – i tek joj je tada ispričao da se već sedam godina bavi izučavanjem magije (iako je ona to znala, prijatelji su joj već bili rekli). U međuvremenu je, iz nekog razloga koji joj nije želio otkriti – iako ga je pitala nekoliko puta – sve napustio.

»Ali imao sam viziju tog čovjeka, prije dva mjeseca, u koncentracijskom logoru u Dachauu«, reče on, misleći na J.-a.

Sjećala se tog dana. Paulo je gorko plakao, govorio je da čuje kako ga zove neki glas, ali ne zna kako da mu se odazove.

»Trebam li se vratiti magiji?« pitao je.

»Trebaš«, odgovorila je, iako nije bila sigurna u to što govorи.

Nakon susreta s J.-om sve se promijenilo. Počeli su rituali, zadaci, obredi. Duga putovanja s J.-om, bez točnog datuma povratka. Beskonačni sastanci s neobičnim muškarcima i lijepim ženama, oko kojih je titrala aura iznimne senzualnosti. Izazovi i ispitni, beskrajne besane noći, dugi vikendi bez izlaska iz kuće. Ali Paulo je bio mnogo zadovoljniji – nije više živio dajući otkaze. Zajedno su osnovali malu izdavačku kuću, i on je uspio ostvariti svoj davni san – pisati knjige.

Konačno su naišli na benzinsku postaju. Poslužila ih je mlada djevojka indijanskih crta lica. Njih dvoje izašli su

protegnuti noge dok je djevojka punila spremnik gorivom.

Paulo je uzeo kartu i provjerio rutu. Bili su na pravome putu.

»Sada se opustio i konačno će moći razgovarati sa mnjom«, pomislila je.

— J. ti je rekao da se ovdje trebaš naći s anđelom? — upita ga oprezno.

— Ne — reče on.

»Dobro je, odgovorio mi je«, pomisli ona promatrajući blistavo zelenilo. Sunce je počelo zalaziti. Da nije nekoliko puta pogledala kartu, ni ona ne bi vjerovala da su na pravome putu. Nisu mogli biti više od deset kilometara udaljeni od odredišta, a okolni krajolik kao da je govorio da su još jako, jako daleko.

— J. mi nije rekao da moram doći ovamo — nastavi Paulo. — Mjesto nije važno. Ali ovdje imam jednog poznanika, razumiješ?

Naravno da je razumjela. Paulo je uvijek imao poznanike. Nazivao ih je sljedbenicima Tradicije, koju je ona u svojim dnevnicima zvala »Urotom«. Na svijetu ima mnogo više čarobnica i čarobnjaka nego što ljudi mogu i sanjati.

— Nekoga tko priča s anđelima?

— Nisam siguran. Jednom mi je J. ovlaš spomenuo jednog učitelja Tradicije koji ovdje živi, a koji zna pričati s anđelima. Ali možda je to samo glasina.

Možda je govorio istinu. Ali Chris je znala da je mogao izabrati bilo koje mjesto, jedno od mnogih na kojima ima »poznanike«. Mjesto na kojem može biti udaljen od svakodnevnog života i usredotočiti se na Čudesno.

— A kako ćeš pričati s anđelom?

— Ne znam.

»Neobičnog li načina života«, pomisli. Pogledom je otpratila muža koji se bio zaputio prema Indijanki da plati račun. Znao je samo da treba pričati s anđelima i to je bilo sve! Napustiti sve što je radio, sjesti u avion, putovati dvanaest sati do Los Angelesa, voziti šest sati do ovog mesta, oboružati se strpljenjem dovoljnim za četrdesetodnevni boravak, i sve to da bi razgovarao — točnije, pokušao razgovarati — s anđelom čuvarom!

Nasmiješio joj se i ona mu je uzvratila osmijeh. Sve u svemu, i nije bilo tako loše. Imali su i oni svojih dnevnih gnjavaža, morali su poplaćati račune, ispisivati čekove, voditi formalne razgovore, progutati teške stvari.

Ali još su vjerovali u andele.

— Uspjet ćemo — reče ona.

— Hvala ti za »mi« — odgovori on. — Ali ovdje sam ja čarobnjak.

Djevojka s benzinske postaje potvrdila je da su na pravome putu. Vozili su se još desetak minuta, ovaj put s ugašenim radiom. Penjali su se blagom uzbrdicom, ali tek kada su stigli na vrh – i vidjeli krajolik koji se prostirao ispod njih – shvatili su koliko su se visoko uspeli. Svih šest sati polako su se penjali a da nisu ni osjetili.

Ali stigli su.

Zaustavio je automobil na ugibalištu i isključio motor. Ona je još jednom pogledala iza sebe da se uvjeri je li to zaista bila istina: da, vidjela je zeleno drveće, biljke, gustu vegetaciju.

A ispred nje, preko cijelog horizonta, prostirao se Mojave. Golema pustinja koja je obuhvaćala pet američkih država, ulazila u Meksiko, pustinja koju je toliko puta kao djevojčica vidjela u vesternima, pustinja u kojoj su se nalazila mjesta neobičnih imena poput Šuma duge ili Dolina smrti.

»Ružičasta je«, pomisli Chris. Ali ne reče ništa. On je netremice promatrao to prostranstvo, kao da pokušava otkriti gdje žive anđeli.

Stanete li na sredinu glavnoga trga, možete vidjeti gdje Borrego Springs počinje, a gdje završava. Ipak, gradić ima tri hotela. Zimi turisti onamo dolaze da se prisjete sunca.

Ostavili su prtljagu u sobi i pošli na večeru u restoran s meksičkom hranom. Mladić koji ih je posluživao dugo se zadržao u blizini njihova stola pokušavajući razabratiti kojim jezikom govore i, kako to nije uspio, na koncu ih je pitao. Kad su mu rekli da dolaze iz Brazila, odgovorio im je da nikada nije upoznao nijednog Brazilca.

— Sada poznaješ dvoje — Paulo se nasmije.

Vjerojatno će već sutradan čitav grad znati da su ovdje. Nema mnogo novosti u Borrego Springsu.

Završili su s jelom i pošli u šetnju okolicom grada držeći se za ruke. Želio je hodati po pustinji, osjetiti je, udisati zrak Mojavea. Švrljali su među pustinjskim kamenjem i stijenama, a nakon nekih pola sata hoda na istoku su mogli vidjeti malobrojna udaljena svjetla Borrego Springsa.

S tog su mjesta bolje vidjeli nebo. Legli su na tlo i postavljali želje zvijezdama padalicama. Nije bilo mjesecine i sazviježđa su blistala.

— Čini li ti se ponekad da u određenim trenucima tvog života netko promatra sve što činiš? — upita Paulo.

— Kako znaš?

— Jer znam. To su trenuci u kojima, iako toga nismo svjesni, osjećamo prisutnost anđela.

Chris se sjetila doba mladenaštva. U to vrijeme taj je osjećaj u nje bio još izraženiji.

— U tim trenucima — nastavi on — počinjemo stvarati svojevrstan film u kojemu smo glavni glumci i postupamo kao da smo sigurni da nas netko promatra.

Ali što smo stariji, to više počinjemo sve to smatrati smiješnim. Čini nam se poput dječjih sanjarija u kojima smo maštali da ćemo postati filmski glumci. Zaboravljamo da je u trenucima u kojima smo glumili za nevidljivu publiku osjećaj da nas netko gleda bio vrlo snažan.

Nekoliko je časaka šutio.

— Kada gledam nebo, često mi se taj osjećaj vrati, praćen uvijek istim pitanjem: tko nas to promatra?

— Pa tko nas promatra? — upita ona.

— Andeli. Božji glasnici.

Netremice je gledala u nebo. Željela je u to vjerovati.

— Sve vjere i svi ljudi koji su vidjeli Čudesno, pričaju o anđelima — nastavi Paulo. — Svetmir je nastanjen anđelima. Oni nam donose nadu, poput onoga koji je pastirima objavio da se rodio prorok. Donose smrt, poput anđela uništenja koji je hodao Egiptom i uništavao sve koji nisu imali znak na vratima. Oni nam, s plamenim mačem u rukama, mogu zapriječiti ulazak u raj. Ili nas mogu u njega odvesti, poput onoga koji je vodio Mariju.

Anđeli trgaju pečate sa zabranjenih knjiga, sviraju trube Posljednjeg suda. Donose svjetlo, kao Mihael, ili tamu, kao Lucifer.

Chris se ohrabri i upita:

— Imaju li anđeli krila?

— Nikada još nisam video anđela — odgovori on. —

Aliisto bih to želio znati. Čak sam pitao J.-a.

»Kako dobro«, pomisli ona. Nije bila jedina koju su zanimala jednostavna pitanja vezana uz anđele.

— J. mi je rekao da uzimaju onaj oblik koji čovjek zamislji. Pošto su oni živa Božja misao, trebaju se prilagoditi našim spoznajama i našem shvaćanju. Znaju da ih u protivnom mi nećemo moći vidjeti.

Paulo zatvorio oči.

— Zamisl svog anđela i u ovome ćeš trenutku osjetiti njegovu prisutnost — dovrši on.

U tišini su ležali u pustinji. Nisu mogli čuti nikakav zvuk i Chris se ponovno osjećala kao da je u filmu svoje mladosti, u kojem glumi za nevidljivu publiku. Što se više mogla usredotočiti, to je bila sigurnija da pored sebe

osjeća prisutnost neke snažne, prijateljske i velikodušne sile. Počela je zamišljati svog anđela i odjenula ga je u odjeću kakve se sjećala sa slike iz djetinjstva: plava haljina, zlatna kosa i velika bijela krila.

I Paulo je zamišljao svog anđela. Već je mnogo puta bio uronio u nevidljivi svijet koji ga je okruživao i to za njega nije bilo ništa novo. Ali sada, otkad mu je J. dao zadatak, jače je osjećao prisutnost svog anđela — kao da se anđeli objavljuju samo onima koji vjeruju u njihovo postojanje. Znao je ipak da, bez obzira na to vjeruje li čovjek ili ne, oni su uvijek tu — glasnici života, smrti, pakla i raja.

Zaognuo je svog anđela u zlatom izvezen plašt i stavljao mu krila.

Čuvar koji je pio jutarnju kavu za susjednim stolom, okrenuo se prema njima.

— Nemojte više noću ići u pustinju — reče.

»Zaista je ovo vrlo malen gradić«, pomisli Chris. »Sve već znaju.«

— Noć je najopasnije doba — nastavi čuvar. — Noću izlaze kojoti i kobre. Ne podnose vrućinu dana, pa kreću u lov tek po zalasku sunca.

— Gledali smo naše andele — odgovori Paulo.

Čuvar je pomislio da taj čovjek slabo govori engleski. Njegova rečenica nije imala smisla: »Andele! Vjerojatno je želio reći nešto drugo.

Njih dvoje na brzinu su ispili svoju kavu. *Poznanik* im je zakazao sastanak vrlo rano.

Chris se iznenadila kada je prvi put ugledala Tooka — bio je vrlo mlad, nije mogao imati više od dvadeset godina. Stanovao je u prikolicu parkiranoj usred pustinje, nekoliko kilometara od Borrego Springsa.

— Učitelj »Urote«? — tiho je pitala Paula nakon što je mladić otisao po šalicu ledenog čaja.

Ali mladić se vratio prije nego što je dobila odgovor. Sjeli su ispod šatorskoga krila rastegnutog uz bočnu stranu vozila, koja je služila kao veranda.

Razgovarali su o templarskim obredima, reincarnaciji, sufijskoj magiji, putovima Katoličke crkve u Latinskoj Americi. Činilo se da dječak ima široku naobrazbu i bilo ih je zgodno promatrati u razgovoru — izgledali su kao dva zaljubljenika koji razgovaraju o svom omiljenom sportu, braneći određene taktike, a napadajući druge.

Pričali su o svemu — osim o andelima.

Sunce je počelo jako grijati, popili su još čaja dok je Took, uvijek nasmiješen, prepričavao zgode iz života u pustinji — čak je potvrdio da početnici ne bi nikada smjeli izlaziti noću (čuvar je bio u pravu). Također bi trebali izbjegavati najtoplji dio dana.

— Pustinja je sačinjena od jutara i večeri — reče. — Ostalo je opasno.

Chris je dugo pratila razgovor. Ali, kako je rano ustala, a sunce je sve jače bliještalo, odlučila je malo zatvoriti oči i odrijemati.

Kada se probudila, zvuk glasova više nije dolazio s istog mesta. Muškarci su sada bili kraj stražnje strane prikolice.

— Zašto si doveo ženu? — začula je tihi Tookov glas.

— Jer sam došao u pustinju — odgovori Paulo, također šapatom.

Took se nasmija.

— Propuštaš najbolje od pustinje. Samoću.

»Koje malo zabadalo«, pomisli Chris.

— Pričaj mi o njima — reče Paulo.

— One će ti pomoći da vidiš svog andela — nastavi Amerikanac.

»Druge žene. Uvijek isto, uvijek te druge žene!«

— One su i mene podučile. Ali Valkire su ljubomorne i snažne. Pokušavaju slijediti andeoske zakone — a ti znaš da u kraljevstvu andela ne postoji ni Dobro ni Zlo.

— Ne kako ih mi shvaćamo.

Bio je to Paulov glas. Chris nije znala tko su bile *Valkire*. Blijedo se sjećala da je čula tu riječ kao ime neke opere.

— Je li ti bilo teško doći do toga da ugledaš andela?

— Prava riječ bila bi »bolno«. Dogodilo se odjednom, u vrijeme kada su Valkire prolazile ovim krajem. Odlučio sam naučiti tu vještinu samo da bih se zabavio, jer tada

još nisam razumio jezik pustinje i sve mi je bilo jako dosadno.

Moj se andeo pojavio na onoj trećoj planini. Tumarao sam onuda rastresen, slušajući *walkman*. U to sam vrijeme gotovo potpuno vladao drugom svijesti.

»Što li mu je sad ta 'druga svijest'?« zapita se Chris.

— Je li te tvoj otac nečemu naučio?

— Ne. Kada sam ga pitao zašto mi nikada ne priča o andelima, odgovorio je da su neke stvari toliko važne da ih čovjek treba otkriti sam.

Na trenutak su zašutjeli.

— Ako ih susretneš, postoji nešto što će vam olakšati kontakt.

— Što?

Took se razdragano nasmija.

— Znat ćeš. Ali bilo bi mnogo bolje da si došao bez žene.

— Je li tvoj andeo imao krila? — upita Paulo.

Ali prije nego što je Took stigao odgovoriti, Chris je ustala s rasklopivog stolca, obišla prikolicu i stala pred njih.

— Zašto on inzistira na tome da bi bilo bolje da si došao sam? — reče na portugalskom. — Želiš li da odem?

Took je nastavio pričati s Paulom, ne obraćajući pažnju na njezine riječi. Pričekala je da vidi hoće li joj Paulo odgovoriti — ali činilo se da je postala nevidljiva.

— Daj mi ključ auta — reče kada je izgubila strpljenje.

— Što želi tvoja žena? — konačno upita Took.

— Želi znati što je to »druga svijest«.

»Prokletstvo! Devet godina zajedno, a ovaj stranac već sve zna o nama!«

Mladić je ustao.

— Ime mi je Took — reče promatrujući je. — A ti si lijepa žena.

Kompliment je postigao trenutni učinak. Izgleda da je dečko znao sa ženama, usprkos svojoj mladosti.

— Sjedni, zatvori oči i pokazat će ti — reče.

— Nisam došla u pustinju učiti magiju ili razgovarati s anđelima — odgovori Chris. — Došla sam kao pratnja svome mužu.

— Sjedni — inzistirao je Took smijući se.

Na trenutak je pogledala prema Paulu. Nije uspjela otkriti što je on mislio o Tookovu prijedlogu.

»Poštujem njihov svijet, ali on nije moj«, pomisli. Iako su svi prijatelji prepostavljali da je i ona uronila u mužev stil života, zapravo su vrlo malo o tome razgovarali. Običavala ga je pratiti na neka mjesta, jednom je čak nosila njegov mač na nekoj ceremoniji, poznavala je Put Santiaga^{*} i — s obzirom na okolnosti — naučila je ponešto o seksualnoj magiji! Ali to je bilo sve.

J. joj nikad nije ponudio da je nečemu poduči.

— Što da radim? — upita Paula.

— Što god želiš — odgovori on.

»Velim ga«, pomisli. Kada bi naučila nešto o njegovu svijetu, zacijelo bi je to još više približilo njemu. Zato ode do rasklopivog stolca, sjedne i zatvori oči.

— O čemu razmišљaš? — zapita Took.

— O tome o čemu ste pričali. Da je Paulo trebao sam putovati. O drugoj svijesti. O tome ima li tvoj anđeo krila. I o tome zašto me to uopće zanima. Zapravo mislim da nikada nisam razgovarala o anđelima.

* Opisano u Hodočašću, V.B.Z., 2002.

— Ne, ne. Želim znati događa li se još nešto u tvojim mislima. Nešto nad čime nemaš kontrolu.

Osjetila je kako joj njegove ruke dodiruju glavu.

— Opusti se, opusti se — njegov je glas postajao sve mekši. — O čemu razmišljaš?

Začula je zvukove. I glasove. Tek je tada postala svjesna o čemu je razmišljala, iako joj se to cijeli dan motalo po glavi.

— O jednoj pjesmi — odgovori. — Pjevam bez prestanka tu pjesmu otkad sam je jučer čula na radiju dok smo putovali ovamo.

Zaista, pjevala je tu pjesmu bez prestanka, počinjala i završavala, završavala i ponovno počinjala. Nije je uspijevala izbiti iz glave.

Took je zamoli da otvorí oči.

— To je druga svijest — reče. — Ona koja pjeva pjesmu. U njoj se može naći bilo što. Da si zaljubljena, *unutra* bi mogla biti ta osoba s kojom voliš biti, ili koju možda želiš zaboraviti. Ali nije lako suočiti se s njom: ona radi neovisno o tvojoj volji.

Okrene se prema Paulu i nasmija.

— Mi smo uvijek uzbudeni zbog nečega. I ne mora se to vidjeti samo u melodiji koju pjevušimo. Jesi li ikad doživjela da ti iz misli ne izlazi netko koga voliš? Nije lako kad ti se to dogodi. Putuješ, pokušavaš zaboraviti, ali druga svijest ti cijelo vrijeme govori: »Ovo bi mu se tako svidjelo!«, »Jao, kako bi bilo dobro da je ovdje.« Zar nikad nisi imala ljubavi zarobljene u »drugoj svijesti«?

Obojica se nasmijaše.

— To su najgore ljubavi, užasne ljubavi! — nastavi Took.

Chris se nije obazirala na šalu. Bila je iznenadena – nikada nije razmišljala o tome.

Imala je dvije svijesti. Koje su funkcionalne istovremeno.

Took se prestane smijati i stane pokraj nje.

— Zatvori opet oči — reče. — I sjeti se horizonta koji si upravo vidjela.

Pokušala ga je zamisliti. Ali shvati da nije gledala horizont.

— Ne mogu — reče zatvorenih očiju. — Nisam dobro vidjela. Znam što je oko mene, ali nisam vidjela horizont.

— Otvori oči. I gledaj.

Chris je pogledala. Vidjela je planine, stijene, kamenje, nisku i oskudnu vegetaciju. A sunce, koje je sjalo sve jače, kao da je prolazilo kroz njezine sunčane naočale i palilo joj oči.

— Ovdje si — reče Took vrlo ozbiljnim glasom. — Pokušaj shvatiti da si ovdje i da stvari koje te okružuju mijenjaju tebe — baš kao što i ti mijenjaš njih.

Chris se zagledala u pustinju.

— Kako bi prodrla u nevidljivi svijet i razvila svoje moći, moraš živjeti u sadašnjosti, *ovdje i sada*. Da bi živjela u sadašnjosti, moraš kontrolirati drugu svijest. I gledati horizont.

Mladić je zamoli da se usredotoči na pjesmu koju je, ne svojom voljom, stalno iznova pjevušila (bila je to *When*

I Fall in Love*. Nije znala sve riječi, pa ih je izmišljala ili pjevušila tram-ta-di-da-dam).

Chris se usredotočila. Pjesma je ubrzo nestala. Sada je bila potpuno prisutna i pažljivo je slušala Tookove riječi.

Ali Took kao da više nije imao što reći.

— Sada trebam malo biti sam — reče. — Vratite se za dva dana.

Zatvorili su se u klimatiziranu sobu motela, bez imalo volje da se suoči s podnevnih pedeset stupnjeva u pustinji. Sa sobom nisu ponijeli nijednu knjigu, ništa zanimljivo. Dremuckali su, bezuspješno pokušavali zaspati.

— Hajdemo upoznati pustinju — reče Paulo.

— Jako je vruće. Took kaže da je opasno. Ostavimo to za sutra.

Paulo ne odgovori. Bila je sigurna da pokušava izvući neku pouku iz činjenice da su osuđeni na zatvor motelske sobe. Pokušavao je pronaći smisao u svemu što mu se u životu dogadalo i govorio je samo da bi olakšao napetost.

Ali to je bilo nemoguće; pokušati u svemu pronaći smisao značilo je cijelo vrijeme biti napet i pozoran. Paulo se nije opuštao nikada i bilo je samo pitanje vremena kada će se umoriti od svega toga.

— Tko je Took?

— Njegov je otac moćni čarobnjak koji želi održati obiteljsku tradiciju — onako kako očevi inženjeri žele da njihovi sinovi nastave njihovim stopama.

— Tako je mlad, a želi se ponašati poput starca. Gubi najbolje godine svoga života u pustinji.

— Sve ima svoju cijenu. Ako Took to sve izdrži — i ne digne ruke od Tradicije — bit će prvi u nizu vrlo mlađih

engl. *Kad se zaljubim* (op. prev.)

učitelja povezanih sa svijetom koji stariji učitelji, iako ga razumiju, više ne znaju objasniti.

Paulo legne na krevet i počne čitati jedinu knjigu koju je imao na raspolaganju: *Vodič za smještaj u pustinji Mojave*. Nije želio ženi otkriti još jedan razlog zbog kojega je Took ovdje: jer ima paranormalne moći i Tradicija ga je obučila kako djelovati kada se otvore vrata raja.

Chris je željela razgovarati. Osjećala je tjeskobu zarobljenu u hotelskoj sobi i odlučila je da neće u svemu pronalaziti smisao« poput svog muža. Bila je obično ljudsko biće koje nije pretendiralo na mjesto u zajednici odabranih.

— Nisam razumjela čemu me Took pokušao podučiti — ustrajala je u razgovoru. — Samoča i pustinja možda pomažu da čovjek ostvari prisniji dodir s nevidljivim svijetom. Ali mislim da time gubimo dodir s drugim ljudima.

— Ma sigurno on ovdje ima pokoju djevojku — reče Paulo, prisjetivši se »magije i žena« svog Učitelja. Želio je završiti razgovor.

»Budem li morala provesti još trideset i devet dana ovdje zatvorena s njim, ubit ću se«, obeća Chris samoj sebi.

Navečer su otisli u restorančić preko puta ulice. Paulo odabrao stol pored prozora.

— Želim da obratiš pažnju na ljude koji prolaze — reče.

Naručili su velike sladoledе. Nekoliko je sati posvećivala pažnju svojoj drugoj svijesti i sada ju je mogla već mnogo bolje kontrolirati. Apetit joj je, međutim, izmakao svakoj kontroli.

Učinila je što je Paulo tražio. U gotovo pola sata samo je pet osoba prošlo pored prozora.

— Što si vidjela?

Opisala je prolaznike do najsitnijih pojedinosti — odjeću, približnu dob, što su nosili. Ali izgleda da to nije bilo ono što je želio čuti. Ustrajao je u pokušajima da izvuče bolji odgovor, ali nije uspio.

— U redu — reče na kraju, poražen. — Reći ću ti što sam želio da primijetiš. Svi ljudi koji su prošli ulicom imali su malo pognut glavu.

Neko su vrijeme čekali da prođe još netko. I zaista, Paulo je bio u pravu.

— Took ti je rekao da gledaš horizont. Učini to.

— Što to znači?

— Svi mi, ljudi i životinje, stvaramo oko sebe svojevrstan »magični prostor«. Najčešće je to krug promjera oko pet metara — i obraćamo pažnju na sve što u njega uđe.

Bili to ljudi, stolovi, telefoni ili izlozi: pokušavamo zadržati kontrolu u tome malenom svijetu koji sami stvaramo.

Čarobnjaci, međutim, uvijek gledaju u daljinu. Proširuju taj »magični prostor« i pokušavaju kontrolirati puno više. To nazivaju *gledati horizont*.

— A zašto bih ja to činila?

— Jer si ovdje. Pokušaj i vidjet ćeš kako se sve mijenja.

Kada su izašli iz restorana, pokušavala je zadržati pažnju na udaljenim stvarima. Primjetila je planine, rijetke oblake koji bi se pojavili samo predvečer, i – neobičnog li osjećaja – činilo joj se da vidi zrak oko sebe.

— Sve što Took govori, važno je — reče on. — Susreo se i razgovarao sa svojim andelom i iskoristit će tebe da to nauči i mene. Ipak, on poznaje moć riječi; zna da se savjeti upućeni osobi koja ne sluša vraćaju onome tko ih je izrekao i pritom gube svoju snagu. On mora biti siguran da te zanima ono što ti govori.

— Pa zašto naprosto ne pokaže tebi?

— Jer u Tradiciji postoji jedno nepisano pravilo: učitelj nikada ne podučava tugeg učenika. Ja sam J.-ov učenik.

»Ali on mi želi pomoći. Zato je odabrao tebe«, pomisli Paulo.

— Jesi li me zato doveo?

— Ne. Doveo sam te jer sam se bojao ostati sam u pustinji.

»Baš je mogao odgovoriti da me poveo iz ljubavi«, misli ona dok su šetali gradom. Njegov iskreni odgovor bio je tako hladan.

Z austavili su automobil pored malene zemljane ceste. Took joj je rekao da uvijek gleda horizont. Dva su dana prošla, nači će se s njime te večeri — i radovala se tome.

Ali još je bilo jutro. A dani su u pustinji bili dugi.

Još je jednom pogledala u horizont: planine, koje su iznenada izronile prije nekoliko milijuna godina, pružale su se pustinjom u dugačkome lancu. Iako su se ti potresi dogodili jako davno, sve do danas može se vidjeti kako se zemljina površina rasporenila — glatko se tlo uspinjalo dobrim dijelom planine, sve dok se na određenoj visini nije otvorila neka vrsta rane iz koje izviru stijene koje upiru prema nebu.

Između planina i automobila prostirala se stjenovita dolina s pužajućim raslinjem, šipražjem, jukama, kaktusima, životom koji je inzistirao da se pojavi u okolišu koji ga nije želio. A usred svega toga isticala se golema bijela mrlja veličine pet nogometnih igrališta. Blistala je na jutarnjem suncu poput velikoga snježnog polja.

— Sol. Slano jezero.

Točno. Mora da je nekada davno i ta pustinja bila more. Jednom godišnje galebovi s Tihog oceana putuju stotine kilometara u unutrašnjost kako bi se u pustinji najeli jedne vrste račića koji izlaze kada padnu kiše. Ljudi zaboravljaju svoje korijene, priroda nikada.

— Mora da je udaljeno kojih pet kilometara — reče Chris.

Paulo pogleda na sat. Još je bilo rano. Gledali su horizont, a horizont im je pokazao slano jezero. Sat vremena hoda do tamo, još jedan sat nazad. Stići će bez bojazni da bi ih moglo uhvatiti prejako sunce.

Oboje su za pojas objesili čuturice s vodom. Paulo je u malenu torbu ubacio cigarete i Bibliju. Ako bude prilike, pročitat će koji odlomak kada stignu do jezera.

Počeli su hodati. Chris je nastojala gledati horizont kada je god to bilo moguće. Koliko god se to činilo jednostavnim, događalo se nešto neobično; osjećala se bolje, slobodnije, kao da joj se povećala unutarnja energija. Po prvi se puta u mnogo godina pokajala što nije više sudjelovala u Paulovoj »Uroti« – uvijek je mislila da su njihovi obredi mnogo zamršeniji i da ih mogu izvoditi samo dobro uvježbani i jako disciplinirani ljudi.

Hodali su bez žurbe oko pola sata. Činilo se kao da se jezero pomaknulo; cijelo je vrijeme bilo na istoj udaljenosti od njih.

Hodali su još sat vremena. Zaciјelo su već prešli pet kilometara, a jezero se samo »malčice« približilo.

Više nije bilo rano ujutro. Suce je počelo jako grijati.

Paulo pogleda iza sebe. Mogli su još vidjeti automobil, minijaturnu crvenu točkicu – ali ipak vidljivu. Nisu se mogli izgubiti.

Kada je pogledao auto, Paulo shvati nešto vrlo važno.

— Stat ćemo ovdje — reče.

Malo su skrenuli s puta i došli do jedne stijene. Naslonili su se na nju da se malo odmore: gotovo da nije bilo sjene. U cijeloj pustinji sjene su se uza stijene pojavljivale samo rano ujutro i predvečer.

— Pogriješili smo u procjeni — reče.

Chris je to već bila shvatila. Čudila se tome, jer je Paulo inače dobro procjenjivao udaljenosti, a i njoj se činilo da do jezera ima samo oko pet kilometara.

— Znam zašto smo se prevarili — nastavi Paulo. — Jer u pustinji nema ničega s čime bismo mogli našu udaljenost usporediti. Navikli smo procjenjivati udaljenosti u odnosu na ostale veličine. Znamo koliko je visoko prosječno stablo. Ili stup. Ili kuća. To nam pomaže da procijenimo nalazi li se nešto blizu ili daleko.

U pustinji nisu imali referentnu točku. Bila je puna stijena kakve nikada nisu vidjeli, nisu imali pojma kolike su planine, a sve je raslinje bilo nisko. Paulo je to shvatio kada je ugledao automobil. Znao je koliko je automobil velik. I znao je da su prešli više od sedam kilometara.

— Odmorit ćemo se malo i vratiti.

»Svejedno«, pomisli ona. Bila je očarana idejom da samo nastavi gledati horizont. Bilo je to sasvim novo iskustvo u njezinu životu.

— To s gledanjem, Paulo...

Pričekao je da Chris nastavi. Znao je da se boji da ne kaže neku glupost, da ne pronađe nekakvo ezoterično značenje, kao što to rade mnogi ljudi donekle povezani s okultizmom.

— Kao da... ne znam točno objasniti... kao da mi je duša naraslala.

»Da«, pomisli Paulo. »Na pravome je putu.«

— Prije, kada bih pogledala u daljinu, ono što sam vidjela bilo je zaista *daleko*, razumiješ? Činilo se kao da to nije dio mojega svijeta. Jer sam inače uvijek gledala blizu, samo stvari oko sebe.

Sve dok se prije dva dana nisam navikla gledati u daljinu. I shvatila sam da, osim stolova, stolaca, stvari, u mom

svijetu postoje i planine, oblaci, nebo. A moja duša — moja duša kao da koristi oči kako bi dodirnula te stvari!

»Opa! Uspjela je to jako dobro objasniti!« pomisli Paulo.

— Moja duša kao da je naraslala — inzistirala je Chris. Otvorio je torbu, izvadio cigarete i jednu zapalio.

— Svatko to može vidjeti. Ali navikli smo uvijek gledati samo blizu, prema dolje i prema unutra. Na taj način, da upotrijebim tvoje riječi, naša moć slabia, a duša nam se stisne.

Jer ne uključuje ništa osim nas samih. Ne uključuje mora, planine, druge ljude, ne uključuje čak ni zidove mesta u kojima živimo.

Paulu se svidio izraz »duša mi je naraslala«. Da razgovara s nekim okorjelim okultistom, sigurno bi čuo mnogo zamršnje objašnjenje, tipa »moja se svijest proširila«. Ali izraz koji je upotrijebila njegova žena bio je mnogo točniji.

Popušio je cigaretu. Više nije bilo smisla ustrajati na posjetu jezeru; uskoro će se temperatura ponovno popeti blizu pedeset stupnjeva u hladu. Automobil je bio daleko, ali vidljiv, i trebali bi stići do njega za nekih sat i pol hoda.

Krenuli su nazad. Bili su okruženi pustinjom, beskrajnim horizontom, i osjećaj slobode rastao je u njihovim dušama.

— Hajdem skinuti odjeću — reče Paulo.

— Mogao bi nas netko vidjeti — bez razmišljanja odgovori Chris.

Paulo se nasmija. Mogli su sve vidjeti kilometrima oko sebe. Prethodnog dana, kada su cijelo jutro i večer šetali, prošla su tuda samo dva automobila — a i tada su čuli buku puno prije nego što su se vozila pojavila. Pustinja je bila sunce, vjetar i tišina.

— Samo nas naši anđeli gledaju — odgovori. — A oni su nas već mnogo puta vidjeli nage.

Skinuo je bermude, majicu, čuturicu, i sve stavio u torbu.

Chris je suzdržavala smijeh. Učinila je isto i uskoro su pustinjom Mojave šetale dvije osobe u tenisicama, kapama i tamnim naočalama — jedna je od njih nosila tešku torbu. Da ih je netko vidoio, dobro bi se zabavio.

Hodali su pola sata. Automobil je bio točkica na horizontu, ali je, za razliku od jezera, rastao kako su mu se približavali. Ukrzo će stići do njega.

Samo što je nju odjednom uhvatilo strašan umor.

— Odmorimo se malo — zamoli.

Paulo stade gotovo kao ukopan.

— Ne mogu ovo više nositi — požali se. — Umoran sam.

»Kako ne može više nositi? Pa cijela torba, uključujući čuturice s vodom, nije mogla težiti više od tri kilograma«, pomisli ona.

— Pa trebamo je nositi. Unutra je voda.

Imala je pravo, trebalo ju je nositi.

— Idemo onda odmah dalje — reče, odjednom one-raspoložen.

»Prije samo nekoliko minuta sve je bilo tako romantično«, pomisli ona. »A sada je namrgoden.« Ali nije željela obraćati pažnju na to — ni njoj se ništa nije dalo.

Još su malo hodali, a ona je bila sve iscrpljenija. Da je sve ovisilo o njoj, ne bi više ništa komentirala — nije ga željela još više razljutiti.

»Koji bedak«, pomisli. Biti tako namrgoden usred sve te ljepote, i to nakon što su pričali o tako zanimljivim stvarima poput...

Nije se mogla sjetiti, ali nije ni bilo važno. Nije joj se više dalo ni misliti.

Paulo stane i odloži torbu na pod.

— Odmorit ćemo se malo — reče.

Više nije izgledao ljutito. Valjda je i njega uhvatio umor. Baš kao i nju.

Nigdje nije bilo hladno. Ali i ona se trebala odmoriti.

Sjeli su na toplo tlo. Nije ih smetalo što su bili goli i što im je pjesak pekao kožu. Trebali su stati. Samo malo.

Sjetila se o čemu su bili razgovarali: o horizontima. Primijetila je da sada, čak i kada to ne želi, osjeća da joj je duša veća. Osim toga, druga svijest joj je potpuno utihnula. Nije mislila ni na kakvu glazbu, ni na što, čak ni na to gledala li ih netko kako goli hodaju pustinjom.

Sve joj je bilo svejedno; osjećala se opušteno, bezbrižno, slobodno.

Nekoliko su minuta sjedili u tišini. Bilo je vruće, ali ni sunce ih nije naročito smetalo. A i da jest, imali su dovoljno vode u čuturicama.

Paulo je ustao prvi.

— Mislim da bi bilo bolje da nastavimo hodati. Još malo pa ćemo stići do auta. Odmorit ćemo se tamo, u klimatiziranom prostoru.

Chris je bila strašno pospana. Željela je samo malo odspavati. Ali je ipak ustala.

Još su malo hodali. Automobil je sad već bio vrlo blizu. Ne više od deset minuta hoda.

— Kad smo već tako blizu, zašto ne bismo malo odspavali? Samo pet minuta.

Spavati pet minuta? Zašto je to rekao? Zar joj je pogđao misli? Ili je također bio pospan?

Nije vidjela ništa loše u tome da odrijemaju pet minuta. Pocrnit će, pomisli ona. Kao da su bili na plaži.

Ponovno su sjeli. Već su bili hodali više od sat vremena, ne računajući odmore. Zašto ne bi odrijemali pet minuta?

Začuli su zvuk automobila. Još prije pola sata odmah bi bila skočila i obukla se.

Ali sada je nije bilo ni najmanje briga. Neka gleda tko hoće. Nije trebala nikome polagati račune.

Željela je spavati, samo to.

Vidjeli su kako se na cesti pojavio maleni kamionet, prošao pored njihovog automobila i zaustavio se. Vozač je izašao i prišao njihovu vozilu. Pogledao je unutra i počeo hodati uokolo, pažljivo proučavajući.

»Možda je neki lopov«, pomisli Paulo. Zamislio je kako im tip krade auto i ostavlja ih u toj pustoši, bez mogućnosti povratka. Ključ je bio u bravi — Paulo ga nije ponio sa sobom kako ga ne bi izgubio.

Ali bili su u unutrašnjosti Sjedinjenih Država. U New Yorku možda, ali tu — tu ne kradu automobile.

Chris je gledala pustinju — kako je bila zlatna! Tijelom joj se razlijevao ugodan osjećaj opuštenosti. Sunce joj nije smetalo — ljudi nisu znali kako pustinja može biti ugodna tijekom dana!

Zlatna! Tako različita od ružičaste pustinje pri zalazu sunca.

Čovjek je prestao proučavati automobil i prislonio je ruku na čelo, poput šilta. Tražio ih je pogledom.

Bila je gola... i on će to vidjeti. Pa što onda? Ni Paulo nije djelovao zabrinuto zbog toga.

Sada je čovjek koračao prema njima. Osjećaj lakoće i euforije sve se više pojačavao, iako se od iscrpljenosti nisu mogli pomaknuti s mjesta. Pustinja je bila zlatna i

lijepa. Sve je bilo mirno i spokojno – anđeli, da, anđeli će se uskoro pojaviti! Ta zato su i došli u pustinju – kako bi razgovarali s njima!

Bila je gola i nije se stidjela. Bila je slobodna žena.

Čovjek se zaustavio pred njima. Govorio je nekim drugim jezikom. Nisu razumjeli njegove riječi.

Palo se napregnuo i shvatio da čovjek govori engleski. Na kraju krajeva, bili su u Sjedinjenim Državama.

— Podite sa mnom — reče.

— Odmorit ćemo se — odgovori Paulo. — Pet minuta.

Čovjek je podigao torbu s poda i otvorio je.

— Obucite ovo — reče Chris pružajući joj odjeću.

Ustala je uz veliki napor i poslušala ga. Nije joj se dalo raspravljati.

Čovjek je zapovjedio i Paulu da se obuče. Ni njemu se nije dalo raspravljati. Zatim je čovjek pogledao u četurice punе vode, otvorio jednu, natočio vodu u maleni poklopac i naredio im da piju.

Nisu bili žedni. Ali učinili su što je čovjek rekao. Bili su potpuno mirni, pomireni sa svijetom – i bez i najmanje volje za svadom.

Napravili bi bilo što, poslušali bilo koju naredbu, samo da ih ostavi na miru.

— Hajdemo — reče čovjek.

Nisu više mogli misliti – samo su gledali pustinju. Napravili bi bilo što, samo da ih ovaj stranac što prije pusti da spavaju.

Čovjek ih je dopratio do automobila, zamolio ih da uđu i upalio motor. »Kamo li nas vozi?« upita se Paulo. Ali nije se uspio zabrinuti – svijet je bio u miru i sve što je želio, bilo je malo odspavati.

Kada se probudio, želudac mu se okretao i strašno mu se povraćalo.

— Mirujte još malo.

Netko je pričao s njim, ali u glavi mu je bila potpuna zbrka. Još se sjećao zlatnoga raja, gdje je sve bilo mirno i spokojno.

Pokušao se pomaknuti i imao je osjećaj kao da mu se tisuće igala zabija u glavu.

»Još ču malo spavati«, pomisli. Ali nije mogao – igle mu nisu dopuštale. I dalje mu je bilo mučno.

— Povraća mi se — reče.

Kada je otvorio oči, vidio je da sjedi u nekoj vrsti mini-marketa, među hladnjacima s osvježavajućim pićima i policama s hranom. Od pogleda na njih osjetio je još veću mučninu. Zatim pred sobom ugleda čovjeka kojega nikada prije nije vido.

Čovjek mu je pomogao da ustane. Paulo shvati da, osim zamišljenih igala u glavi, ima jednu i u ruci. Samo što je ta bila prava.

Čovjek je uzeo bocu s infuzijom spojenu na iglu i otpratio ga do kupaonice. Povraćao je malo vode, ništa više.

— Što se događa? Što znači ova igla?

Bio je to glas Chris koja je govorila na portugalskom. Vratio se u dućan i video kako i ona sjedi s bocom infuzije, a tekućina joj je kapala u žilu.

Paulo se osjećao malo bolje. Više nije trebao čovjekovu pomoć.

Pomogao je Chris da ustane, da ode u kupaonicu i takoder povrati.

— Odvest će vaš auto i uzeti svoj — reče stranac.
— Ostavite ga na istome mjestu, s ključem u bravi. Zaustavite nekoga da vas odveze do njega.

Paulo se polako počeo prisjećati što se dogodilo, ali je opet osjetio mučninu i morao je ponovno povraćati.

Kada se vratio, čovjek je već bio izašao. Tek su tada primijetili da je tamo još jedan čovjek — mladić od dvadesetak godina.

— Još sat vremena — reče mladić. — Kada otopina iz boce s infuzijom istekne, moći ćete ići.

— Koliko je sati?

Mladić odgovori. Paulo učini napor da ustane — imao je sastanak koji nikako nije želio propustiti.

— Moram vidjeti Tooka — reče Chris.

— Sjednite — reče mladić. — Možete ići tek kada završite s infuzijom.

Komentar je bio nepotreban. Nije imao snage niti volje otići ni do vrata.

»Ode moj sastanak«, pomisli. Ali u tom trenutku ništa mu nije bilo važno. Što je manje mislio o tome, to bolje.

Petnaest minuta — reče Took. — Nakon toga dolazi smrt, a vi ni ne znate što vas je snašlo.

Opet su bili u staroj prikolici. Bila je večer sljedećeg dana i sve je opet bilo ružičasto. Nimalo slično onoj pustinji od prethodnog dana — zlatnoj, s beskonačnim mirom, povraćanjem i mučninom.

Dvadeset četiri sata nisu mogli spavati niti jesti — povratili bi sve što bi pojeli. Ali sada je taj čudni osjećaj već prolazio.

— Dobro je da su se vaši horizonti proširili — nastavi momak. — I da ste mislili na andele. Jer jedan vam je andeo došao.

»Bilo bi bolje da je rekao ‘duše su vam narasle’«, pomisli Paulo. »Osim toga, tip koji se pojavio, nije bio andeo — vozio je stari kamionet i govorio engleski. Ovaj si je dječak već počeo svašta umišljati.«

— Hajdemo odmah — reče Took i zamoli Paula da upali automobil.

Bez pardona je sjeo na suvozačko mjesto, a Chris je, psujući na portugalskom, sjela na stražnje sjedište.

Took je počeo davati upute — kreni ovim putem, nastavi onim, vozi brže da se automobil bolje rashladi, isključi klimu da se motor ne bi previše zagrijao. Nekoliko su puta silazili s loših zemljanih cesta i ulazili u pustinju. Ali Took je znao sve, nije griješio poput njih.

— Što je to bilo jučer? — inzistirala je Chris po stoti put. Znala je da Took samo potpiruje iščekivanje; iako je već vidio svog anđela čuvara, ponašao se poput bilo kojeg mladića svoje dobi.

— Sunčanica — konačno odgovori. — Zar nikada niste gledali film o pustinji?

Naravno da jesu. Prežednjeli ljudi koji se vuku po pijesku u potrazi za kapljicom vode.

— Ali mi nismo bili žedni. Čuturice su nam bile pune vode.

— Ne govorim o tome — prekine je Amerikanac. — Mislio sam na odjeću.

Odjeca! Arapi u onim dugim haljama, raznim plăstevima — jedan preko drugoga. Naravno, kako smo mogli biti tako glupi? Paulo je već toliko čuo o tome, već je bio u tri druge pustinje... i nikada nije poželio skinuti odjeću. Ali tamo, tog jutra, nakon frustracije zbog jezera koje se nije približavalio... »Otkud mi samo tako idiotska ideja?« pomisli.

— Čim ste skinuli odjeću, voda vam je iz tijela istog trena počela isparavati. Ne možete se niti oznojiti zbog potpuno suhe klime. Nakon petnaest minuta već ste dehidrirali. Čovjek ne osjeća ni žed, niti išta drugo — samo ima blagi osjećaj dezorientiranosti.

— A umor?

— Umor je nadolazeća smrt.

»Nisam ni primjetila da se smrt približava«, reče Chris za sebe. Kada bi jednoga dana trebala izabrati blagi način da napusti ovaj svijet, još bi jednom gola prošetala pustinjom.

— Velika većina ljudi koji umru u pustinji, umru s vodom u čuturici. Do dehidracije dođe tako brzo da se

osjećamo kao da smo popili čitavu bocu viskija ili uzeli neku veliku tabletu za umirenje.

Took im je preporučio da od tog trenutka nadalje piju vodu cijelo vrijeme — čak i kada ne osjećaju žed, jer moraju imati vode u tijelu.

— Ali pojавio se andeo — zaključi.

Prije nego što je Paulo uspio reći što misli o tome, Took je naredio da se zaustave pored jednog brežuljka.

— Izaći ćemo ovdje i nastaviti put pješice.

Krenuli su uskim puteljkom koji je vodio užbrdo. Took se ubrzo sjetio da je u automobilu zaboravio baterijsku svjetiljku. Vratio se, uzeo je i nekoliko trenutaka sjedio na haubi promatrajući prazninu.

»Chris ima pravo; samoča loše djeluje na ljude. On se zaista neobično ponaša«, pomisli Paulo gledajući mladića kako sjedi na haubi.

Ali samo nekoliko sekundi kasnije, Took se već ponovno uspeo uskim puteljkom i pridružio im se.

Za četrdesetak minuta bez većih poteskoća stigoše na vrh brežuljka. Bio je obrastao rijetkom vegetacijom i Took ih zamoli da sjednu okrenuti k sjeveru. Njegov srdačan stav i razgovorljivost sada su nestali — činio se mnogo usredotočeniji i dalek.

— Došli ste amo u potrazi za anđelima — reče i sjede pored njih.

— Ja sam došao — reče Paulo. — I znam da si ti s jednim razgovarao.

— Pusti sad mog anđela. Mnogi su ljudi u ovoj pustinji vidjeli svog anđela ili razgovarali s njime. Baš kao i mnogi ljudi u gradovima, na morima i u planinama.

Njegov je glas odavao nestrpljenje.

— Mislite o svojem anđelu čuvaru — nastavi. — Jer moj je ovdje, mogu ga vidjeti. Ovo je moje sveto mjesto.

Paulo se, baš kao i Chris, sjetio svoje prve noći u pustinji. Oboje su ponovno zamislili svoje anđele, s odjećom i krilima.

— Uvijek imajte svoje sveto mjesto. Moje je već bilo u jednom malenom stanu, na jednom trgu u Los Angelesu, a sada je ovdje. Sveti kutak nam otvara vrata prema nebu, i nebo ulazi.

Promatrali su Tookovo sveto mjesto: stijene, tvrdo tlo, pužajuće raslinje. Možda noću tuda prođe koja kobra ili kojot.

Činilo se da je Took u transu.

— Upravo sam ovdje uspio vidjeti svog anđela, iako sam znao da je on posvuda, da je njegovo lice lice pustinje u kojoj živim, ili grada u kojem sam živio osamnaest godina.

Razgovarao sam sa svojim anđelom jer sam vjerovao u njegovo postojanje. Jer sam se nadao susretu s njime. I jer sam ga volio.

Nijedno od njih dvoje nije se usudilo pitati o čemu je razgovarao s njim. Took nastavi:

— Ljudi mogu općiti s četiri vrste bića u nevidljivom svijetu: s elementarnim bićima, bestjelesnim duhovima, svećima i anđelima.

Elementarna su bića vibracije prirodnih tvari – vatre, zemlje, vode i zraka – i s njima općimo putem obreda. To su čiste sile – poput potresa, munja ili vulkana. Budući da ih moramo spoznati kao ‘bića’, javljaju se u obliku vilenjaka, vila, daždevnjaka; ali sve što čovjek može s njima učiniti, jest koristiti njihovu snagu – nikada od njih neće ništa naučiti.

»Zašto li nam to govori?« pomisli Paulo. »Zar je zaboravio da sam i ja učitelj magije?«

Took nastavi obrazlaganje:

— Bestjelesni duhovi su oni koji lutaju između ovoga i onoga svijeta i s njima općimo putem posrednika. Neki su od njih veliki Učitelji – ali sve što oni podučavaju mi možemo naučiti i na Zemlji, jer su i oni učili ovdje. Zato ih je bolje ostaviti da putuju prema sljedećoj postaji, a mi trebamo sve više gledati u horizont i tamo pokušati pronaći mudrost koju su i oni na istome mjestu našli.

»Paulo bi trebao sve to znati«, pomisli Chris. »Ovo objašnjenje je namijenjeno meni.«

Bila je u pravu — Took je govorio njoj, zbog nje je on i bio tamo. Nije imao čemu podučiti Paula, dvadeset godina starijeg od sebe, iskusnijeg, koji bi bez problema mogao otkriti kako razgovarati sa svojim andelom, samo kada bi malo bolje razmislio. Paulo je bio J.-ov učenik — a koliko je samo toga Took čuo o J.-u! Na razne je načine pokušao nešto više dozнати o njemu na prvom sastanku s Brazilcem, ali žena bi ga svaki put omela. Tako nije uspio saznati ništa o tehnikama, procesima i ritualima kojima se J. koristio.

Taj ga je prvi susret duboko razočarao. Pomislio je da Brazilac možda koristi J.-ovo ime bez učiteljeva znanja. Ili je možda J. prvi puta pogriješio u izboru učenika — ako je tako, uskoro će to otkriti svi u Tradiciji. Ali te je noći, nakon sastanka, sanjao svog andela čuvara.

Njegov mu je andeo rekao da uvede ženu u put magije. Samo da je uvede: njezin će muž učiniti ostalo.

U snu je odgovorio da ju je već podučio što je druga svijest i rekao joj da gleda u horizont. Andeo mu je savjetovao da posveti pažnju muškarcu, ali da posebno čuva ženu. Zatim je nestao.

Took je bio obučen da sluša. Zato je sada činio ono što je njegov andeo od njega tražio — i nadao se da će to biti primijećeno odozgo.

— Nakon bestjelesnih duhova — nastavi on — pojavljuju se sveci. Oni su pravi Učitelji. Nekoć su živjeli s nama, a sada su blizu svjetlosti. Veliki nauk svetaca njihovi su životi ovdje na Zemlji. U njima je sadržano sve što bismo trebali znati, dovoljno je da ih oponašamo.

— A kako zazivamo svece? — upita Chris.

— Molitvom — odgovori Paulo, upadajući Tooku u riječ. Nije bio ljubomoran — iako mu je bilo jasno da Amerikanac želi zablistati pred Chris.

»On poštuje Tradiciju. Iskoristit će moju ženu kako bi mene podučio. Ali zašto govori tako bazične stvari, ponavljajući ono što ja već znam?« zapita se.

— Svece zazivamo konstantnom molitvom — nastavi Paulo. — A kada su oni blizu, sve se mijenja. Događaju se čuda.

Took je primijetio agresivan Brazilčev ton. Ali nije mu ispričao svoj san s andelom, nije on nikome dugovao objašnjenja.

— I na kraju — Took ponovno preuze riječ — postoje andeli.

Možda Brazilac baš taj dio nije poznavao, iako se činilo da zna ponešto o ostalim temama. Took načini dugu stanku. Zašutio je i potiho moleći mislio na svog andela s nadom da ovaj sluša svaku njegovu riječ. Zamolio ga je da mu pomogne da bude jasan, jer — o, Bože! — bilo je to vrlo, vrlo teško objasniti.

— Andeli su ljubav u pokretu. Ljubav koja nikada ne staje, koja se boriti da naraste, koja nadilazi dobro i zlo. Ljubav koja sve proždire, koja sve uništava, koja sve prašta. Andeli su načinjeni od te ljubavi, i istovremeno su njezini glasnici.

Ljubav andela uništenja, koji će jednoga dana odnijeti našu dušu, i andela čuvara, koji nam je vraća. Ljubav u pokretu.

— Ljubav u ratu — reče ona.

— Ne postoji ljubav u miru. Tko krene u tome smjeru, izgubljen je.

»Što bi uopće takav dječarac mogao znati o ljubavi? Živi sam, u pustinji, i nikada se nije zaljubio«, pomisli Chris. Međutim, koliko god se trudila, nije se uspjela prisjetiti niti jednog trenutka u kojem joj je ljubav donijela mir. Uvijek je dolazila popraćena agonijama, zanosima, silnim veseljem i dubokim tugama.

Took se okrene prema njima:

— Provedimo neko vrijeme u tišini kako bi naši andeli čuli ljubav koja vlada onkraj naše tištine.

Chris je i dalje razmišljala o ljubavi. Zaista, čini se da mladić ima pravo iako je smatrala da on sve to poznaje samo u teoriji.

»Ljubav se umiri tek pred smrt, kako čudno.« Baš kao što je bilo čudno i sve što joj se događalo, pogotovo osjećaj »povećane duše«.

Nikada nije molila Paula da je išta nauči – vjerovala je u Boga i to joj je bilo dovoljno. Poštovala je suprugovu potragu, ali – možda baš zato što su bili tako bliski, ili zato što je znala da i on ima svoje mane baš kao i svi drugi – nikada je nije zanimala.

Ali prije nije poznavala Tooka. Rekao joj je: »Gledaj u horizont. Obrati pažnju na svoju drugu svijest.« I poslušala ga je. Sada je, povećane duše, otkrivala kako je to dobro i koliko je vremena dosad izgubila.

— Zašto je važno da razgovaramo s andelom? — reče Chris prekidajući tišinu.

— Otkrij to s njim.

Tooka nije razdražio njezin komentar. Da je to pitala Paula, zasigurno bi ga razljutila.

Izmolili su jedan Očenaš i jednu Zdravomariju. Tada je Amerikanac rekao da moraju sići.

— I to je sve? — razočarano će Paulo.

— Doveo sam vas ovamo jer sam želio da moj andeo vidi da sam napravio ono što je od mene tražio — odgovori Took. — Više vas nemam čemu podučiti. Ako želite sazнати više, potražite Valkire.

Povratak je protekao u zategnutoj tišini – prekidanoj samo kada bi Took objašnjavao kojim putem krenuti. Ali nitko nije ni sa kime želio razgovarati – Paulo, jer je smatrao da ga je Took prevario; Chris, jer se bojala da bi njezini komentari mogli razljetiti Paula i da bi mogao pomisliti da je ona sve uništila; i Took, jer je znao da je Brazilac razočaran i da zato neće htjeti razgovarati o J.-u i njegovim tehnikama.

— Pogriješio si u jednoj stvari — reče Paulo kada su stigli do prikolice. — Jučer nismo sreli nikakva andela. Bio je to neki tip u kamionetu.

U jednom je djeliću sekunde Chris pomislila da će ta rečenica ostati bez odgovora – netrpeljivost je među njima dvojicom rasla iz trenutka u trenutak. Amerikanac je već bio krenuo prema svojoj »kući«, ali se odjednom vrati.

— Ispričat ću vam priču koju je meni ispričao moj otac — reče.

Jedan učitelj i njegov učenik hodali su pustinjom. Učitelj ga je podučavao da uvijek mora imati vjeru u Boga, i da će se On za sve pobrinuti.

Pala je noć i odlučili su kampirati. Učitelj je postavio šator, a učenik je bio zadužen da zaveže konje za jednu stijenu. Ali, kada je stigao do stijene, pomislio je:

‘Učitelj me iskušava. Rekao je da će se Bog za sve pobrinuti, a onda je poslao mene da zavežem konje. Želi vidjeti vjerujem li u Boga ili ne vjerujem.’

Umjesto da zaveže životinje, izmolio je dugačku molitvu i povjerio konje na čuvanje Bogu. Kada su se sljedećeg dana probudili, konji su bili nestali. Razočaran, učenik se potuži učitelju da mu više ne vjeruje jer se Bog nije za sve brinuo; zaboravio je paziti na konje.

‘U krivu si’, odgovori učitelj. ‘Bog se htio pobrinuti za konje. Ali u tome je trenutku trebao upotrijebiti tvoje ruke da ih zaveže za stijenu.’

Mladić upali malenu plinsku svjetiljku koja je visjela s vanjske strane prikolice. Njezina je svjetlost malčice zasjenila sjaj zvijezda.

— Kada počnemo misliti na anđele, oni se počnu pokazivati. Njihova prisutnost biva nam sve bliža, sve stvarnija. Jedino što se oni u prvi čas pokazuju onako kako to čine cijeloga našega života: preko drugih.

»Tvoj je anđeo iskoristio tog čovjeka. Mora da ga je tog jutra rano izvukao iz kuće, nešto promijenio u njegovoj rutini, sve posložio tako da on bude na mjestu gdje ste ga trebali točno tada kada ste ga trebali. To se zove čudo. Ne pokušavaj to pretvoriti u sasvim običan događaj.«

Paulo ga je šutke slušao.

— Kada smo se krenuli uspinjati na planinu, zaboravio sam svjetiljku — nastavi Took. — Sigurno si primijetio da sam se neko vrijeme zadržao u autu. Kada god zaboravim nešto na izlasku iz kuće, osjećam da je to djelo mog anđela čuvara. Čini to kako bih nekoliko sekundi zakasnio — a to kratko vrijeme može imati vrlo važno značenje. Može me izvući iz neke nesreće, ili mi osigurati susret s nekim koga trebam.

Zbog toga, kada uzmem to što sam bio zaboravio, uvijek sjednem i izbrojim do dvadeset. Tako dajem anđelu vremena da djeluje. Anđeli koriste mnogo raznih načina...

Amerikanac zamoli Paula da malo pričeka. Uđe u prikolicu i vrati se s kartom.

— Kada sam zadnji put vidio Valkire, bilo je to ovdje.

Pokaže jedno mjesto na karti. Činilo se da se netrpeljivost među njima uvelike smanjila.

— Čuvaj ženu — reče Took. — Dobro je da je došla.

— Mislim da jest — odgovori Paulo. — Hvala ti na svemu.

Nakon toga se rastadoše.

Kako sam bio glup! — reče Paulo i udari šakom u volan čim su se malo udaljili.

— Glup? Meni se činilo da si bio ljubomoran!

Ali Paulo se smijao, izvrsno raspoložen.

— Četiri procesa! A on je govorio samo o tri! A upravo nam je četvrti potreban kako bismo razgovarali s andelom!

Okrenuo se prema Chris. Oči su mu sjale od sreće.

— Četvrti proces: kanaliziranje!

Gotovo deset dana u pustinji. Zaustavili su se na mjestu gdje se u tlu otvorio cijeli niz rana, kao da su onuda tekli deseci preistorijskih rijeka, ostavljajući za sobom te dugačke, duboke pukotine, koje je sunce sve više produbljivalo.

Nije na tome mjestu bilo ni škorpiona, ni zmija, niti kojota; čak niti inače svuda prisutnog niskog raslinja. Pustinja je bila puna takvih mjesta zvanih *badlands*, prokleta mjesta.

Njih dvoje uđoše u jednu od tih golemih rana. Zidovi od zemlje bili su visoki, i mogli su vidjeti samo jedan krivudavi put, bez početka i bez kraja.

Sada više nisu bili samo ono dvoje neodgovornih pistolova koji su mislili da im se ništa loše ne može dogoditi. Pustinja je imala svoje zakone i ubijala je one koji ih se nisu pridržavali. Naučili su te zakone — tragove zmija, vrijeme kada se izlazi, mjere sigurnosti. Prije nego što su usli u *badlands*, u automobilu su ostavili cedulju na kojoj je pisalo kamo su se uputili. Makar to bilo i samo na pola sata i makar se ta mjeru činila nepotrebnom, čak i smiješnom; ako se bilo što dogodi, neki bi se automobil mogao ovdje zaustaviti i netko bi mogao vidjeti cedulju i znati u kojem su smjeru otišli. Trebalo je olakšati zadatak posrednicima koje pošalje andeo čuvan.

Tražili su Valkire. Ne tamo, na tom kraju svijeta – jer ni jedan oblik života ne može dugo opstati u *badlandsima*. Tamo su bili radi vježbe. Za Chris.

Ali Valkire su bile blizu, i nešto im je govorilo da je tako. Vidjeli su tragove. Živjele su u pustinji, nigrđe se nisu dugo zadržavale – ali ostavljale su tragove.

A njih dvoje uspjeli su im uči u trag. U početku su posjećivali mjestače za mjestašcem raspitujući se za Valkire, ali nitko nije niti čuo za njih. Mjesto koje im je Took pokazao na karti nije im bilo od koristi – vjerojatno su vrlo davno onuda prošle. Ali jednoga dana u jednom baru pronašli su mladića koji se sjećao da je pročitao nešto o njima. Opisao im je kakvu odjeću nose – i kakve tragove ostavljaju.

Nastavili su svoju potragu raspitujući se za žene koje su tako odjevene. Ljudi bi im, uz izraze neodobravanja, ispričali da su otišle prije mjesec dana, prije tjedan dana, prije tri dana.

Naposljeku su se našli samo jedan dan puta od mjesta na kojem bi mogle biti.

Sunce je već bilo blizu horizonta – inače se ne bi usudili hodati pustinjom. Zemljani su zidovi bacali sjene. Mjesto je bilo savršeno.

Chris više nije mogla sve to ponavljati. Ali morala je – još nije bila postigla važne rezultate.

— Sjedni ovdje. Ledjima prema jugu.

Učinila je što je Paulo tražio. Nakon toga se nesvesno počela opuštati. Sjedila je prekriženih nogu, zatvorenih očiju – ali mogla je osjetiti čitavu pustinju oko sebe. Duša joj je proteklih dana narasla i znala je da je svijet prostran, mnogo prostraniji nego što je to bio prije samo dva tjedna.

— Usredotoči se na drugu svijest — reče on.

Chris je osjetila malu zadršku u njegovu glasu. Nije se mogao prema njoj ponašati kao prema drugim učenicima – naposljeku, ona je znala njegove mane i slabosti. Ali Paulo je učinio golem napor da se vlada poput pravog učitelja i cijenila ga je zbog toga.

Usredotočila se na drugu svijest. Dopustila je da joj sve misli uđu u glavu – i, kao i uvijek, to su bile absurdne misli kad se radi o nekome tko se nalazi usred pustinje. Unazad tri dana, kada god bi započela s tom vježbom, primijetila bi da je u procesu automatskog razmišljanja bila jako zaokupljena time koga će pozvati na proslavu svog rođendana – koji je bio za tri mjeseca.

Ali Paulo joj je rekao da ne obraća pažnju na to. Neka dopusti svojim mislima da slobodnu teku.

— Ponovimo sve ispočetka — reče on.

— Mislim o svojoj proslavi.

— Nemoj se boriti protiv svojih misli, one su jače od tebe — reče Paulo po tisućiti put. — Ako ih se želiš riješiti, prihvati ih. Misli o onome o čemu žele da misliš, sve dok se ne umore.

Pravila je popis uzvanika. Maknula je neke. Dodavala druge. To je bio prvi korak: davati pažnju drugoj svijesti sve dok se ova ne umori.

Sada je misao o rođendanskoj proslavi brže nestajala nego ranije. Usprkos tome, još je pravila popis. Bilo joj je nevjerojatno kako joj nešto tako beznačajno može zaukljati tolike dane, tolike sate u kojima je mogla misliti o zanimljivijim stvarima.

— Misli dok se ne umoriš. A kada se umoriš, otvorи kanal.

Paulo se udalji od žene i nasloni se na zid kraj jaruge.

Mladić je bio pravi znalac, iako je vrlo ozbiljno shvatio naputak o tome da ne smije podučavati tuđeg učenika. Ali, putem Chris, dao mu je sve potrebne upute.

Četvrti način općenja s nevidljivim svjetom bilo je kanaliziranje.

Kanaliziranje! Koliko je samo puta vidio ljude u prometnim gužvama kako u automobilima razgovaraju sami sa sobom, nesvesni da upravo provode jedan od naj sofisticirijih magijskih procesa! Za razliku od posredništva, koje zahtijeva određeni gubitak svijesti za vrijeme kontakta s duhovima, kanaliziranje je najprirodniji proces kojim se ljudska bića koriste kako bi zaronila u nepoznato. To je kontakt s Duhom Svetim, s Dušom Svijeta, s Prosvijetljenim Učiteljima koji obitavaju u udaljenim dijelovima svemira.

Nisu potrebni nikakvi obredi, utjelovljenja, niti išta drugo. Svaki čovjek podsvjesno zna da mu je nadohvat ruke most koji povezuje vidljivo i nevidljivo i po kojem može ići bez straha.

I svi to pokušavaju, čak i kada toga nisu svjesni. Svi se ponekad iznenadimo kada kažemo stvari koje nikada nismo mislili reći i pravdamo se nečim poput »Ne znam zašto to uopće govorim«, ili kad spontano napravimo nešto bez mnogo promišljanja.

I svi volimo promatrati čuda prirode – oluju ili zalazak sunca, spremni da stupimo u kontakt s Mudrošću Svetog, da dodemo do zaista bitnih spoznaja.

Ali u tim trenucima pojavljuje se nevidljivi zid.

Druga svijest.

Druga svijest je uvijek tu, prijeći ulaz svojim beskoničnim ponavljanjima, beznačajnim temama, svojim melodijama, finansijskim problemima ili nerazriješenim ljubavima.

Ustao je i vratio se bliže Chris.

— Budi strpljiva i slušaj sve što ti druga svijest ima reći. Ne odgovaraj. Ne diskutiraj. Umorit će se.

Chris je još jednom presložila popis uzvanika iako je to više nije zanimalo. Kada je završila, stavila je točku na tu temu.

Ona otvorila oči.

Bila je tamo, u toj rani u zemlji. Osjećala je užarenii zrak oko sebe.

— Otvori kanal. Počni govoriti.

»Gоворити!«

Uvijek se bojala govoriti da ne bi ispala smiješna, glupa. Bojala se što će drugi misliti o onome što govoristi, jer su joj se drugi uvijek činili spremnijima, inteligentnijima, kao da imaju odgovore na sve.

Ali sad je tako kako je, mora smoći hrabrosti, čak i ako bude izgovarala absurdne stvari, rečenice bez ikakva smisla. Paulo joj je objasnio da je to jedan od načina kanaliziranja: govor. Pobijediti drugu svijest, a onda dopustiti Svetomiru da je preuzme i da je upotrijebi kako god želi.

Počela je pomicati glavu, naprsto jer joj je to pasalo, i odjednom je imala potrebu izvoditi ustima čudne zvukove. Učinila je to. Ništa nije bilo komično. Bila je slobodna ponašati se kako god želi.

Nije znala odakle te stvari dolaze – a dolazile su iznutra, iz dubine njezine duše, i pokazivale su se. Povremeno bi se druga svijest vratila zaokupljena svojim brigama, i Chris bi ih pokušala posložiti, ali bilo je nužno da sve bude baš tako – bez logike, bez cenzure, s radošću ratnika koji ulazi u nepoznato područje. Morala je govoriti čistim jezikom srca.

Paulo je slušao u tišini, a Chris je osjećala njegovu prisutnost. Bila ga je potpuno svjesna, ali slobodna. Nije se mogla brinuti oko toga što on misli – morala je nastaviti govoriti, izvoditi pokrete koje je osjećala da želi izvoditi, pjevati neobične pjesme. Da, mora da sve to ima nekog smisla, jer nikada prije nije čula i doživjela te zvukove, te pjesme, te riječi i pokrete. Bilo je teško, bojala se da ne umišlja stvari, da se pretvara kako je u kontaktu s Nevidljivim više nego što je to zapravo bila. Ali pobijedila je strah od toga da isпадa smiješna i nastavila je dalje.

Toga je dana nešto bilo drugaćije. Više to nije činila iz osjećaja dužnosti, kao prvih nekoliko dana. Ovaj put je uživala u tome. I počela se osjećati sigurno. Val sigurnosti odlazio je i vraćao se, a Chris ga je očajnički željela zgrabiti.

Kako bi zadržala taj val blizu sebe, morala je govoriti. Što god bi joj palo na pamet.

— Vidim ovu zemљu — glas joj je bio isprekidan, miran, iako je druga svijest povremeno dolazila i govorila joj kako Paulo sigurno sve to smatra smiješnim. — Nalazimo se na sigurnome mjestu, možemo ovdje ostati i prenoći, gledati zvijezde ležeći na tlu i razgovarati o andelima. Tu nema ni škorpiona, ni zmija, niti kojota.

»Misli li on da izmišljam? Da ga želim impresionirati? Ali želim govoriti upravo to!«

— Naš planet čuva neka mjesta samo za sebe. Moli nas da odemo otamo. Na tim mjestima Zemlja može biti sama, bez milijuna oblika života koji hodaju njezinom površinom. Njoj je isto potrebna samoča jer želi razumjeti samu sebe.

»Zašto to govorim? Mislit će da se želim praviti važna pred njim. Svjesna sam toga!«

Paulo pogleda oko sebe. Suho je korito rijeke izgledalo nježno, meko. Ali utjerivalo je strah u kosti, strah od potpune samoće, potpune odsutnosti bilo kakva života.

— Postoji i jedna molitva — nastavi Chris. Druga je svijest više nije uspijevala omesti, učiniti da se osjeća smiješnom.

Ali, odjednom, osjeti strah. Bojala se da neće znati molitvu, da neće znati nastaviti.

I čim je osjetila strah, druga se svijest vratila, i vratio se osjećaj komičnosti, srama, brige o tome što Paulo misli. Na kraju krajeva, on je bio čarobnjak – znao je više nego ona i sigurno sve to smatra lažnim.

Duboko je udahnula. Usredotočila se na sadašnjost, na zemљu iz koje ništa nije raslo, na sunce koje se već polako skrivalo. Malo pomalo, sigurnost se vratila – poput kakva čuda.

— Postoji jedna molitva — ponovi.

*I odzvanjat će
jasno
na nebu
kada ja dodem
i podignem buku*

Neko je vrijeme šutjela, osjećajući da je dala sve od sebe, da se kanal zatvorio. Okrenula se prema Paulu.

— Danas sam otišla predaleko. Nikad mi se to nije dogodilo.

Paulo je pogradi po glavi i poljubi. Nije znala je li to učinio iz sažaljenja ili iz ponosa.

— Hajdemo odavde — reče. — Poslušajmo želju zemlje.

»Možda to govori kako bi me potaknuo, kako bih nastavila pokušavati kanalizirati«, pomisli. U jedno je ipak bila sigurna — nešto se dogodilo. Nije sve to izmisnila.

— Molitva? — upita ona, pribjavajući se odgovora.

— To je jedan stari domorodački napjev. Koriste ga враћеви plemena Ojibwa.

Oduvijek je bila ponosna na muževu opću kulturu, iako je on stalno tvrdio da to ničemu ne služi.

— Kako se tako nešto može dogoditi?

Paulo se sjeti J.-a koji je u svojoj knjizi govorio o tajnama alkemije: »Oblaci su rijeke koje već poznaju more.« Ali nije mu se dalo objašnjavati. Koračao je napet, razdražljiv, ne znajući pravo što još radi u pustinji; na kraju krajeva, već je znao kako razgovarati s anđelom čuvarom.

Jesi li gledala film *Psibo*? — upita on Chris kada su stigli do automobila.

Ona potvrđno kimne glavom.

— U filmu glavna glumica umre u kadi, odmah u prvih deset minuta. U pustinji, ja sam otkrio kako se priča s anđelima već trećeg dana. Usprkos tome, obećao sam sâm sebi da ću ovdje ostati četrdeset dana i sada više ne mogu promijeniti tu odluku.

— Ali tu su Valkire.

— Valkire! Mogu ja živjeti i bez njih, razumiješ?

»Boji se da bi ih zaista mogao pronaci«, pomisli Chris.

— Već znam kako razgovarati s anđelima, a to je jedino važno! — Paulov je glas zvučao agresivno.

— Baš sam mislila o tome — odgovori Chris. — Znaš, ali svejedno *ne želiš pokušati*.

»To je moj problem«, reče Paulo sam sebi dok je palio automobil. »Potrebni su mi jaki osjećaji. Potrebni su mi izazovi.«

Pogledao je Chris. Rastreseno je čitala *Priručnik o preživljavanju u pustinji* koji su kupili u nekom od gradića kroz koje su prošli.

Pokrenuo je automobil. Krenuli su po još jednoj golemoj pustinjskoj traci, koja je izgledala kao da nema kraja.

»Nije to samo problem duhovne potrage«, nastavi razmišljati šarajući pogledom između Chris i ceste. Bilo mu je dosta braka, iako je znao da voli svoju ženu. Trebao je snažne osjećaje u ljubavi, u poslu, u svemu što je radio u životu. Tako se suprotstavljao jednom od najvažnijih zakona prirode: svako kretanje treba i odmor.

Znao je da, nastavi li tako, ništa u njegovu životu neće dugo potrajati. Počeo je shvaćati što je J. želio reći onim »svatko ubija ono što najviše voli«.

Nakon dva dana stigli su u Gringo Pass, mještašce sa samo jednim motelom, mini-marketom i carinarnicom. Granica s Meksikom bila je udaljena samo nekoliko metara i slikali su jedno drugo kako stoje s jednom nogom u svakoj zemlji.

Ušli su u mini-market. Pitali su za Valkire, a vlasnica im je odgovorila da je vidjela »te lezbijke« u prijepodnevnim satima, ali da su otišle.

— Nastavile su za Meksiko? — želio je znati Paulo.

— Ne, ne. Krenule su cestom prema Tucsonu.

Vratili su se u motel i sjeli na verandu. Automobil je bio parkiran točno ispred njih.

— Pogledaj kako nam je auto sav prašan — reče Paulo nakon nekoliko minuta. — Želim ga oprati.

— Vlasniku motela neće se baš svidjeti što trošimo vodu na tako nešto. Ta ipak smo u pustinji, zar si zaboravio?

Paulo ništa ne odgovori. Ustade, iz pretinca za rukavice izvadi paket papirnatih maramica i počne čistiti automobil. Ona je i dalje sjedila na verandi.

»Sav je napet. Ne može biti na miru«, mislila je Chris.

— Želim s tobom razgovarati o nečem ozbiljnom — reče.

— Ništa ne brini, dobro si obavila svoj posao — odgovori Paulo, trošeći jednu papirnatu maramicu za drugom.

— Baš o tome želim razgovarati — ustrajala je Chris.
— Nisam ovamo došla obaviti neki posao. Došla sam jer sam mislila da naš brak završava.

»I ona to osjeća«, pomisli on. Ali nastavi usredotočeno čistiti automobil.

— Oduvijek sam poštovala tvoju duhovnu potragu, ali imam i svoju vlastitu — reče Chris. — I dalje ću je imati, želim da to bude jasno. Nastavit ću ići u crkvu.

— Pa i ja idem u crkvu.

— Ali to je drugačije, znaš to. Ti si odabrao jedan način komunikacije s Bogom, a ja sam odabrala drugi.

— Znam. Ne želim to mijenjati.

— Ipak — ona duboko udahnu, ne znajući kakav će biti njegov odgovor — sa mnom se nešto dogodilo. I ja želim razgovarati sa svojim anđelom.

Ustala je i prišla mu. Sagnula se da pokupi papirnate maramice razbacane po tlu.

— Učini mi jednu uslugu — reče, gledajući duboko mužu u oči. — Nemoj me napustiti na pola puta.

Odmah kraj benzinske postaje bila je mala zalogajnica.

Sjeli su pored prozorskog stakla. Upravo su se probudili, i svijet je još bio tih. S vanjske strane stakla ravnica pustinje, beskrajna asfaltirana traka i tišina.

Chris osjeti čežnju za Borrego Springsom, Gringo Passom, Indiom. U tim je mjestima pustinja imala lice, planine, doline, priče njezinih pionira i osvajača.

Ovdje je, međutim, mogla vidjeti samo golemu prazninu. I sunce. Sunce, koje će uskoro sve pobjojati u žuto, podići temperaturu na 55 °C u hladu (iako hlađa nije ni bilo), i učiniti život nepodnošljivim i ljudima i životinjama.

Neki ih je mladić došao poslužiti. Bio je Kinez i govorio je s jakim naglaskom — zacijelo nije dugo bio тамо. Chris je razmišljala koliko se puta svijet morao okrenuti kako bi doveo тога Kinea у zalogajnicu usred pustinje.

Naručili su kavu, jaja, slaninu i toast. I nastavili šutjeti.

Chris je primijetila mladićeve oči — činile su se zagledane u horizont, poput očiju čovjeka narasle duše.

Ali on nije izvršavao nikakvu svetu zadaću, niti se pokušavao duhovno razvijati. Njegov je pogled izražavao dosadu. Mladić nije video ništa — ni pustinju, ni cestu, niti dva gosta koja su se pojavila u cik zore. Naprosto je ponavljao pokrete koje su ga naučili — staviti kavu u aparat, ispržiti jaja, reći »Izvolite, kako vam mogu pomoći?« ili

»Hvala«. Njegov osjećaj života kao da je ostao u Kini, ili se izgubio u beskraju ravnice bez drveća i uzvisina.

Kava je stigla. Počeli su je piti bez žurbe. Nisu imali kamo ići.

Paulo je promatrao automobil parkiran vani. Ništa nije postigao očistivši ga prije dva dana. Opet je bio potpuno prekriven prašinom.

Iz daljine su začuli neki tihи zvuk. Još malo pa će proći prvi jutarnji kamion. Mladić na trenutak odloži na stranu svoju ravnodušnost, jaja i slaninu i izađe van pokušavajući nešto pronaći, žečeći se osjetiti dijelom svijeta koji se kreće, koji prolazi pored zalogajnice. To je bilo sve što je mogao učiniti: izdaleka gledati kako svijet prolazi. Vjerovatno više nije ni sanjao da će jednoga dana napustiti zalogajnicu i tražiti prijevoz u jednom od tih kamiona. Bio je pobijeden od Tišine i Praznine.

Buka se počela pojačavati i više nije sličila motoru kamiona. Paulovo se srce na trenutak ispuni nadom. Ali bila je to samo nada, ništa više. Pokušao je ne misliti o tome.

Buka se čula još jače. Chris se okrenula da vidi što se vani dogada.

Paulo zadrži pogled usredotočen na šalicu s kavom. Nije želio da žena osjeti njegov nemir.

Stakla restorana lagano su podrhtavala od buke. Mladić kao da nije tome pridavao preveliku pažnju – poznavao je tu buku, i nije mu se sviđala.

Ali Chris je bila očarana. Horizont se napunio svjetлом, sunce se odbijalo od metala, i – u njezinoj mašti – buka kao da je tresla bilje, asfalt, krov, restoran, prozorska stakla.

Ušle su u benzinsku postaju uz gromki prasak, i svi su osjetili njihovu prisutnost: i otvorena cesta, i ravna pustinja, i nisko bilje, i mladi Kinez, pa i dvoje Brazilaca u potrazi za anđelima.

Lijepi su se konji vrzmali po postaji, opasno se približavajući jedan drugome, bičevi su pucketali zrakom, ruke u rukavicama poigravale se vještinom i opasnošću. Podvikivale su poput kauboja koji sakupljaju svoje stado, žečeći probuditi pustinju, objaviti svima da su žive i sretne zbog jutra. Paulo je podigao glavu i gledao ih očaran, ali i dalje srca punog strepnje. Možda se ipak neće ovdje zaustaviti, možda sve ovo izvode samo kako bi probudile mladoga Kineza, pokazale mu da još postoji život, radost i vještina.

Odjednom se životinje zaustaviše, kao da su se pokorile nekoj nevidljivoj zapovijedi.

Valkire su sjahale. Bile su odjevene u kožu, a šarene su im marame zaklanjale cijelo lice osim očiju, kako ne bi udisale prašinu.

Skinule su marame i prašinu s crne odjeće, otresavši pustinju sa svojih tijela. Zatim su marame stavile oko vrata i ušle u zalogajnicu.

Bilo ih je osam.

Nisu naručile ništa. Mladi je Kinez očito znao što žele – već je stavljao jaja, slaninu i tost na zagrijanu ploču. Čak i usred sveopće gužve, mladić je i dalje djelovao poput poslušne mašine.

— Zašto je radio ugašen? — upita jedna od njih.

Poslušni Kinez ode i upali ga.

— Pojačaj — reče druga.

Poput kakva robota, on pojača zvuk do kraja. Odjednom kao da se zaboravljena benzinska postaja pretvorila u diskoteku usred New Yorka. Neke od žena pljeskale su u ritmu glazbe, dok su druge pokušavale razgovarati, nadglasavajući sveopću buku.

Ali jedna je od njih stajala nepomično, nezainteresirana za razgovor, za pljeskanje, za doručak.

Netremice je zurila u Paula. A Paulo je, brade naslojene na lijevu ruku, susreo njezin pogled.

I Chris ju je promatrala. Činilo se da je najstarija među njima, crvene, kovrčave, duge kose.

Nešto ju je probolo u srcu. Dogadalo se nešto neobično, vrlo neobično — što nije znala objasniti. Možda zato što je sve ove dane gledala u horizont — ili bez prestanka vježbala kanaliziranje — promijenio se način na koji je vidjela stvari oko sebe. Predosjećaji su joj bili jako izoštreni i jasno su se manifestirali.

Pretvarala se da ne primjećuje kako se njih dvoje gledaju. Ali srce joj je slalo čudne signale — i nije znala jesu li oni dobri ili loši.

»Took je bio u pravu«, pomisli Paulo. »Rekao je da će biti vrlo lako uspostaviti kontakt s njima.«

Malo pomalo, ostale Valkire primijetile su što se događa. Prvo su gledale najstariju od njih, a zatim svojim pogledom pratile njezin i zaustavile ga na stolu za kojim su sjedili Paulo i Chris. Više nisu razgovarale i nisu se njihale u ritmu glazbe.

— Ugasi radio — reče najstarija Valkira Kinezu.

Kao i uvijek, poslušao ju je. Sada je jedini zvuk dolazio od cvrčanja jaja i slanine koji su se prezili na ploči.

Crvenokosa Valkira je ustala i uputila se k njihovu stolu. Ostala je stajati pored njih. Ostale su sa zanimanjem pratile scenu.

— Gdje si nabavio taj prsten? — upita.

— Na istome mjestu na kojem si i ti nabavila svoj broš — odgovori on.

Tek je tada Chris primijetila metalni broš zadjenut za kožnu jaknu. Imao je isti simbol kao i prsten koji je Paulo nosio na prstenjaku lijeve ruke.

»A zato je tako podbočio bradu rukom.«

Vidjela je već mnogo prstenova Tradicije Mjeseca — raznih boja, metala i veličina — uvijek u obliku zmije, simbola mudrosti. Ipak, nikada nije vidjela niti jedan sličan onome koji je nosio njezin muž. Jedan od prvih koraka koji je J. poduzeo, bio je da pokloni Paulu taj prsten, rekavši mu da će tako okrunuti »Tradiciju Mjeseca, ciklus prekinut strahom«. Bilo je to 1982., kada je s Paulom i J.-om bila u Norveškoj.

A sada, usred pustinje — pojavila se žena s istim takvim brošem. S istim takvim simbolom.

»Žene uvijek primijete nakit.«

— Što želiš? — upita odjednom crvenokosa.

I Paulo je bio na nogama. Gledali su se, licem u lice. Chris osjeti kako joj se srce još više stegnu — bila je potpuno sigurna da to nije ljubomora.

— Što želiš? — ponovi ona.

— Razgovarati sa svojim anđelom. I još nešto.

Žena uze Paula za ruku. Prijede prstima preko prstena i tada se prvi puta u njoj moglo vidjeti nešto ženstveno.

— Ako si nabavio taj prsten na istome mjestu gdje i ja svoj broš, trebao bi znati kako se to radi — reče, pogleda uprta u zmije. — Ako nisi, prodaj ga meni. To je lijep komad nakita.

Nije to bio nikakav pravi nakit. Bio je to običan srebrni prsten s dvije zmije. Svaka je zmija imala po dvije glave, a dizajn je bio vrlo jednostavan.

Paulo ne odgovori.

— Ako ne znaš pričati s andelima, onda taj prsten nije tvoj — reče Valkira nakon nekog vremena.

— Znam. Kanaliziranjem.

— Točno — odgovori žena. — Ništa više od toga.

— Rekao sam da želim još nešto.

— Što?

— Took je bio svog andela. I ja želim vidjeti svog. Želim razgovarati s njim licem u lice.

— Took?

Oči crvenokose žene pretraživale su prošlost, pokušavale se sjetiti tko je Took i gdje živi.

— Ah, da. Sjećam se — reče. — On živi u pustinji. Baš zato jer je bio svog andela.

— Ne zato. Živi u pustinji jer uči za učitelja.

— Ta je priča o susretu s andelom pusta legenda. Dovoljno je razgovarati s njim.

Paulo zakorači prema Valkiri.

Chris je poznavala taj trik koji je koristio njezin muž: zvao je to »destabiliziranje«. Uobičajeno je da dvije osobe razgovaraju na sigurnoj udaljenosti od jedne dužine ruke. Kada se jedna od njih previše približi, drugoj se malčice poljulja moći rasudivanja a da ona to ni ne primijeti.

— Želim vidjeti svog andela. — Bio je vrlo blizu žene i gledao je ravno u oči.

— Radi čega? — Valkira je djelovala zastrašeno. Trik je uspio.

— Jer sam očajan i trebam pomoći. Postigao sam važne stvari za sebe, a uništiti ih jer sam sebi govorim da su izgubile smisao. Iako znam da to nije istina, da su one i dalje važne, i da će, ako ih uništим, uništiti i sebe.

Glas mu je bio jednoličan i ničime nije odavao koliko mu je stalo do toga što govorи.

— Kada sam otkrio da je za razgovor s andelom dovoljno kanaliziranje, izgubio sam interes. To više nije bio nikakav izazov, nego nešto što vrlo dobro poznajem. Tako sam shvatio da će moj put kroz magiju ubrzo završiti; Nepoznato mi postaje previše poznato.

Chris je iznenadila ova ispjed, izrečena na javnome mjestu, pred ljudima koje nikada prije nije vidio.

— Kako bih nastavio taj put, trebam nešto veće — zaključi on. — Trebam planine neslučenih visina.

Valkira je neko vrijeme šutjela. I ona je bila iznenadena neznančevim govorom.

— Ako te naučim da vidiš andela, tvoja želja da tragaš za sve višim planinama mogla bi te napustiti — reče na kraju. — A to nije uvijek dobro.

— Ne. Nikada me neće napustiti. Ono što će nestati, to je moje uobičajeno mišljenje da su osvojene planine preniske. Moći će konačno zadržati ljubav prema onome što postignem. To je ono što mi je moj Učitelj pokušavao reći.

»Možda govor i o braku«, pomisli Chris.

Valkira pruži ruku Paulu.

— Zovem se M. — reče ona.

— Ja sam S. — odgovori Paulo.

Chris se prestraši. Paulo joj je rekao svoje čarobno ime! A to je tajna koju zna tek nekolicina ljudi, jer čarobnjaku može ozbiljno nauditi samo netko tko upotrijebi njegovo čarobno ime. Zato su ga mogle znati samo osobe od potpuno povjerenja.

Paulo je tek upoznao tu ženu. Nije mogao u nju imati toliko povjerenja.

— Možeš me zvati Valhalla — reče crvenokosa.

»Podsjeća na ime vikinskog raja«, pomisli Paulo, također joj rekavši svoje krsno ime.

Crvenokosa kao da se malo opustila. Prvi puta je pogledala u Chris, koja je i dalje sjedila za stolom.

— Da vidiš andela, potrebne su tri stvari — nastavi crvenokosa i vrati pogled na Paula, kao da Chris nije ni postojala. — A osim te tri stvari, potrebna je hrabrost.

Ženska hrabrost, prava hrabrost. Ne hrabrost muškaraca.

Paulo je hinio ravnodušnost.

— Sutra ćemo biti u blizini Tucsona — reče Valhalla.
— Nadimo se u podne, ako je taj tvoj prsten pravi.

Paulo ode do automobila, donese kartu, a Valhalla mu pokaže točno mjesto sastanka. Kinez je stavio jaja i slaninu na stol i jedna od Valkira obavijesti crvenokosu da joj se hlađi doručak. Ova se vrati na svoje mjesto za šankom, tražeći od Kineza da ponovno upali radio.

— Koja su tri uvjeta za razgovor s anđelom? — upita je Paulo dok je izlazila.

— Razvrgnuti jedan ugovor. Prihvati jedan oprost.
I sklopiti jednu okladu — odgovori Valhalla.

Gledala je grad pred sobom. Po prvi puta u gotovo tri tjedna bili su u pravome hotelu — s poslugom u sobi, barom i doručkom u krevetu.

Bilo je šest sati popodne — u to je doba obično vježbala kanaliziranje. Ali sada je Paulo čvrsto spavao.

Chris je znala da je jutrošnji susret na benzinskoj crpki sve promijenio; ako želi razgovarati sa svojim anđelom, morat će sama nešto poduzeti.

Vrlo su malo razgovarali na putu za Tucson. Pitala ga je samo zašto je otkrio svoje čarobno ime. Paulo je odgovorio da je Valkira otkrila svoje, pokazujući tako hrabrost i povjerenje — ni on nije mogao pokazati manje.

Možda je govorio istinu. Ali Chris je vjerovala da će je Paulo još iste večeri pozvati na ozbiljan razgovor.

Bila je žena, predosjećala je stvari koje muškarci nisu vidjeli.

Sišla je, otišla do recepcije i pitala nalazi li se u blizini koja knjižara. Nije je bilo. Trebalo je automobilom otići do trgovačkog centra.

Nekoliko je časaka okljevala. Na kraju se ponovno popela u sobu i uzela ključ. Bili su u velikome gradu; ako se Paulo probudi, pomislit će ono što bi svaki muškarac pomislio o svojoj ženi: da je otišla u kupovinu.

Nekoliko se puta izgubila u prometu, ali na kraju je našla golemi trgovачki centar (ili *mall*, kako to tamo zovu). Jedan je od dućana na ulazu imao ključarsku radionicu i ona napravi kopiju ključa automobila.

Htjela je imati svoj ključ. Za svaki slučaj.

Nakon toga potraži knjižaru. Prelista jednu knjigu i pronađe što je tražila.

VALKIRE: nimfe iz Votanove palače.

Nije imala pojma tko je Votan. Ali to nije bilo važno.

Glasnice bogova, vode heroje u smrt – a kasnije u raj.

»Glasnice. Kao i anđeli. Smrt i raj. Isto kao anđeli.«

Uzbudju ratnike ljubavlju koju svojim šarmom pobuduju u njihovim srcima i junaštvom koje iskazuju prije bitke, jašući na konjima brzim poput oblaka i zaglušujućim poput oluje.

»Nisu mogle odabrati bolje ime«, pomisli.

Simboliziraju istovremeno opijenost hrabrošću i odmor ratnika, pustolovinu ljubavi u borbi, susret i gubitak.

Da, Paulo će sasvim sigurno željeti s njom razgovarati.

Sišli su na večeru u restoran obližnjeg hotela – iako je Paulo inzistirao da malo izdu i upoznaju veliki grad zaglavljen usred pustinje. Ali Chris je rekla da je umorna, željela je rano leći, iskoristiti pogodnosti hotela.

Tijekom cijele večere čavrljali su o nebitnim stvarima. Paulo je bio naglašeno nježan – poznavala je muža, znala je da samo čeka pravi trenutak. Zato se pretvarala da svemu pridaje pažnju i pokazala veliko zanimanje kada joj je rekao da se u Tucsonu nalazi najcjelovitiji muzej o pustinji za koji zna.

Razveselio se što je to toliko zanimala. Sav poletan, rekao je da se tamo mogu vidjeti kojoti, zmije, škorponi, a sve bez ikakve opasnosti i s mnoštvom informacija. Mogli bi tamo provesti cijeli dan.

Rekla je da bi rado posjetila muzej.

— Otiđi, posjeti ga sutra — predloži Paulo.

— Ali Valhalla nam je zakazala sastanak u podne.

— Nije potrebno da i ti dođeš.

— U čudno vrijeme — odgovori ona. — Nitko ne šeta pustinjom u podne. To smo barem naučili — i to na najgori mogući način.

I Paulu je to bilo čudno. Ali nije želio propustiti priliku; bojao se da bi se Valhalla mogla predomisliti, usprkos prstenu i svemu.

Promijenio je temu, a Chris je uživala u njegovu nemiru. Ponovno su neko vrijeme neobavezno čavrljali. Popili su cijelu bocu vina i ubrzo im se počelo spavati. Paulo predloži da se odmah popnu u apartman.

— Mislim da ne bi bilo dobro da sutra podeš sa mnom — reče on, kao usput ubacujući tu rečenicu usred neobavezognog razgovora.

Već se nauživala svega što je željela – hrane, mjesta, Paulova nemira. Bilo joj je drago što je sama sebi potvrdila da dobro poznaje muža. Ali bilo je već zaista kasno i trebala mu je dati konačan odgovor.

— Idem s tobom. Bez obzira na sve.

Paulo se naljuti. Rekao joj je da je ljubomorna i da mu zato želi uništiti proces učenja.

— Ljubomorna na koga?

— Na Valkire. Na Valhallu.

— Glupost.

— Ali to je *moja* potraga. Došao sam s tobom jer sam te želio imati uza se, ali neke stvari moram napraviti sam.

— Želim ići s tobom — reče ona.

— Magija ti nikada nije bila važna. Zašto baš sad?

— Jer sam započela. I molila sam te da me ne napustiš na pola puta — odgovori ona, završavajući time razgovor.

Tišina je bila potpuna.

Chris je dosta dugo uspijevala podnijeti ženin prodrogan pogled.

Svi su — uključujući Paula — nosili sunčane naočale.

Svi — osim nje i Valhalle. Skinula je naočale kako bi Valkira znala da je gleda ravno u oči.

Minute su prolazile — a nitko ništa nije govorio. Jedina riječ izgovorena za sve to vrijeme bila je Paulov pozdrav kada su stigli na dogovorenou mjesto. Pozdrav je ostao bez odgovora. Valhalla im se približila i stala pred Chris.

Od toga trenutka nije se dogodilo ništa.

»Dvadeset minuta«, pomisli za sebe. Ali nije bila sigurna koliko je točno vremena prošlo. Sjaj sunca, vrućina i tišina zbunili su je.

Pokušala je preusmjeriti pažnju na nešto drugo. Nalazili su se u podnožju neke planine — baš dobro, opet su u pustinji naišli na planinu! Iza Valhalle bila su neka vrata izdubljena u stijeni. Počela je zamišljati kamo bi mogla voditi ta vrata, i primijetila je da ne može jasno razmišljati. Isto kao onoga dana kada su se vraćali sa slanog jezera.

Ostale su Valkire stajale u polukrugu, u tišini sjedeći na svojim konjima; na glavama su nosile marame, poput cigana ili gusara. Valhalla je bila jedina otkrivene glave — njezina je marama bila svezana oko vrata. Nije obraćala pažnju na sunce.

Nisu se znojili — zrak je bio tako suh da je sva vlaga isti čas isparavala, baš kao što im je rekao Took. Chris je znala da ubrzano dehidriraju.

Iako je popila vode koliko je god mogla, iako se bila pripremila na pustinju u podne. Iako nije bila gola.

»Ali ona me skida pogledom«, pomisli. »Ne poput muškaraca na ulici, nego na način — na užasan način na koji to rade žene kada...«

Postojala je granica. Nije točno znala gdje, niti kako, niti kada, ali sunce će uskoro sasvim sigurno početi nanositi štetu. U međuvremenu, svi su stajali kao ukopani — a sve se to događalo zbog nje, jer je inzistirala da dođe s njim i bude blizu *glasnica bogova, koje vode junake u smrt i u raj*.

Učinila je glupost, ali sada je bilo kasno. Došla je jer ju je poslao njezin andeo; rekao je da će je Paulo trebati te večeri.

»Ne, nije glupost. Inzistirao je da dodem«, pomisli.

Njezin andeo – razgovarala je s njim! Nitko to nije znao – čak ni Paulo.

Počela je osjećati tupost i bila je sigurna da će se ubrzo onesvijestiti. Ali ići će do kraja – sada se više nije radilo o tome da bude uz muža, da posluša svog andela, ili da je ljubomorna. Sada je to postalo pitanje ponosa jedne žene – pred drugom.

— Stavi naočale — reče Valhalla. — Ova svjetlost može zaslijepiti.

— Ti ne nosiš naočale — odgovori. — I ne bojiš se. Valhalla zamahne rukom. I odjednom, sunce kao da se umnožilo u desetke sunaca.

Valkire su stajale tako da je metal na ormi njihovih konja reflekтирало sunčeve zrake prema njezinu licu. Vidjela je blještavi polukrug, malo stisnula kapke i nastavila netremice zuriti u Valhallu.

Ali više je nije mogla dobro razabratи. Činilo joj se kao da ona raste i raste, a zbrka u njezinoj glavi se pojača. Osjetila je kako pada i, u taj čas, podupru je ruke prekrivene kožnatim rukavicama.

Paulo pomogne Valhalli da podigne njegovu ženu. Mogao je sve to izbjegći. Mogao je inzistirati da ostane u hotelu – pa makar se i naljutila. Od trenutka kada je ugledao broš, znao je kojoj Tradiciji Valkire pripadaju.

I one su vidjele njegov prsten i znale su da je već prošao mnoga iskušenja te da će ga biti teško uplašiti. Ali učinit će sve da vide od čega je satkan bilo koji stranac koji se približi njihovoј grupi. Pa ako je taj stranac bila i njegova žena.

Usprkos svemu, nisu mogle sprječiti Chris, niti ikoga drugog – ali zaista nikoga – da spozna ono što su one znale. Dale su zakletvu: sve što je skriveno, treba biti otkriveno. Chris je sada prolazila prvi veliki ispit koji moraju proći svi koji traže duhovni put: ispit hrabrosti.

— Pomozi mi — reče Valkira.

Paulo se približi i pomogne joj da odnese ženu do automobila. Položili su je na stražnje sjedište.

— Ne brini. Brzo će doći k sebi. I to s velikom glavoboljom.

Nije se brinuo. Bio je ponosan.

Valhalla ode do svoga konja i donese čuturicu. Paulo primijeti da je stavila sunčane naočale – mora da je i ona dosegla svoju granicu.

Ovlažio je vodom Chrisino čelo, zapešća i područje iza ušiju. Otvorila je oči, malo zažmirkala i sjela.

— Razvrgnuti jedan ugovor — reče, gledajući Valkiru.

— Zanimljiva si ti žena — odgovori Valhalla i pomiluje joj lice. — Stavi naočale.

Valhalla je milovala Chris po kosi. I, iako su sada obje imale naočale, Paulo je znao da se i dalje gledaju.

Odšetali su do neobičnih vrata u planini. Tamo se Valhalla okrene prema ostalim Valkirama.

— Za ljubav. Za pobjedu. I za slavu Božju.

Riječi onih koji poznaju andele. Iste koje je izrekao J.

Dotad tihe i nepokretne, životinje su se uskomešale. Oblak prašine prekrio je cijelo to mjesto, a Valkire su izvodile istu predstavu kao i na benzinskoj postaji — prolazile su opasno blizu jedna drugoj — i, nakon nekoliko minuta, nestale u jednom boku planine.

Valhalla se obrati Chris i Paulu.

— Uđimo — reče.

Nisu to bila prava vrata, nego obična rešetka. Na njoj je bila ploča:

OPASNOST
SAVEZNA VLADA
ZABRANJUJE ULAZ
PRIJESTUPNICI ĆE BITI KAŽNJENI

— Ne obazirite se na to — reče Valkira. — Nema načina da to kontroliraju.

Bio je to jedan stari, napušteni rudnik zlata. Valhalla je imala džepnu svjetiljku i počeli su hodati oprezno, da ne udare glavom o stropne grede. Paulo primijeti da je na

nekim mjestima zemlja otkliznula. Možda je zaista bilo opasno – ali nije bio čas za razmišljanje o tome.

Kako su ulazili, temperatura se snižavala, dok nije postala sasvim ugodna. Bojao se da će im ponestati zraka, ali Valhalla se kretala kao da dobro poznaje to mjesto – mora da je već puno puta bila tamo, a još je živa. Također nije bio trenutak za razmišljanje o tome.

Nakon desetak minuta hoda, Valkira se zaustavi. Po sjedaše na pod, a ona odloži svjetiljku u sredinu između njih troje.

— Andeli — reče. — Andeli su vidljivi onima koji prihvate svjetlost. I razvrgnu ugovor s tamom.

— Nemam nikakav ugovor s tamom — odgovori Paulo. — Imao sam. Ali više nemam.

— Ne govorim o ugovoru s Luciferom ili sa Sotonom ili sa... — odjednom je počela izgovarati imena različitih demona, a lice joj je bilo čudno.

— Ne izgovoraj ta imena — prekine je Paulo. — Bog je u riječima, pa tako i vrag.

Valhalla se nasmije.

— Vidim da si naučio lekciju. A sada razvrgni ugovor.

— Nemam nikakav ugovor sa zlim — ponovi on.

— Pričam o ugovoru poraza.

Paulo se sjeti što mu je J. govorio – čovjek uvijek uništava ono što najviše voli. Ali J. nije pričao o ugovorima; poznavao je Paula dovoljno dobro da je znao kako je njegov ugovor sa zlom već odavno razvrgnut. Tišina je u rudniku bila još strašnija od one u pustinji. Nije su čulo apsolutno ništa, osim Valhallina glasa – koji je zvučao drugačije.

— Svi u sebi nosimo ugovor sa samim sobom: ne pobijediti kada je pobjeda moguća — inzistirala je.

— Nikada nisam sklopio takav ugovor — reče Paulo po treći put.

— Svi smo ga sklopili. U nekom trenutku u životu svi sklopimo takav ugovor. Zato na vratima raja stoji onaj andeo s ognjenim mačem. Kako bi propustio samo one koji su razvrgnuli taj ugovor.

Zaista, ona ima pravo, pomisli Chris. Svi smo ga sklopili.

— Smatraš li me lijepom? — upita Valhalla, ponovno promijenivši boju glasa.

— Ti si zaista lijepa žena — odgovori Paulo.

— Jednoga dana, dok sam još bila jako mlada, vidjela sam svoju najbolju prijateljicu kako plače. Stalno smo zajedno izlazile, kako smo se voljele i pitala sam je što se dogodilo. Nakon mnogo ustrajanja s moje strane, na kraju mi je rekla da se njezin dečko zaljubio u mene. Nisam togu bila svjesna, ali toga sam dana ja potpisala ugovor. Iako nisam shvaćala zašto, počela sam se debljati, ne paziti na svoje tijelo, postala sam ružna. Jer sam – podsvesno – mislila da je moja ljepota prokletstvo zbog kojeg je moja najbolja prijateljica patila.

Uskoro sam počela uništavati i sam smisao svog života jer mi više nije bilo stalo do sebe same. Sve dok nije došao trenutak kada je sve oko mene postalo nepodnošljivo; čak sam razmišljala o samoubojstvu.

Valhalla se nasmija.

— Kao što vidite, razvrgla sam taj ugovor.

— Istina — reče Paulo.

— Da, istina je — reče Chris. — Vrlo si lijepa.

— Nalazimo se u trbuhu planine — nastavi Valkira.

— Vani sja sunce, a ovdje je sve tamno. Ali temperatura je ugodna, možemo spavati, ne moramo brinuti ni o čemu. Ovdje se nalazi tamna strana Ugovora.

Podigla je ruku do patentnog zatvarača svoje kožnate jakne.

— Razvrgni ugovor — reče. — Za slavu Božju. Za ljubav. I za pobjedu.

Počela je polako otvarati zatvarač. Ništa nije nosila ispod jakne. Pojavile su se grudi.

A između njih je, obasjan svjetlošću svjetiljke, zasjao zlatni medaljon.

— Uzmi — reče.

Paulo dotakne medaljon. Andeo Mihael.

— Skini ga s mojega vrata.

Paulo skine medaljon i zadrži ga u svojim rukama.

— Primito oboje medaljon.

— Ja ne trebam vidjeti svog andela! — bilo je to prvi put da je Chris progovorila otkad su ušli u rudnik. — Ne trebam, dovoljno mi je pričati s njim!

Paulo se zaustavi s medaljom u rukama.

— Već sam započela taj razgovor — nastavi Chris.

— Znam da mogu i to mi je dovoljno.

Paulo nije mogao vjerovati. Ali Valhalla je znala da Chris govori istinu; pročitala je to u njezinim očima dok su još bile vani. Znala je i to da je njezin andeo želio da ona bude tamo, pored muža.

Usprkos tome, morala je ispitati njezinu hrabrost. Takva su bila pravila Tradicije.

— U redu — reče Valkira.

Naglim je pokretom ugasila svjetiljku. Tama je bila potpuna.

— Stavi medaljon oko vrata — reče Paulu. — I drži ga u sklopjenim rukama, kao za molitvu.

Paulo učini što je tražila. Bilo ga je strah tako potpuno mraka; podsjećao ga je na stvari kojih se nije želio sjećati.

Osjeti kako mu se Valhalla približava straga. Njezine ruke dodirnuše Paulovu glavu.

Tama se činila neprobojnom. Ništa nije moglo prodrijeti u nju, niti najmanja iskrica svjetlosti.

Valhalla započe molitvu na nekom nepoznatom jeziku. Na početku je pokušavao odgonetnuti što je govorila. Međutim, dok su mu njezini prsti prelazili glavom, Paulo osjeti kako se medaljon zagrijava. Usredotočio se na toplinu među rukama.

Tama se ublažila. Pred njim su počele prolaziti različite scene iz njegova života. Svjetlo i sjene, svjetlo i sjene, i — odjednom, ponovno se našao u tami.

— Ne želim se toga sjećati... — molečivo se obrati Valkiri.

— Sjeti se. Bilo kako bilo, pokušaj se sjetiti svake minute.

Tama mu je pokazivala strahote. Strahote koje su se dogodile prije četrnaest godina.

Na stoliću za kavu nalazila se neka poruka: »Volim te. Vraćam se brzo.« Ispod poruke je napisala točan datum: »25. svibnja 1974.«.

Smiješno. Napisati datum na ljubavnu poruku.

Probudio se pomalo tupast, još iznenaden od sna. Sanjao je da mu je direktor jedne diskografske kuće ponudio posao. Nije mu trebao posao: direktor diskografske kuće bio je zapravo njegov zaposlenik — njegov i njegova partnera. Ploče su se nalazile na prvim mjestima top ljestvica, prodavali su ih na tisuće, a pisma su stizala iz svih kutaka Brazila. Ljudi su željeli znati što je Alternativno društvo*.

* Alternativno društvo – Sociedade Alternativa – tajanstveno udruženje koje su sedmdesetih godina 20. st. osnovali Paulo Coelho i Raul Seixas, bazirano na djelima okultnog britanskog pisca Aleistera Crowleyja i njegovog Zakona Theleme: «Čini što želiš i neka to bude zakon.» (op. prev.)

»Dovoljno je obratiti pažnju na riječi pjesme«, pomisli on za sebe. Nije to zapravo bila pjesma, bila je to mantra magičnog obreda, s riječima Zvijeri Apokalipse čitanim unazad, tihim glasom. Tko pjeva tu pjesmu, zapravo zaziva sile Tame. A svi su je pjevali.

On i njegov partner već su bili sve pripremili. Novcem zaradenim od autorskih prava kupit će teren blizu Rio de Janeira. Tamo će, bez znanja vojnih vlasti, ponovno izgraditi ono što je Zvijer pokušala napraviti u Cefalu, na Siciliji, prije gotovo sto godina. Ali odande su je izbacile talijanske vlasti. Napravila je puno pogrešaka – nije uspjela pridobiti dovoljno sljedbenika, nije znala kako nabaviti novac. Objavila je svima da je njezin broj 666, da je došla stvoriti svijet u kojem će slabi služiti jake, a jedini zakon bit će činiti što se kome svidi. Ali nije znala kako širiti svoje ideje – malo je ljudi ozbiljno shvaćalo njezine riječi.

On i njegov partner – Raul Seixas – odlučili su to napraviti potpuno drukčije! Raul je pjevao, a cijela zemlja je slušala. Bili su mlati i dobro su zaradivali. Istina, Brazil se nalazio pod vojnom diktaturom, ali vlasti su bile zaokupljene gerilcima. Nisu gubile vrijeme na jednog rock pjevača; baš suprotno – vlasti su smatrali da je rock dobar jer drži mlade podalje od komunizma.

Popio je kavu i prišao prozoru. Mislio je prošetati, a onda se nači s partnerom. Ni najmanje ga nije smetalo što njega nitko ne poznaće, a njegov je prijatelj slavan. Bilo mu je važno samo da dobro zarađuje, jer će mu novac omogućiti da ostvari svoje ideje. Ljudi iz glazbenih krugova, i oni iz magičkih – itekako su znali za njega! Anonimnost pred širom publikom čak mu je bila i zgodna – nije jednom uživao slušajući kako netko komentira njegovo djelo ne znajući da ga autor sluša.

Vratio se obuti tenisice. Kada se sagnuo, osjetio je jaku vrtoglavicu.

Podigne glavu. Stan mu se učini mračnijim nego što bi trebao biti. Vani je sjalo sunce, upravo se vratio od prozora. Nešto kao da je gorjelo – možda neki električni aparat, pećnica je bila ugašena. Pretražio je cijeli stan. Ništa.

Zrak je bio težak. Odluci odmah izaći – natakne teniske na brzinu i tek tada pribvati činjenicu da se zaista ne osjeća dobro.

»Možda sam nešto loše pojeo«, reče sam sebi. Ali kada bi pojeo nešto loše, njegovo je tijelo odmah reagiralo, već je to poznavao. Sada nije osjećao mučninu, niti mu se povraćalo. Samo ta smetenost koja nikako da prode.

Tama. Tama se sve više pojačavala, kao da je bio okružen nekim sivim oblakom. Ponovno je osjetio vrtoglavicu. Da, mora da je nešto loše pojeo – »ili je to neki zakašnjeli efekt acida«, pomisli. Ali prošlo je već gotovo pet godina otkad je zadnji put uzeo LSD. Sve su odgodene nuspojave prestale u prvih šest mjeseci i nikada se više nisu vratile.

Bilo ga je strah, morao je izaći.

Otvorio je vrata – vrtoglavica je dolazila i odlazila, i lako mu je moglo pozliniti na ulici. Bilo je riskantno izaći, bolje je ostati u kući i pričekati. Na stolu je stajala ta poruka – ona će se uskoro vratiti – mogao bi je pričekati. Tada bi mogli zajedno otiti u ljekarnu, ili čak do liječnika, iako je mrzio liječnike. Nije se moglo raditi ni o čemu ozbiljnom. Nitko nema srčani udar s dvadeset i šest godina.

Nitko.

Sjeo je na sofу. Želio je nekako zabaviti misli da ne razmišlja o njoj, jer će mu tako samo sporije protjecati vrijeme. Pokušao je čitati novine, ali vrtoglavica i smetenost stalno su se vraćale, svaki put sve jače. Nešto ga je guralo u crnu rupu koja kao da se stvorila usred sobe. Začuo je zvukove – smijeh, glasove, prasak stvari koje se lome. Nikada mu se tako nešto nije dogodilo – nikada! Kad god bi nešto uzeo, znao je da

je drogiran, da je to samo halucinacija koja će vremenom proći. Ali ovo – ovo je bilo zastrašujuće stvarno!

Ma ne, ne može biti stvarno. Stvarne su bile tapete, zavjese, polica, stolić na kojem su se još nalazile mrvice kruha. Napregnuo se ne bi li se usredotočio na stvari koje su ga okruživale, ali osjećaj crne rupe usred sobe, glasovi, smijeh, sve je i dalje bilo prisutno.

Definitivno ništa od toga nije bilo stvarno. Već se šest godina bavio magijom. Izvršavao obrede. Znao je da se sve to odvija na razini sugestije, da su sve to samo psihološki efekti – stvari koje se poigravaju s maštom – i ništa više.

Panika je rasla, vrtoglavica je bivala sve jača – gurala ga je van iz tijela, prema svijetu tame, prema onom smijehu, onim glasovima, onim sve stvarnijim zvukovima!

»Ne smijem se bojati jer strah će sve to vratiti natrag.«

Pokušao se kontrolirati, čak je otisao do umivaonika i umio lice. Odmah mu je bilo bolje, osjećaj tjeskobe kao da je nestao. Obuo je tenisice i pokušao sve zaboraviti. Poigravao se mišljem da svom partneru ispriča kako je ušao u trans i ostvario kontakt s demonima.

Čim je to pomislio, vrtoglavica se vratila – još jača.

»Odmah se vraćam«, pisalo je na cedulji, a ona nikako da dode!

»Nikada nisam ostvario nikakav konkretni rezultat na astralnom planu.« Nikada nije video ništa. Ni anđele, ni demone, dubove mrtvih. Zvijer je u svojem dnevniku pisala da materijalizira stvari, ali to nije bilo istina. Zvijer nikada nije došla do tog stupnja, znao je to. Zvijer je propala. Svidale su mu se njezine ideje jer su bile buntovne, jer su bile šik, jer je vrlo malo ljudi uopće znalo za njih. A ljudi uvijek najviše cijene stvari koje nitko ne razumije. Sve ostalo – Hare Krišna, Djeca Božja, Satanska crkva, Mahariši... – sve je to bilo poznato mnogima. Ali Zvijer – Zvijer je samo za odabrane! »Zakon snažnih«, govorio je jedan njezin tekst. Zvijer je bila na omotu

Sargent Pepper'sa, jednog od najpoznatijih albuma Beatlesa – a gotovo da nitko to nije znao. Možda čak ni Beatlesi nisu znali što čine kada su tu sliku stavili na omot.

Začuo je kako zvoni telefon. Mogla bi to biti njegova djevojka. Ali, ako je napisala »odmah se vraćam«, zašto bi sada telefonirala?

Jedino ako joj se nešto dogodilo.

Zato nije dolazila. Vrtoglavica je sada dolazila u sve kratkim intervalima i sve je odjednom bilo crno. Znao je – nešto mu je to govorilo – da ne smije dopustiti da ga taj osjećaj obuzme. Moglo bi mu se dogoditi nešto strašno – možda bi ušao tamo, u tu tamu, i nikada više ne bi izašao. Morao je po svaku cijenu zadržati kontrolu – zaokupiti nečime svoju svijest, ili će ga ta stvar savladati.

Telefon. Usredotočio se na telefon. Govoriti, razgovarati, zaposliti misli, odvesti ih daleko od tame... taj je telefon bio čudo, izlaz. Znao je to. Znao je da se ne smije prepustiti. Morao se javiti na telefon.

— Halo?

Začuo je ženski glas. Ali ne glas svoje djevojke – bila je to Argéles.

— Paulo?

Nije odgovorio.

— Paulo, čuješ li me? Molim te, dodji k meni! Nešto se strašno događa!

— Što se događa?

— Ti znaš, Paulo! Objasni mi, za ime Božje!

Spustio je slušalicu kako ne bi čuo ono što nije želio čuti. Nije to bio nikakav odgodeni efekt droge. Nikakav simptom ludila. Niti srčani udar. Bila je to stvarnost. Argéles je sudjelovala u obredima, i »to« se također dogadalo njoj.

Obuzela ga je panika. Nekoliko trenutaka nije uopće mogao razmišljati, a tama ga je sve više okruživala, prilazeći

mu sve bliže, približavajući njegovim stopalima obalu jezera smrti.

Umrijet će – zbog svega što je činio ne vjerujući, zbog tolikih ljudi koje je upleo bez njihova znanja, zbog tolikog zla proširenog svijetom u formi dobra. Umrijet će, a Tmina postoji, evo je, upravo se prikazuje, ovdje, pred njegovim očima, dokazujući da sve jednom završava, da račun dolazi na naplatu, i on ga mora platiti – jer nije želio cijenu znati unaprijed, mislio je da sve može dobiti besplatno, da je sve to laž ili samo sugestija uma!

Sjetio se godina provedenih u jezuitskom koleđu, i molio je za snagu da stigne do neke crkve, da moli za oprost, da mu Bog spasi barem dušu. Morao je uspjeti. Dokle god je uspijevao nečime zaokupiti misli, uspijevao je donekle svladavati vrtoglavicu. Morao je nekako dobiti na vremenu, barem toliko da stigne do crkve... Smiješne li ideje!

Pogledao je policu. Odlučio je saznati koliko ima ploča – napoljetku, uvijek je odgadao taj posao! Zaista, odjednom je postalo jako važno saznati točan broj ploča na polici i počeo je brojati: jedan, dva, tri... uspio je! Uspio je zaustaviti vrtoglavicu i crnu rupu koja se približavala. Prebrojao je sve ploče – i to dva puta, kako bi bio siguran u njihov broj. A sada knjige. Morao je izbrojati koliko ima knjiga. Više ili manje nego ploča? Počeo je brojati. Vrtoglavica je prestala. Imao je puno knjiga. I novina. I alternativnih časopisa. Prebrojat će sve što ima, zapisati na papir, konačno točno saznati koliko stvari posjeduje. Bilo je to od iznimne važnosti.

Baš je prebrojavao pribor za jelo, kada se u bravi okrene ključ. Konačno je stigla. Ali to ga nije smjelo smesti – nije smio ni razgovarati o tome što se događalo; u nekome će trenutku to prestati. Bio je siguran.

Ona ude ravno u kuhinju i zagrlji ga plačući.

— Upomoć... nešto se čudno događa. Ti znaš što je to, pomozi mi!

Nije želio pogriješiti u brojanju pribora za jelo – to je bio njegov spas. Održati misli zaokupljenima. Bilo bi bolje da nije ni došla – ništa mu ne pomaže. I, kao i Argéles, misli da on sve zna, da zna kako to zaustaviti.

*— Zaposli misli nečim drugim! — vrisnu kao opsjednut.
— Prebroji ploče! I knjige!*

Gledala ga je bez razumijevanja. I poput robota se uputila prema polici.

Ali nije stigla do nje. Odjednom se bacila na pod.

*— Hoću svoju mamu... — ponavljala je tihim glasom.
— Hoću svoju mamicu...*

I on je htio mamu. Želio je nazvati roditelje, moliti za pomoć – roditelje koje nikada nije vidoao, koji su pripadali malogradanskom svijetu koji je on odavno napustio. Pokušao je nastaviti brojati jedaci pribor, ali ona je bila tamno, uplašena poput djeteta, i čupala si kosu.

To je bilo previše. On je odgovoran za to što joj se događa, jer ju je volio, uveo je u obrede, uvjeravao je da će postići ono što želi, obećavao da će uskoro sve biti bolje (iako ni na trenutak nije vjerovao u to što je govorio!). Sada je ona tu, moli za pomoć, uzda se u njega – a on nije znao što da učini.

Na trenutak je pomislio da joj naredi nešto drugo, ali kako je zaboravio koliko je jedaćeg pribora izbrojao, crna rupa se ponovno pojavila, još snažnija.

— Pomozi ti meni — reče. — Ja ne znam.

I gorko zaplaka.

Plakao je od straha, kao malo dijete. Želio je svoje roditelje, poput nje. Oblijevao ga je hladan znoj i bio je siguran da će umrijeti. Primio ju je za ruku koja je, kao i njegova, bila hladna, iako joj je odjeća bila natopljena znojem. Otišao je u

mu sve bliže, približavajući njegovim stopalima obalu jezera smrti.

Umrijet će – zbog svega što je činio ne vjerujući, zbog tolikih ljudi koje je upleo bez njihova znanja, zbog tolikog zla proširenog svijetom u formi dobra. Umrijet će, a Tmina postoji, evo je, upravo se prikazuje, ovdje, pred njegovim očima, dokazujući da sve jednom završava, da račun dolazi na naplatu, i on ga mora platiti – jer nije želio cijenu znati unaprijed, mislio je da sve može dobiti besplatno, da je sve to laž ili samo sugestija uma!

Sjetio se godina provedenih u jezuitskom koleđu, i molio je za snagu da stigne do neke crkve, da moli za oprost, da mu Bog spasi barem dušu. Morao je uspjeti. Dokle god je uspijevao nečime zaokupiti misli, uspijevao je donekle svladavati vrtoglavicu. Morao je nekako dobiti na vremenu, barem toliko da stigne do crkve... Smiješne li ideje!

Pogledao je policu. Odlučio je saznati koliko ima ploča – napoljetku, uvijek je odgadao taj posao! Zaista, odjednom je postalo jako važno saznati točan broj ploča na polici i počeo je brojati: jedan, dva, tri... uspio je! Uspio je zaustaviti vrtoglavicu i crnu rupu koja se približavala. Prebrojao je sve ploče – i to dva puta, kako bi bio siguran u njihov broj. A sada knjige. Morao je izbrojati koliko ima knjiga. Više ili manje nego ploča? Počeo je brojati. Vrtoglavica je prestala. Imao je puno knjiga. I novina. I alternativnih časopisa. Prebrojat će sve što ima, zapisati na papir, konačno točno saznati koliko stvari posjeduje. Bilo je to od iznimne važnosti.

Baš je prebrojavao pribor za jelo, kada se u bravi okrene ključ. Konačno je stigla. Ali to ga nije smjelo smesti – nije smio ni razgovarati o tome što se događalo; u nekome će trenutku to prestati. Bio je siguran.

Ona ude ravno u kuhinju i zagrlji ga plačući.

— Upomoć... nešto se čudno događa. Ti znaš što je to, pomozi mi!

Nije želio pogriješiti u brojanju pribora za jelo – to je bio njegov spas. Održati misli zaokupljenima. Bilo bi bolje da nije ni došla – ništa mu ne pomaže. I, kao i Argéles, misli da on sve zna, da zna kako to zaustaviti.

*— Zaposli misli nečim drugim! — vrisnu kao opsjednut.
— Prebroji ploče! I knjige!*

Gledala ga je bez razumijevanja. I poput robota se uputila prema polici.

Ali nije stigla do nje. Odjednom se bacila na pod.

*— Hoću svoju mamu... — ponavljala je tihim glasom.
— Hoću svoju mamicu...*

I on je htio mamu. Želio je nazvati roditelje, moliti za pomoć – roditelje koje nikada nije vidoao, koji su pripadali malogradanskom svijetu koji je on odavno napustio. Pokušao je nastaviti brojati jedaci pribor, ali ona je bila tamno, uplašena poput djeteta, i čupala si kosu.

To je bilo previše. On je odgovoran za to što joj se događa, jer ju je volio, uveo je u obrede, uvjeravao je da će postići ono što želi, obećavao da će uskoro sve biti bolje (iako ni na trenutak nije vjerovao u to što je govorio!). Sada je ona tu, moli za pomoć, uzda se u njega – a on nije znao što da učini.

Na trenutak je pomislio da joj naredi nešto drugo, ali kako je zaboravio koliko je jedaćeg pribora izbrojao, crna rupa se ponovno pojavila, još snažnija.

— Pomozi ti meni — reče. — Ja ne znam.

I gorko zaplaka.

Plakao je od straha, kao malo dijete. Želio je svoje roditelje, poput nje. Oblijevao ga je hladan znoj i bio je siguran da će umrijeti. Primio ju je za ruku koja je, kao i njegova, bila hladna, iako joj je odjeća bila natopljena znojem. Otišao je u

kupaonicu umiti lice – tako su činili kada bi djelovanje droge bilo posebno jako. Pomagalo je i za »to« – već mu je jednom pomoglo. Hodnik se činio beskrajnim, a ta je »stvar« sada već bila vrlo jaka – više nije brojao ploče, knjige, olovke, ni pribor za jelo. Više nije mogao pobjeći.

»Tekuća voda.«

Ta mu je misao došla iz nekog udaljenoga kutka u glavi, dijela u koji tama kao da još nije prodrla. Tekuća voda! Da, postojala je moć tmine, delirij, ludost – ali postojale su i druge stvari!

— Tekuća voda — reće joj, dok su umivali lica. — Tekuća voda može odagnati zlo.

Primjetila je sigurnost u njegovu glasu. Znao je, sve je znao. Spasit će je.

Otvorio je tuš i oboje su stali pod njega – obučeni, s dokumentima i novcem. Hladna im je voda močila tijela i, po prvi puta otkako je ustao, osjeti određeno olakšanje. Vrtoglavica je nestala. Ostali su pod vodom jedan, dva, tri sata, bez riječi, drčući od hladnoće i straha. Izšao je ispod tuša samo na jedan časak, kako bi nazvao Argèles i rekao joj da učini isto što i oni. Vrtoglavica se istog trena vratila i morao je otrčati natrag pod vodu. Tamo se činilo kako se sve smiruje, ali očajnički je morao shvatiti što se događalo.

— Nikada nisam vjerovao — reče.

Ona ga pogleda s nevjericom. Prije dvije godine bili su hipiji bez prebite pare, a sada njegove pjesme slušaju od sjevera do juga zemlje. Bio je na vrbuncu uspjeha – iako je malo ljudi znalo njegovo ime; i govorio je da je sve to rezultat obreda, okultističkih istraživanja, moći magije.

— Nikada nisam vjerovao — nastavi. — Da jesam, nikada se ne bih usudio poći tim putem! Nikada ne bih tako riskirao svoj život. I tvoj.

— Učini nešto, za ime Božje! — reče ona. — Ne možemo zauvijek ostati pod tušem!

Još je jednom izašao iz kade i ponovno je osjetio smetnost, crnu rupu. Otišao je do police i vratio se s Biblijom u ruci. Imao je jednu Bibliju u kući – samo kako bi čitao Apokalipsu i uvjerio se u vladavinu Zvijeri. Činio je sve što su sljedbenici Zvijeri zagovarali – ali u dubini duše nije vjerovao ni u što od toga.

— Pomolimo se Bogu — reče. Osjetio se smiješnim, poniženim pred ženom koju je svih tih godina pokušavao impresionirati. Bio je slab, na samrti, morao se poniziti, moliti za oprost. Najvažnije je bilo spasiti dušu. Izgleda da je na kraju sve bilo istina.

Zagrlio je Bibliju i molio molitve koje je naučio u djetinjstvu – Oče naš, Zdravo Marijo, Vjerovanje. Ona se u početku opirala, ali kasnije mu se pridružila.

Tada je nasumce otvorio knjigu. Voda iz tuša močila je stranice, ali uspio je pročitati priču o nekome tko traži nešto od Isusa, a ovaj mu odgovara da samo treba vjerovati. Čovjek odgovara: »Vjerujem, Gospodine, pomozi mojoj nevjeri.«

— Vjerujem, Gospodine, pomozi mojoj nevjeri! – uzvikne nadglasavajući šum vode.

— Vjerujem, Gospodine, pomozi mojoj nevjeri! – reče ona tiho, kroz jecaje.

Odjednom osjeti neobičan mir. Ako postoji strašno zlo koje su upravo iskusili, onda je istina da postoji i nebesko carstvo, a s njim i sve ostalo o čemu je učio i što je poricao cijeloga života.

— Postoji vječni život — reče, iako je znao da ona više nikada neće povjerovati njegovim riječima. — Ne bojim se umrijeti. Ni ti se ne smiješ bojati.

— Ne bojim se — odgovori ona. — Nije me strah, ali mislim da bi to bila nepravda. Šteta je.

Imali su dvadeset i šest godina. Zaista je bilo šteta.

— Proživjeli smo sve što se u našim godinama može proživjeti — odgovori on. — Ima ljudi koji ne dođu ni blizu tome.

— Istina — reče ona. — Možemo umrijeti.

Podigao je lice prema gore, a šum vode u njegovim ušima zvučao je poput grmljavine. Više nije plakao, niti se bojao; naprsto je plaćao cijenu svoje drskosti.

— Vjerujem, Gospodine, pomozi mojoj nevjeri! — ponovi.
— Želimo napraviti razmjenu. Nudimo bilo što, apsolutno bilo što, za spas naših duša. Nudimo svoje živote, ili sve što imamo. Prihvati, Gospodine.

Gledala ga je s prezirom. Čovjek kojem se toliko divila. Moćni, tajanstveni, hrabri čovjek kojem se divila, koji je tolike ljude pridobio za Alternativno društvo, koji je propovijedao o svijetu gdje je sve dopušteno, u kojemu će snažni pokoriti slabe. Taj je čovjek stajao pred njom plačući, zazivajući majku, moleći se poput djeteta i govoreći da je bio hrabar samo zato što ni u što nije vjerovao.

Okrenuo se prema njoj i predložio da oboje pogledaju prema gore i izvrše razmjenu. Ona učini kako je rekao. Izgubila je svog čovjeka, svoju vjeru, svoju nadu. Nije imala više što izgubiti.

Tada on položi ruku na slavinu i polako počne zatvarati vodu. Sada mogu umrijeti, Bog im je oprostio.

Mlaz vode pretvoriti se u kapljice, a nakon toga zavlada potpuna tišina. Mokri do kostiju, njih dvoje su se gledali. Vrtoglavica, crna rupa, smijeh i glasovi, sve je odjednom nestalo.

L ežao je u krilu neke žene i plakao. Njezina mu je ruka dodirivala kosu.

— Sklopio sam ugovor — reče kroza suze.

— Nisi — odgovori žena. — Bila je to razmjena. Napravio si razmjenu.

Paulo još čvršće stisnu medaljon s arhandelom. Da, napravio je razmjenu — i stigla ga je stroga kazna. Dva dana nakon tog jutra 1974. uhitila ga je brazilska politička policija i optužila za subverzivnu djelatnost kroz Alternativno društvo. Bio je zatvoren u tamnoj ćeliji, sličnoj crnom tunelu koji je vidio u svojoj sobi; prijetili su mu smrću, tukli ga, ali takva je bila razmjena. Kada je izašao, raskinuo je suradnju s partnerom, i na dugo je vrijeme bio izbačen iz glazbenog svijeta. Nitko mu nije želio dati posao — ali takva je bila razmjena.

Ostali članovi grupe nisu napravili razmjenu. Preživjeli su »crnu rupu«, nazivali ga kukavicom. Izgubio je prijatelje, sigurnost, volju za životom. Godinama se nije usuđivao izaći na ulicu — vrtoglavica bi se mogla vratiti, policajci bi se mogli vratiti. I, što je nagore od svega, otkad je izašao iz zatvora, nije više vido svoju djevojku. U nekim se trenucima pokajao zbog razmjene — bilo bi bolje da je umro nego da je nastavio ovako živjeti. Ali bilo je kasno za ponovnu promjenu.

— Ali ipak si sklopio ugovor — inzistirala je Valhalla.
— Kakav je to ugovor bio?

— Obećao sam da će napustiti svoje snove — reče. Sedam je godina plaćao cijenu razmjene, ali Bog je bio velikodušan i dopustio mu da ponovno izgradi svoj život. Direktor diskografske kuće, baš onaj kojeg je sanjao onog svibanjskog jutra, našao mu je posao i postao njegov jedini prijatelj. Vratio se skladanju, ali čim bi njegov posao počeo rasti, dogodilo bi se nešto zbog čega bi sve propalo.

»Svatko ubija ono što voli«, sjetio se J.-ovih riječi.

— Uvijek sam mislio da je i to dio razmjene — reče.

— Nije — odgovori Valhalla. — Bog je bio strog. Ali ti si bio još stroži od Njega.

— Obećao sam da više nikada neću narasti. Mislio da više nikada neću biti siguran u svoje riječi.

Valkira pritisne njegovu glavu uza svoje gole grudi.

— Pričaj mi o strahotama — reče. — O užasu koji sam vidjela kraj tebe kada smo se sreli u zalogajnici.

Užas... — nije znao odakle početi, jer se činilo kao da govori gluposti. — Užas mi ne da noću spavati niti danju odmarati.

Sada je Chris razumjela svog anđela. Trebala je biti tamo i čuti sve to, jer njoj nikada to ne bi ispričao.

— Sada imam ženu koju volim, sreo sam J.-a, prošao sam svetim Putem Santiaga, pisao sam knjige. Opet sam vjeran svojim snovima i u tome je užas. Jer sve ide baš kako bih ja poželio i zato znam da će uskoro sve to biti uništeno.

Bilo je strašno to što je govorio. Nikada o tome nije razgovarao — čak ni sa samim sobom. Znao je da je Chris prisutna, da sve sluša — i bilo ga je sram.

— Tako je bilo s glazbom — nastavi, na silu istiskujući riječi iz sebe. — A tako je bilo i sa svime što sam otada učinio. Ništa nije potrajalo dulje od osam godina.

Osjetio je kako Valhalline ruke skidaju medaljon s njegova vrata. Ustao je. Nije želio da ona upali svjetlo, nije imao hrabrosti suočiti se s Chris.

Ali Valhalla upali svjetiljku i njih troje krenuše ka izlazu, u tišini.

— Nas dvije ćemo izaći prve, a ti dođi za nama — reče Valhalla kada su već bili blizu kraja tunela.

Paulo je bio siguran da Chris više nikada neće imati povjerenja u njega, baš kao ni njegova djevojka otprije četrnaest godina.

— Danas vjerujem u to što radim — pokuša reći, prije nego što su se njih dvije udaljile. Rečenica je odzvanjala poput kakve molbe za oprost, poput opravdanja.

Nitko ništa ne odgovori. Prešli su još nekoliko koraka i Valhalla ugasi svjetiljku. Bilo je već dovoljno svjetla da su mogli razabrati put.

— Od trenutka kada stupiš nogom van — reče Valkira — obećaj, u ime arhandela Mihaela, da nikada više — *nikada više* — nećeš podići ruku na sebe.

— Bojim se to reći — odgovori on. — Jer ne znam kako da to ispunim.

— Nemaš izbora ako želiš vidjeti svog andela.

— Ni sam nisam znao što sam si radio. Mogao bih opet izdati samoga sebe.

— Sada znaš — odgovori Valhalla. — A istina oslobođava.

Paulo potvrđno kimnu glavom.

— U tvojem će životu biti još puno problema. Teških ili samo prolaznih. Ali odsad samo će ruka Božja biti odgovorna za njih — ti se više nećeš miješati.

— Obećajem, u ime svetog Mihaela.

Žene su izašle. On je pričekao jedan trenutak, i počeo hodati. Dovoljno je dugo bio u mraku.

Zrake koje su se odbijale od stijena, pokazivale su mu put. Našao se pred velikim vratima, vratima koja su vodila u zabranjeni svijet, koja su ga plašila – jer iza njih se nalazilo kraljevstvo svjetla, a on je tolike godine proveo u miraku. Činilo se kao da su vrata zatvorena – ali tko bi im prišao blizu, video bi da nisu.

Vrata svjetla bila su pred njim. Želio je proći kroz njih. Video je kako vani sja zlatno sunce, odlučio je ne staviti sunčane naočale. Trebao je svjetlo. Znao je da je arhandeo Mihael uz njega i da razgrće tamu svojim kopljem.

Godinama je vjerovao u neumoljivu ruku Božju, u svoju kaznu. Ali bila je to njegova vlastita ruka, a ne ruka Božja, koja ga je tako uništavala. Nikada više, do kraja svog života, neće ponovno učiniti takvo što.

— Razvrgavam ugovor — reče rudničkoj tami i svjetlosti pustinje. — Bog me ima pravo uništiti. Ja sâm nemam.

Sjetio se knjiga koje je napisao, i osjeti sreću. Godina će završiti bez ikakvih problema – jer ugovor je bio razvrgnut. Zaciјelo će opet imati problema u poslu, u ljubavi, na svom putu magije – problema ozbiljnih ili prolaznih, kako je rekla Valhalla. Ali, od sada on će se boriti rame uz rame sa svojim andelom čuvarom.

— Mora da si se jako namučio sa mnom — reče on svom andelu. — Ja bih na kraju uvijek sve uništio, a tebi ništa nije bilo jasno.

Njegov je andeo slušao. I on je znao za ugovor i bio je zadovoljan što više neće morati trošiti energiju na to kako pomoći Paulu da sam sebe ne uništi.

Pronašao je otvor na vratima i izašao. Zlatno ga je sunce potpuno zaslijepilo, ali on nije zatvarao oči – trebao je svjetlo. Vidio je obrise Valhalle i Chris kako mu se približavaju.

— Stavi ruku na njegovo rame — reče Valkira Chris.
— Ti ćeš biti svjedok.

Chris učini kako joj je rečeno.

Valhalla izlije malo vode iz čuturice i učini križ na njezinoj glavi – kao da je ponovno krsti. Tada klekne i zamoli sve da učine isto.

— U ime arhandela Mihaela, ugovor je obznanjen nebu. U ime arhandela Mihaela, ugovor je razvrgnut.

Prislonila je medaljon uz njegovo čelo i rekla im da ponavljaju njezine riječi.

*Sveti andele Gospodnji,
moj odani čuvaru...*

Molitva iz djetinjstva odzvanjala je planinskim bokovima i razlijevala se tim dijelom pustinje.

*Rasvijetli, čuvaj,
vladaj i upravljam
mnome, kojeg ti je
božanska milost povjerila.
Amen.*

— Amen — reče Chris.
— Amen — ponovi Paulo.

*Lj*udi su se približavali. U njihovim se očima vidjela radoznalost.

— One su lezbijke — reče netko.

— One su lude — reče netko drugi.

Valkire su svezale jednu maramu za drugu i napravile od njih svojevrstan lanac. Nakon toga posjedaše na pod, u krug; ruku oslonjenih na koljena pridržavale su spojene marame.

Valhalla je bila u sredini, na nogama. Ljudi su i dalje pristizali. Kada se već okupila malena gomila, Valkire zapjevaše psalam.

»Na obali rijeka babilonskih
sjedasmo i plakasmo.
O vrbe naokolo
harfe svoje bijasmo povješali.«*

Ljudi su gledali, ali nisu ništa shvaćali. Nije to bilo prvi puta da su se te žene pojavile u njihovom gradu. Već su tamo bile i prije, govorile čudne stvari — iako su neke njihove riječi bile nalik onima koje su svećenici izgovarali na televiziji.

— Budite hrabri — Valhallin je glas odzvanjao jasno i glasno. — Otvorite svoje srce i poslušajte što vam ono

* Psalm 137 (136), Biblija, Kršćanska sadařnost, Zagreb, 1991.

govori. Slijedite svoje snove, jer samo čovjek koji se ne stidi samoga sebe može svijetom pronositi slavu Božju.

— Poludjele su u pustinji — prokomentira neka žena.

Neki se ljudi odmah udaljiše. Bilo im je dosta vjerskih propovijedi.

— Ne postoji grijeh veći od nedostatka ljubavi — nastavi Valhalla. — Budite hrabri, imajte hrabrosti voljeti, čak i kada se ljubav čini izdajničkom i strašnom. Veselite se ljubavi. Veselite se pobjedi. Činite ono što vam nalažu vaša srca.

— To je nemoguće — reče netko iz mnoštva. — Imamo obveze koje moramo ispuniti.

Valhalla se okrene u smjeru glasa. Uspjela je — ljudi su je slušali! Za razliku od prije pet godina, kada su hodale pustinjom i posjećivale gradove a nitko im ne bi ni prišao.

— Imamo djecu. Muževe i žene. Novac koji nekako moramo zaraditi — reče netko drugi.

— Izvršavajte svoje obvezе. One vas nikada neće spriječiti da slijedite svoje snove. Sjetite se da su snovi objava Apsoluta i činite u životu samo stvari koje su vrijedne činjenja. Samo će oni koji tako postupaju moći shvatiti promjene koje dolaze.

»Urota«, pomisli Chris dok je slušala. Sjetila se vremena kada je išla pjevati na trg s kolegama iz crkve kako bi ljude spasili od grijeha. Tada još nisu govorili o novome dobu — govorili su o Isusu, o kazni i paklu. Nije bilo urote, kao sada.

Prošeta kroz mnoštvo i ugleda Paula. Sjedio je na klupi, podalje od skupa. Odluči mu se pridružiti.

— Koliko ćemo još dugo putovati s njima? — upita.

— Dok me Valhalla ne nauči kako da vidim andele.

— Ali već je prošlo gotovo mjesec dana.

— Ne može mi to uskratiti. Dala je zavjet Tradiciji. I morat će ga ispuniti.

Gomila se sve više povećavala. Chris pomisli kako mora da je teško govoriti svim tim ljudima.

— Nitko je neće ozbiljno shvatiti — reče. — Ne u toj odjeći, s tim konjima.

— One se bore za drevne ideje — reče Paulo. — U današnje vrijeme vojnici se maskiraju, preodijevaju, skrivaju. Ali drevni su ratnici na bojno polje nosili svoju najšareniju i najsjajniju odjeću.

Željeli su da ih neprijatelj vidi. Bili su ponosni na svoju borbu.

— Zašto to čine? Zašto propovijedaju na javnim trgovima, u barovima, usred pustinje? Zašto nam pomažu da razgovaramo s anđelima?

On upali cigaretu.

— U tvojoj šali ima puno istine — reče Paulo. — Zista postoji Urota.

Ona se nasmija. Da je to istina, bio bi joj to rekao već ranije. Ne, nije postojala nikakva urota. Izmisnila je taj naziv jer su je prijatelji njezina muža često podsjećali na tajne agente, uvijek na oprezu da ne izbrbljuju neke stvari pred drugima, stalno mijenjajući temu — iako su se uvijek kleli da u Tradiciji nema ničega okultnog.

Ali Paulo se činio ozbiljnim.

— Vrata raja su se ponovno otvorila — reče. — Bog je protjerao anđela s plamenim mačem koji je čuvao vrata. Neko vrijeme — nitko ne zna točno koliko dugo — svatko će moći ući jer vrata su otvorena.

Dok je razgovarao s Chris, Paulo se sjeti starog, napuštenog rudnika zlata. Sve do tog dana — prije samo tjedan dana — i on je izabrao da bude izvan raja.

— Tko ti to jamči?

— Vjera. I Tradicija — odgovori on.

Otišli su do obližnjeg uličnog prodavača i kupili sladoled. Valhalla je i dalje govorila, a njezin govor kao da nije imao kraja. Uskoro će početi izvoditi onu neobičnu kazališnu točku u koju uključuju gledatelje — i tek tada će skup završiti.

— Znaju li svi da su vrata otvorena? — upita ona.

— Neki su to shvatili — i zovu druge da im se pridruže. Ali postoji problem.

Paulo pokaže prstom na spomenik u sredini trga.

— Recimo da je tamo raj. A svatko se nalazi na drugom mjestu na ovome trgu.

— Svaki čovjek treba proći drugačiji put da dođe do tamo.

— Zato ljudi razgovaraju sa svojim anđelima. Jer samo oni znaju najbolji put. Nema smisla slijediti druge.

»Slijedite svoje snove i prihvate svoje rizike!« začula je Valhallin glas.

— Kakav će jednom biti ovaj svijet?

— Bit će sačinjen samo od onih koji uđu u raj — odgovori Paulo. — Svijet »Urote«, kako ti kažeš. Svijet ljudi sposobnih vidjeti preobrazbu sadašnjosti, ljudi dovoljno hrabri da žive svoje snove i slušaju svoje andele. Svijet svih onih koji vjeruju u njih.

Među gledateljima se začuo žamor. Chris je znala da je počela kazališna predstava. Poželjela je otići tamo i pogledati; ali ono što je Paulo govorio bilo je mnogo važnije.

— Tijekom stoljeća plakali smo na obalama rijeka babilonskih — nastavi Paulo. — Vješali smo svoje harfe, bilo nam je zabranjeno pjevati, bili smo proganjani, masakrirani, ali nikada nismo zaboravili da postoji Obećana zemlja. Tradicija je sve preživjela.

— Naučili smo se boriti, ojačali smo u borbi. Danas ljudi pričaju o duhovnome svijetu, što je do prije samo nekoliko godina činio samo neuk, jednostavan svijet. Postoji nevidljiva nit koja povezuje sve one koji su na strani svjetla – poput onih povezanih marama Valkira. A ta nit čini čvrstu vrpcu, sjajnu, koju čvrsto drže andeli, rukohvat koji vide samo najosjetljiviji, ali na koji se svi možemo osloniti. Jer nas je mnogo, razbacani smo po cijelome svijetu. A pokreće nas ista vjera.

— Svaki dan taj svijet ima neko drugo ime — reče on. — Nova Era, Šesta Zlatna Rasa, Sedma Zraka, itd. Ali sve je to isti svijet. To ti jamčim.

Chris pogleda Valhallu kako nasred trga govori o andelima.

— A zašto ona pokušava uvjeriti i ostale?

— Ne, ne pokušava. Došli smo iz raja, razasuli se po svijetu, a sada se vraćamo. Valhalla moli ljude da plate cijenu tog povratka.

Chris se prisjeti onog popodneva u rudniku.

— Ponekad je ta cijena vrlo visoka.

— Može biti. Ali postoje ljudi koji su je spremni platiti. Oni znaju da su Valhalline riječi istinite jer ih podsjećaju na nešto davno zaboravljeno. Svi još nose u duši rajske uspomene i vizije. I mogu proći godine da ih se uopće ne sjete – sve dok se nešto ne dogodi: dok ne dobiju dijete, dožive težak gubitak, zaprijeti im velika opasnost, dožive divan zalazak sunca, pročitaju neku knjigu, čuju neku pjesmu, vide skupinu žena obučenih u kožu koje govore o Bogu. Bilo što. Odjednom, ti se ljudi sjete.

To je ono što Valhalla čini. Podsjeća ih da postoji jedno mjesto. Neki slušaju, drugi ne – ti će proći kroz vrata, a da to i ne primijete.

— Ali ona priča o nekom novom svijetu.

— To su samo riječi. One su zapravo skinule svoje harfe s vrba i ponovno sviraju – kao i milijuni ljudi, po cijelome svijetu, koji ponovno pjevaju o radostima Obećane zemlje. Nitko više nije sam.

Začuli su topot konjskih kopita. Priredba je završila. Paulo krene prema automobilu.

— Zašto mi nikada prije nisi pričao o tome? — upita ona.

— Jer si ti to sve već znala.

Zaista, znala je. Ali tek se sada sjetila.

Valkire se zaputiše prema Dolini smrti. Išle su od mjesta do mjesta sa svojim konjima, bičevima, maramama, neobičnom odjećom. I govorile o Bogu.

Paulo i Chris su išli za njima. Kada bi kampirale u blizini gradova, njih bi dvoje spavali u hotelu. Kada bi se zaustavile usred pustinje, spavali su u automobilu. Zapalile bi veliku vatru i pustinja bi noću prestajala biti opasna – životinje se nisu približavale. Mogli su mirno spavati slušajući zavijanje kojota i gledajući zvijezde.

Nakon onog popodneva u rudniku, Paulo je počeo vježbati kanaliziranje. Bojao se da Chris ne pomisli kako je podučava nečemu što ni sam dobro ne razumije.

— Poznajem J.-a — reče ona, kada su načeli tu temu.

— Ne moraš mi dokazivati da znaš.

— Moja je tadašnja djevojka također poznavala mojeg tadašnjeg Učitelja — odgovori on.

Svake bi večeri zajedno sjeli, razbili barijeru druge svijesti, molili se svojem andelu i zazivali ga.

— Vjerujem u taj novi svijet — reče on Chris nakon još jedne vježbe kanaliziranja.

— Sigurna sam da vjeruješ. Inače ne bi radio stvari koje radiš u životu.

— Usprkos tome, nisam baš siguran da sam na visini zadatka.

— Vjeruj u sebe — odgovori ona. — Daješ sve od sebe — malo je ljudi koji krenu u svijet u potrazi za andelima. Ne zaboravi da si razvrgnuo ugovor.

Ugovor razvrgnut u rudniku: J. će biti sretan! Iako je Paulo bio gotovo siguran da je J. unaprijed znao što će se dogoditi, i zato mu nije zabranio da pode u pustinju.

Kada bi završili vježbe kanaliziranja, još bi satima razgovarali o andelima. Ali razgovarali bi samo između sebe — Valhalla više nikad nije spomenula tu temu.

Jedne od tih večeri, nakon razgovora, Paulo potraži Valkiru.

— Ti poznaješ Tradiciju — reče. — Ne smiješ prekinuti proces koji je već započeo.

— Ništa ja ne prekidam — odgovori ona.

— Ali uskoro ću se trebati vratiti u Brazil. Trebam još prihvatići oprost. I sklopiti okladu.

— Ne prekidam taj proces — odgovori ona još jednom.

Predloži mu da prošeću pustinjom. Sjeli su jedno do drugoga, zajedno gledali zalazak sunca, razgovarali o ritualima i ceremonijama. Valhalla se raspitivala o J.-ovim učiteljskim metodama, a Paulo je želio znati rezultate propovijedanja u pustinji.

— Pripremam teren — reče ona nehajno. — Odradujem svoj dio i nadam se da ću ga odraditi do kraja. Nakon toga ću znati sljedeći korak.

— Kako ćeš znati da je došao trenutak da prestaneš?

Valhalla pokaza prema horizontu.

— Moramo jedanaest puta obići pustinju, jedanaest puta proći istim mjestima, jedanaest puta ponoviti istu priču. To je sve što su mi rekli da učinim.

— Tvoj Učitelj ti je rekao?

— Ne. Arhandeo Mihael.

— A koji je ovo put?

— Deseti.

Valkira se nasloni Paulu na rame i ostade tako neko vrijeme, šuteći. Poželio joj je pomilovati kosu, uzeti je u krilo – kako je ona njega uzela u napuštenom rudniku. Bila je ratnica i takoder je trebala odmor.

Neko se vrijeme dvoumio, ali ipak odustane. Njih dvoje vratise se u logor.

Kako su dani prolazili, Paulo počne slutiti da ga Valhalla podučava svemu što on treba znati – ali na Tookov način, tako da mu izravno ne pokazuje put. Zato je počeo pažljivo promatrati sve što su Valkire radile; mogao bi otkriti neki novi smjer, naučiti nešto novo, neku novu vještinsu. I, kada ga je Valhalla pozvala da promatruju večer u pustinji – a to je sada stalno činila – odluči načeti tu temu.

— Ništa ti ne brani da me podučiš izravno — reče.

— Ti nisi učiteljica. Nisi kao Took ili J., ili kao ja, koji poznajemo dvije Tradicije.

— Jesam, i ja sam učiteljica. Ja sam učila putem objave. Istina je da nisam prošla tečajeve, nisam sudjelovala u *covensima*^{*}, niti sam se upisala u tajna društva. Ali znam mnogo toga što ti ne znaš, jer me tome naučio arhandeo Mihael.

— Zato sam tu. Da i ja naučim.

Sjedili su na pijesku, naslonjeni na stijenu. Valhalla zamoli Paula da se nasloni na njega.

— Trebam nježnost — reče ona. — Trebam mnogo nježnosti.

Paulo promijeni položaj. Valhalla legne među njegove noge i nasloni mu glavu u krilo. Dugo su tako sjedili u tišini i gledali horizont.

* Ne postoji dobar prijevod te riječi. Riječ označava skup ljudi – učitelja i učenika – okupljenih u obredne svrhe (opis ka autora).

Paulo prvi progovori. Nije mu se svidalo to što je rekao, ali morao je reći.

— Uskoro ću otići. Znaš to.

Čekao je reakciju. Ona ne reče ništa.

— Moram naučiti vidjeti anđela. Vjerujem da me već podučavaš, samo ja to ne shvaćam.

— Ne. Moje su poduke jasne kao sunce u pustinji.

Paulo pogladi crvenu kosu koja mu je prekrivala krilo.

— Imaš lijepu ženu — reče Valhalla.

Paulo shvati njezin komentar i povuče ruku.

Kada se te noći vratio Chris, ispričao joj je što je Valhalla o njoj rekla. Chris se nasmijala, ali ne reče ništa.

Nastavili su putovati zajedno. Čak i nakon Valhalline izjave – o jasnoći njezine poduke – Paulo je nastavio pridavati pozornost svemu što su Valkire činile. Ali rutina se nije značajno mijenjala: putovanje, nastupi na trgovima, izvođenje rituala koje je već poznavao, odlazak dalje.

I ljubakanje. Ljubakale su se s muškarcima koje bi susrele putem. Uglavnom su to bili usamljeni putnici koji su vozili jake motore i imali dovoljno hrabrosti da se približe grupi. Kada bi se tako nešto dogodilo, postojalo je pravilo – nepisano pravilo – da Valhalla ima pravo prva birati. Ako ona nije bila zainteresirana, bilo koja druga mogla je prići pridošlici.

Muškarci nisu o tome imali pojma. Imali su osjećaj da su sa ženom koju su sami izabrali – iako su zapravo one izabrale njih. Mnogo prije.

Valkire su pile pivo i razgovarale o Bogu. Izvodile su svete obrede i ljubakale se na stijenama. U većim su gradovima odlazile na javna mjesta i izvodile neobičnu kazališnu predstavu – koja je uvijek uključivala i nekoliko gledatelja.

Na kraju bi zamolile publiku da pridonese njihovu cilju kojim novčićem. Valhalla nikada nije sudjelovala u predstavi – ali je predvodila sve što se događalo, i na kraju bi poslala svoju maramu među prisutne. I uvijek je uspjevala sakupiti dovoljno novca.

Svake večeri, prije nego što bi Valhalla došla pozvati Paula na šetnju pustinjom, on i Chris su vježbali kanaliziranje i razgovarali sa svojim anđelima. Iako kanal još nije bio sasvim otvoren, osjećali su prisutnost stalnog čuvara, ljubavi i mira. Čuli su besmislene rečenice, imali svakakve predosjećaje, a često bi jedini osjećaj bila radost – ništa više. Ipak, znali su da razgovaraju s anđelima i da su anđeli zadovoljni.

I zaista, anđeli su bili zadovoljni jer su im se ponovno obratili. Tko odluči razgovarati s njima, otkrit će da to nije prvi put, da je to već činio ranije, u djetinjstvu, kada bi se pojavljivali u obliku »nevidljivih prijatelja«, s kojima bi provodili sate u razgovoru ili igri, i koji su mogli odagnati zlo i opasnost.

Sva djeca ponekad razgovaraju sa svojim anđelima čuvarima – sve dok ne dode taj famozni dan kada roditelji primijete da dijete priča s nekim tko »ne postoji«. Tada se zabrinu, počnu za to okrivljavati djetetovu prebjujnu maštu, savjetuju se s pedagozima i psiholozima i dođu do zaključka da bi se dijete trebalo prestati tako ponašati.

Roditelji uvijek inzistiraju na tome da djeci kažu kako nevidljivi prijatelji ne postoje – možda zato jer su zaboravili da su i oni nekada razgovarali s anđelima. Ili, tko zna, možda misle da žive u svijetu u kojem više nema mjesta za anđele. Razočarani, anđeli se tada vraćaju Bogu, znajući da ne mogu nametnuti svoju prisutnost.

Ali počinje novi svijet. Anđeli znaju gdje su vrata raja, i povest će do njih sve one koji u njih vjeruju. Možda čak nije važno ni da vjeruju – dovoljno je da *trebaju* anđele, i oni će se s veseljem vratiti.

Paulo je provodio noći razmišljajući zašto se Valhalla tako ponaša – odgada stvari.

Chris je znala odgovor. A znale su ga i Valkire – iako ga nitko u grupi nijednom nije ni spomenuo.

Chris je očekivala udarac. Znala je da će se dogoditi prije ili kasnije. Zbog toga ih se Valkira nije riješila, zato ih nije do kraja podučila kako susresti anđela.

Te su se večeri s desne strane ceste počele nazirati goleme planine. Kasnije su i lijevu stranu počeli ispunjavati planine i kanjoni, a usred svega toga ukazala se golema ravnica prekrivena solju, koja je blijestala na suncu.

Stigli su u Dolinu smrti.

Valkire su podigle logor u blizini Furnace Creeka – jedinog mjeseta u krugu od nekoliko kilometara gdje je bilo vode. Chris i Paulo odluče ostati s njima jer je jedini hotel u Dolini smrti bio pun.

Te je večeri cijela grupa posjedala oko vatre razgovarajući o muškarcima, konjima, i – po prvi puta u mnogo dana – o andelima. Kao i svake večeri prije nego što će poći na spavanje, Valkire su svezale marame jednu za drugu, primile nastalu dugačku vrpcu i još jednom ponovile psalm koji govori o rijekama babilonskim i o harfama obešenim na vrbe. Nikada nisu smjele zaboraviti da su ratnice.

Kada je obred završio, nad logor se nadvila tišina i svи su pošli spavati. Svi osim Valhalle.

Ona se malo udaljila od logora i dugo je promatrala mjesec na nebu. Molila je arhandela Mihaela da joj se nastavi ukazivati, davati joj prave savjete i pomagati joj da zadrži čvrstu i sigurnu ruku.

»Pobijedio si u borbi protiv drugih andela«, molila je. »Nauči i mene pobjediti. Da se ne raspadne moje stado od osam osoba, kako bi nas jednoga dana moglo

biti tisuću, milijun. Oprosti mi moje greške i ispuni mi srce entuzijazmom. Daj mi snage da budem i muškarac i žena, čvrsta i nježna.

Neka moja riječ bude tvoje kopljje.

Neka moja ljubav bude tvoja vaga.

Prekrižila se i zašutjela, osluškujući zavijanje kojota u daljini. Nije joj se spavalo, pa je počela razmišljati o svome životu. Sjećala se vremena kada je radila u banci Chase Manhattan, kada se njezin život svodio na muža i dvoje djece.

— Ali vidjela sam svog andela — ispriča utihnuloj pustinji. — Pojavio se okupan svjetlošću i zamolio me da ostvarim ovu misiju. Nije mi naredio, nije mi prijetio, niti mi obećao nagradu. Samo me zamolio.

Sljedećeg je dana otišla u Mojave. Počela je propovijedati sama, pričajući o otvorenim vratima raja. Njezin je muž zatražio rastavu i uspio dobiti skrbništvo nad djecom. Nije joj bilo jasno zašto je to napravio, ali kada bi god plakala zbog boli i samoće, andeo bi joj pripovijedao o drugim ženama koje su primile Božje poruke; pričao joj je o Djevici Mariji, o svetoj Terezi, Ivani Orleanskoj. Govorio je da su svijetu potrebni samo uzori, osobe sposobne živjeti svoje snove i boriti se za svoje ideale.

Gotovo je godinu dana živjela u blizini Las Vegasa. Ubrzo je potrošila ono malo novca što je uspjela ponijeti sa sobom, pa je bila gladna i spavala pod vedrim nebom. Sve dok joj u ruke nije dospjela jedna pjesma.

Stihovi su pričali priču o sveticici, Mariji Egipatskoj. Putovala je u Jeruzalem, ali nije imala dovoljno novca da plati prijelaz preko neke rijeke. Lađar, gledajući lijepu ženu pred sobom, reče joj da iako nema novca, ona ipak posjeduje svoje tijelo. I tako se Marija Egipatska podala

lađaru. Kada je stigla u Jeruzalem, pojavio se andeo i blagoslovio njezin čin. Nakon njezine smrti Crkva ju je proglašila sveticom, a te se epizode iz njezina života danas gotovo nitko i ne sjeća.

Valhalla protumači priču kao znak. Tako je danju propovijedala ime Božje, a dva puta tjedno otišla bi do kasina, pronašla bogatog ljubavnika za jednu noć i tako došla do novca. Nikada nije pitala svog andjela je li dobro učinila – niti joj je on o tome ikada išta rekao.

Malo pomalo, vođene nevidljivim rukama drugih andjela, počeće su pristizati njezine družice.

— Ostao je samo još jedan krug — reče ponovno naglas tihoj pustinji. — Još samo jedan krug da bi misija bila ispunjena, i da se ja mogu vratiti svijetu. Ne znam što me čeka, ali želim se vratiti. Trebam ljubav, nježnost, trebam muškarca koji bi me štitio na Zemlji, onako kako me moj andeo štiti na nebu. Obavila sam svoj dio; ne kajem se, ali bilo mi je jako teško.

Ponovno se prekriži, a zatim se vrati u logor.

*P*o povratku primijeti da dvoje Brazilaca još sjede kraj vatre promatrajući plamen.

— Koliko ti još nedostaje dana do onih četrdeset? — upita ga.

— Jedanaest.

— Onda ću te sutra u deset navečer u Zlatnom kanjonu naučiti prihvatići oprost. Obred Koji Briše Obrede.

Paulo se zaprepasti. Bio je u pravu! Odgovor mu je cijelo vrijeme bio pred nosom!

— Na koji način? — upita.

— Mržnjom — odgovori Valhalla.

— U redu — reče on, pokušavajući zatomiti iznenadnje. Ali Valhalla je znala da se Paulo nikada nije koristio mržnjom u Obredu Koji Briše Obrede.

Ostavila je par kraj vatre i otišla do mjesta na kojem je spavala Rotha. Nježno ju je milovala po kosi, dok se djevojka nije probudila – možda je razgovarala s andelima koji dolaze u snu, pa Valhalla nije željela grubo prekinuti njihov razgovor.

Rotha konačno otvorila oči.

— Sutra ćeš naučiti prihvatići oprost — reče Valhalla.

— I uskoro ćeš također moći vidjeti svog andjela.

— Ali ja već jesam Valkira.

— Naravno. I nastaviti ćeš biti Valkira čak i ako ne uspiješ vidjeti andjela.

Rotha se nasmija. Imala je 23 godine i bila ponosna što s Valhallom jaše pustinjom.

— Sutra nemoj obući kožnatu odjeću, od izlaska sunca pa sve dok ne završi Obred Koji Briše Obrede.

Nježno je zagrlji.

— Sada možeš nastaviti spavati — reče.

Paulo i Chris još su gotovo pola sata gledali vatru. Nakon toga namjestiše nešto odjeće umjesto jastuka i spremiše se na spavanje. Razmišljali su o tome da kupe vreće za spavanje u svakom većem gradu kroz koji su prolazili, ali nisu imali strpljenja obilaziti dućane i kupovati. Osim toga, nadali su se da će pronaći hotel u svakom kutku pustinje. Zato, kada bi kampirali s Valkirama, morali su spavati u autu ili blizu vatre. Iskre su im oboma već nekoliko puta osmudile kosu — ali do tada se nije dogodilo ništa strašnije.

— Što je željela reći? — upita Chris nakon što su legli.

— Ništa važno. — Bio je pospan, a malo je i popio. Ali Chris je bila uporna. Trebala je odgovor.

— Sve je u životu nekakav obred — reče Paulo. Kako za čarobnjake, tako i za one koji nikada nisu ni čuli za čarobnjaštvo. I jedni i drugi uvijek pokušavaju što savršenije izvesti svoje obrede.

Chris je razumjela to da čarobnjaci vrše obrede. Razumjela je da ih činimo i u svakodnevnom životu — vjenčanja, krštenja, mature...

— Ne, ne pričam o tim očitim stvarima — nastavi Paulo nestrljivo. Spavalо mu se, a ona se pravila da ne primjećuje njegovu nervozu. — Pričam o tome da je sve obred. Kao što je misa veliki obred, sastavljen od nekoliko različitih dijelova, tako je to i svaki dan u svačijem životu.

Pažljivo razrađen ritual, koji svi pokušavaju što preciznije izvoditi, iz straha da će — ako preskoče ili loše odrade neki dio — sve krenuti naopako. Ime tog obreda je *rutina*.

Odlučio je sjesti. Bio je malo smeten od piva i ne bi joj sve uspio dobro objasniti da je ostao ležati.

— Dok smo mladi, to još nije tako strašno. Ali malo pomalo ta skupina dnevnih obreda ustaljuje se i počinje vladati našim životima. Jednom kada stvari krenu više ili manje onako kako smo zacrtali, više se ne usuđujemo izbrisati obrede i preuzeti rizik. Pretvaramo se da nam to ne odgovara, ali zapravo smo zadovoljni što su nam svi dani nalik jedan drugome. Barem ne postoji neočekivana opasnost.

Na taj način uspijevamo izbjegći bilo kakav rast, unutarnji ili vanjski, osim onih koji su predviđeni obredom: toliko i toliko djece, te i te promocije, ti i ti financijski dometi.

Kada se obred ustali, čovjek postaje svoj vlastiti rob.

— Dogada li se to i čarobnjacima i čarobnicama?

— Naravno. Oni koriste obrede kako bi bili u kontaktu s nevidljivim svijetom, kako bi uništili drugu svijest i ušli u Čudesno. Ali, i nama osvojeni teren postane poznat. Potrebno je otpustiti se na nova područja. Usprkos tome, svaki se čarobnjak, kao i svaka čarobnica, boji izmijeniti obred. Boje se nepoznatog, ili da novi obredi neće funkcionirati — taj je strah iracionalan, ali toliko jak da nikada ne nestaje bez pomoći.

— A što je Obred Koji Briše Obrede?

— Kako čarobnjak ne uspijeva mijenjati svoje obrede, Tradicija je odlučila mijenjati čarobnjaka. To je vrsta Svetog Teatra, u kojem on mora živjeti novu ulogu.

On ponovno legne i okrene se na bok, praveći se da spava. Ona bi mogla tražiti još objašnjenja — i mogla bi željeti saznati zašto je Valkira spomenula mržnju.

U Svetom Teatru nikada se ne prizivaju niski osjećaji. Naprotiv, osobe koje u njemu sudjeluju pokušavaju raditi s Dobrim i poprimaju osobine snažnih, prosvijetljenih ljudi. Na taj se način uspijevaju uvjeriti da su bolji nego što su mislili i – kada u to povjeruju – životi im se mijenjaju.

Kad bi to isto radili s negativnim osjećajima, učinak bi bio jednak. Na kraju bi se uvjerili da su gori nego što su to mislili.

Posljepodne sljedećeg dana proveli su u Zlatnom kanjonu, koji je činilo bezbroj tjesnaca punih krijućih zavoja, sa zidovima visokim oko šest metara. U trenutku zalaska sunca, dok su vježbali kanaliziranje, shvatili su zašto se mjesto baš tako zove: zrake sunca odbijale su se od tisuća sjajnih minerala uglavljenih u stijenama, zbog čega su se zidovi kanjona pričinjali zlatnima.

— Noćas će mjesec biti pun — reče Paulo.

Već su vidjeli puni mjesec u pustinji; bio je to čudesan spektakl.

— Jutros sam se probudio misleći na jedan odlomak iz Biblije — nastavi on. — Jedan odlomak iz Salomona: »Dobro je da to sačuvaš i ne mičeš s toga ruku; jer tko se Boga boji, izači će iz svega neokaljan.«

— Neobičan tekst — reče Chris.

— Jako neobičan.

— Moj anđeo sve više razgovara sa mnom. Počinjem razumijevati njegove riječi. Savršeno razumijem ono što si ispričao u rudniku, jer nikada nisam vjerovala da bih mogla stupiti u kontakt s anđelom.

Bilo mu je dragoo. Zajedno su proveli ostatak večeri; Valhalla nije došla prošetati s njim.

Više nije bilo blistavih kamenčića koje su vidjeli predvečer. Mjesec je obasjavao tjesnac čudesnom, fantažmagoričnom svjetlošću. Mogli su čuti vlastite korake

na pjesku dok su hodali u tišini pozorno osluškujući ne bi li čuli bilo kakav zvuk. Nisu znali gdje su se Valkire okupile.

Stigli su gotovo do krajnje točke, do mjesta gdje se napuklina proširila i otvorila se mala čistina. Ni traga od njih.

Chris prekine tišinu.

— Možda su odustale — reče.

Znala je da će Valhalla produljiti igru što je više moguće. A ona je željela da što prije završi.

— Životinje su izašle iz svojih skloništa. Bojim se zmija — nastavi. — Hajdemo odavde.

Ali Paulo je gledao prema gore.

— Pogledaj — reče. — Nisu odustale.

Chris podigne oči prateći njegov pogled. S vrha litice koja je činila desni zid pukotine gledala ih je ženska silueta.

Ona osjeti jezu.

Pojavila se još jedna silueta. I još jedna. Chris ode na sredinu čistine; mogla je vidjeti još tri žene s druge strane.

Nedostajale su još dvije.

Dobro došli u teatar! — Valhallin je glas odzvanjaо među kamenim zidovima. — Gledatelji su već stigli i strpljivo čekaju predstavu!

Tako su Valkire započinjale i svoje predstave na javnim trgovima.

»Ali ja nisam u predstavi«, pomisli Chris. Tko zna, možda bi se i ona trebala popeti na stijenu.

— Ovdje se ulaznica plaća na izlazu — nastavi glas, ponavljajući ono što govori i na trgovima. — Cijena može biti visoka, ili možemo vratiti novac. Želite li riskirati?

— Želim — odgovori Paulo.

— Čemu sve to? — uzviknu Chris iznenada. — Čemu sve te inscenacije, svi ti rituali, sva ta buka samo da bi se vidio andeo? Nije li dovoljno kanalizirati, razgovarati s njim? Zašto se ne ponašate poput ostalih i ne pojednostavnite dodir s Bogom i sa svime što je sveto na ovome svijetu?

Nije bilo odgovora. Paulo pomisli kako Chris sve uništava.

— Obred Koji Briše Obrede — reče jedna od Valkira, s vrha litice.

— Tišina! — povika Valhalla. — Publika se pojavljuje tek na kraju! Plješćite ili odlazite — ali platite ulaznicu!

Valhalla se konačno pojavi. Nosila je maramu zavezana oko čela, poput Indijanca. Običavala ju je tako svezati za vrijeme večernjih molitvi. To je bila njezina kruna.

S njom je bila bosonoga djevojka u bermudama i majici. Kada su prišle bliže i kada im je mjesecina obasjala lica, Chris vidje da je to jedna od Valkira – najmlada iz grupe. Bez kožnate odjeće i agresivna ponašanja, izgledala je poput djevojčice.

Postavila je djevojku pred Paula. Počela je oko njih crtati veliki kvadrat. U svakome kutu, zaustavila bi se i izrekla nekoliko riječi. Paulo i djevojka su ponavljali riječi na latinskom – s tim da je djevojka nekoliko puta pogriješila, pa su morali počinjati iznova.

»Ni ne zna što govori«, pomisli Chris. Taj kvadrat i te riječi nisu bile dio predstave koju su izvodile po trgovima.

Kada je završila crtanje po pijesku, zamoli ih da se približe jedno drugome; ali ostali su unutar kvadrata. Ona je stajala izvan njega.

Valhalla se okrene prema Paulu, pogleda ga duboko u oči, i preda mu svoj bić.

— Ratniče, zarobljen si u svojoj sudbini, pomoću moći ovih linija i ovih svetih imena. Ratniče, pobijedio si u bitci, nalaziš se u svom dvoru i dobit ćeš svoju nagradu.

Paulo u mislima izgradi zidine dvorca. Od tog trenutka, tjesnac, Valkire, Chris, Valhalla, sve je postalo nevažno.

Bio je glumac u Svetom Teatru. U Obredu Koji Briše Obrede.

— Zatočenice — reče Valhalla djevojci — tvoj je poraz sramotan. Nisi znala časno obraniti svoju vojsku. Valkire će doći s neba pokupiti tvoje tijelo kada budeš mrtva. Ali, do tada, dobit ćeš kaznu koju zasluzu gubitnici.

Jednim grubim pokretom razdere djevojčinu majicu.

— Neka predstava počne! Evo, ratniče, tvog trofeja!

Grubo odgurne djevojku. Ona pade nezgodno, ranivši petu. Počela je krvariti.

Paulo klekne pored nje. U rukama je držao Valhallin bić, koji kao da je imao vlastitu snagu. To ga je uplašilo, i na nekoliko je trenutaka izašao iz zamišljenih zidova dvorca i vratio se u tjesnac.

— Zaista je ozlijedena — reče Paulo. — Treba joj pomoći.

— Ratniče, to je tvoj trofej! — ponovi Valhalla, udajući se. — Žena koja zna tajnu koju tražiš. Iščupaj iz nje tu tajnu, ili odustani zauvijek.

»Non nobis, Domine, non nobis. Sed nomini Tuo da Gloriam«, reče tiho, ponavljajući templarski moto. Morao je brzo donijeti odluku. Sjetio se vremena kada ni u što nije vjerovao, kada je mislio da je sve inscenacija – a ipak se sve pretvorilo u ono što zaista jest: istinu.

Bio je pred Obredom Koji Briše Obrede. Svetim trenutkom u životu čarobnjaka.

A pod nogama mu je ležala ranjena djevojka.

»Sed nomini Tuo da Gloriam«, reče još jednom. I, u sljedećem trenutku odjene svoje astralno tijelo u lik koji mu je Valhalla odredila. Obred Koji Briše Obrede počeo je djelovati. Ništa više nije bilo važno – osim tog nepoznatog puta, te uplašene žene pod njegovim nogama, i tajne koju je iz nje trebalo izmamiti. Kružio je oko svoje žrtve, prisjećajući se vremena u kojima je moral bio drukčiji – posjedovati žene bio je dio borbenih zakona. Zbog toga su muškarci riskirali svoje živote u ratovima: zbog zlata i zbog žena.

— Ja sam pobijedio — poviće djevojci. — A ti si izgubila.

Kleknu i uhvati je za kosu. Njezine su oči zurile u njegove.

* Ne nama, Gospodine, ne nama, već imenu svom slavu daj

— Mi ćemo pobijediti — reče djevojka. — Poznajemo zakone pobjede.

On je grubo odgurne na pod.

— Zakon pobjede je pobijediti.

— Vi mislite da ste pobijedili — nastavi zarobljenica.

— Ali dobili ste samo jednu bitku. Mi ćemo pobijediti.

Tko je ta žena da se usudi tako s njim razgovarati? Imala je lijepo tijelo — ali to je moglo pričekati. Morao je otkriti tajnu koju je tako dugo tražio.

— Nauči me vidjeti andela — reče nastojeći da mu glas zvuči mirno. — I bit ćeš slobodna.

— Ja jesam slobodna.

— Nisi, ne poznaješ zakone pobjede — reče on. — Zato smo vas porazili.

Žena kao da se malo zbumila. Taj joj je muškarac govorio o zakonima.

— Ispričaj mi sve o tim zakonima — odgovori ona.
— A ja ću tebi otkriti tajnu andela.

Zarobljenica je nudila razmjenu. Mogao ju je mučiti, uništiti je. Bila je tu, pod njegovim nogama — a svejedno mu je nudila razmjenu.

»Neobična žena«, pomisli. Možda ne bi priznala pod mukama. Bolje da prihvati razmjenu. Ispričat će joj sve o pet zakona pobjede jer ona i tako neće živa izaći odatle.

— Zakon morala: potrebno je boriti se za pravu stvar; zato pobijedujemo. Zakon vremena: rat po kiši je drukčiji od rata na suncu, bitka po zimi drugačija je od bitke ljeti.

Mogao ju je prevariti. Ali nije uspijevao u tako kratkom vremenu izmislići krive zakone. Žena bi zaciјelo primijetila njegovo oklijevanje.

— Zakon prostora — nastavi on, govoreći istinu. — Rat u klancu različit je od rata u polju. Zakon izbora:

ratnik zna izabrati čije će savjete slušati i tko će biti uz njega u borbi. Voda se ne smije okružiti kukavicama i izdajnicima.

Nekoliko je trenutaka oklijevao da li da nastavi. Ali već je bio izrekao četiri zakona.

— Zakon strategije — reče na kraju. — Način na koji se planira borba.

To je bilo sve. Djevojčine su oči blistale.

— A sada mi pričaj o andelima.

Gledala ga je bez riječi. Dobila je formulu, iako je bilo prekasno. Ti hrabri ratnici nisu nikada izgubili bitku — kružila je legenda da koriste pet zakona pobjede. A sada ih je ona znala.

Čak i ako joj ničemu to više ne može služiti, znala je. Mogla je umrijeti u miru. Zaslужila je kaznu koja će je stići.

— Pričaj mi o andelima — ponovi ratnik.

— Ne, neću ti pričati o andelima.

Ratnikove se oči promijeniše, i ona je bila zadovoljna. Neće imati milosti prema njoj. Bojala se jedino da bi se ratnik mogao povesti za Zakonom morala i poštedjeti joj život. Nije to zaslужila. Bila je kriva — u svojem je kratkom životu uspjela sakupiti na desetke, na stotine grijeha. Razočarala je svoje roditelje, razočarala je muškarce koji bi joj se približili. Razočarala je ratnike koji su se borili na njezinoj strani. Dopustila je da je uhvate — bila je slaba. Zaslужila je kaznu.

— Mržnja! — začuli su udaljeni ženski glas. — Tajna ovog obreda je mržnja!

— Dogovorili smo razmjenu — ponovi ratnik, ovoga puta glasom hladnim poput čelika. — Ja sam svoj dio izvršio.

— Nećeš mi dopustiti da živa izadem odavde — reče ona. — Ali, barem sam dobila što sam željela. Čak i ako mi neće ničemu služiti.

»Mržnja!« Udaljeni je ženski glas već postigao učinak. Dopustio je da na površinu izadu njegovi najgori osjećaji. U ratnikovom je srcu bujala mržnja.

— Patit ćeš — reče — u najgorim mukama koje je čovjek ikada iskusio.

— Patit će.

»Zaslužujem to«, pomisli ona. Zaslužuje bol, kaznu, smrt. Još kao djevojčica odbila se boriti — vjerovala je da nije za to sposobna, vjerovala je drugima, u tišini je otpatila nepravde koje su joj nanosili. Željela je da svi vide kako je dobra, kako ima osjećajno srce koje može svima pomoći. Željela je da je vole po svaku cijenu. Bog joj je dao lijep život, a ona nije mogla uživati u njemu. Umjesto toga, prosila je za ljubav drugih, živjela je život kakav su drugi željeli da živi, sve kako bi im pokazala da ima dobro srce i da može svima ugoditi.

Bila je nepravedna prema Bogu, odbacila je svoj život. Sada je trebala krvnika koji će je brzo poslati u pakao.

Ratnik je osjetio kako bič oživljuje u njegovim rukama i počinje podrhtavati. Na trenutak mu se pogled susreo s pogledom zarobljenice.

Nadao se da će se ona predomisliti, da će moliti za oprost. Ali, umjesto toga, zarobljenica je skupila tijelo, očekujući udarac.

Zakon morala. Odjednom je sve nestalo, sve osim bijesa što ga je prevarila jedna zarobljenica. Mržnja je dolazila u valovima, a on je počeo otkrivati za koliku je okrutnost sposoban. Uvijek se varao, uvijek bi dopuštao da mu se srce smekša u trenucima kada bi trebalo provesti pravdu. Uvijek je oprštao — ne zato što je bio dobra

osoba, nego zato što je bio kukavica, i bojao se da neće moći ići do kraja.

Valhalla pogleda Chris. Chris pogleda Valhallu. Mješćina nije bila dovoljno jaka da jedna drugoj jasno vide oči, i to je bilo dobro.

Obje su se bojale pokazati što osjećaju.

Chris, Rotha i Paulo uspinjali su se zidom u tišini; mjesec im je osvjetljavao put, stijene su bile pune pukotina koje su im poslužile kao uporišta, i popeli su se bez većih poteškoća. S vrha im je pogled padao na golemu ravnicu ispresijecanu jarcima.

Za ljubav Božju! — uzviknu još jednom zarobljenica, prije nego što će je sustići udarac.

Ratnik zaustavi-bič u zraku.

Neprijatelj je već bio tu.

— Dosta — reče Valhalla. — Dovoljno je.

Paulove su oči bile staklene. Primio je Valhallu za ramena.

— Imam u sebi tu mržnju! — poviće. — Ništa ne glumim. Pustio sam demone koje dosad nisam poznavao!

Valhalla otme bič iz njegovih ruku i pode pogledati je li Rotha ozlijedena.

Djevojka je plakala s licem među koljena.

— Sve je bilo istina — reče zagrlivši Valhallu. — Provocirala sam ga i iskoristila ga kako bi me kaznio. Željela sam da me uništi, da svrši sa mnom. Moji me roditelji krive, braća me krive, u životu sam činila samo pogrešne stvari.

— Idi obuci drugu majicu — reče Valhalla.

Ona ustade i popravi rasparanu majicu.

— Želim ostati ovako — reče.

Valhalla je na trenutak okljevala, ali ne reče ništa. Umjesto toga ode do jednog zida kanjona i počne se uspinjati. Kada je stigla do vrha, okružena s tri druge Valkire, rukom im pokaže da se i oni uspnu.

Valhalla zamoli djevojku i Paula da se približe jedno drugome i stanu licem u lice, oslonjeni jedno o drugo.

— Jesam li te ozlijedio? — upita on Rothu. Bio je užasnut sam sobom.

Rotha niječno odmahnu glavom. Sramila se – nikada neće moći biti poput tih žena s kojima jaše. Bila je slaba.

Valhalla uze marame dviju Valkira, spoji ih – i obujmimjima struk muškarca i žene, svezavši ih tako skupa. Sa svojega mjesta Chris je mogla vidjeti kako mjesečina oko njih stvara kolut svjetla. Bila bi to lijepa scena – kada to ne bi bilo zbog svega što se prije dogodilo, kada taj muškarac i ta žena ne bi bili tako udaljeni jedno od drugoga, a tako blizu.

— Nisam dostojava da vidim svog anđela — reče Valkira. — Slaba sam, moje je srce puno stida.

— Nisam dostojan da vidim svog anđela — reče Paulo, dovoljno glasno da svi čuju. — Moje je srce puno mržnje.

— Moje srce voljelo je mnoge. I zatvorilo se za ljubav muškaraca — reče Rotha.

— Godinama sam hranio mržnju i svetio se kada više ništa od toga nije bilo važno — nastavi Paulo. — Prijatelji su mi uvijek oprštali, a ja nikada nisam znao oprostiti njima.

Valhalla se okreće u smjeru mjeseca.

— Tu smo, arhandele. Neka bude volja Božja. Naše su naslijede mržnja i strah, poniženje i stid. Neka bude volja Božja.

Zašto nije bilo dovoljno zatvoriti vrata raja? Je li baš bilo potrebno da u duši nosimo pakao? Ali ako je to Božja volja, znaj da je cijelo čovječanstvo ispunjava iz generacije u generaciju.

*V*alhalla počne koračati u krugu oko njih dvoje i jednolično zapjeva.

Ovo je uvod i pozdrav.

Slava Našem Gospodinu Isusu Kristu, za vijeke budi slavljen.

Obraćaju Ti se ratnici grijeha.

Oni koji su uvijek koristili najjače oružje koje su imali – protiv sebe samih.

Koji se smatraju nedostojnjima blagoslova. Koji misle da nisu stvorenji za sreću. Koji se osjećaju lošijima od drugih.

Obraćaju Ti se oni koji su stigli do vrata oslobođenja, ugledali raj i rekli sami sebi: 'Ne smijemo ući; nismo to zasluzili.'

Obraćaju Ti se oni koji su doživjeli osudu bližnjih: i mislili da većina ima pravo.

Obraćaju Ti se oni koji su sudili i osudili sami sebe.

*J*edna od Valkira preda bič Valhalli. Ona ga podiže prema nebu.

Prvi element: zrak

Ovdje je bič. Ako smo takvi, kazni nas.

Kazni nas jer smo drukčiji. Jer smo se usudili sanjati i vjerovati u stvari u koje više nitko ne vjeruje.

Kazni nas jer prkosimo svemu što postoji, što svi prihvataju, i što većina ne želi promijeniti.

Kazni nas jer govorimo o Vjeri, a ne osjećamo nadu. Govorimo o Ljubavi, a ne dobivamo niti nježnost niti utjehu koju mislimo da zaslužujemo. Govorimo o slobodi, a zarobljeni smo u vlastitim grijesima.

I uza sve to, Gospodine, čak i ako podignem ovaj bič tako visoko da njime dotaknem zvijezde, neću pronaći Tvoju ruku.

Jer ona počiva na našim glavama. Miluje nas i govorи: 'Ne patite više. Ja sam već propatio dovoljno.'

I ja sam sanjaо, vjerovao u novi svijet. Govorio sam o Ljubavi, i istovremeno molio Oca da prekine moju muku. Usprotivio sam se onome što većina nije željela mijenjati. Smatrao sam da sam pogriješio kada sam učinio svoje prvo čudo: pretvorio vodu u vino samo kako bih oživio jedno slavlje. Osjetio sam oštar pogled sebi sličnih i povikao: Oče moj, Oče moj, zašto si me ostavio?

'Mene su već kaznili bičem. Vi ne morate više patiti.'

*V*alhalla baci bić na tlo, i diže pjesak koji se rasuo u vjetru.

Drugi element: zemlja

Pripadamo ovome svijetu, Gospodine. A on je nastanjen našim sumnjama.

Ispisujemo svoje grijeha u pijesku, a pustinjski će ih vjetar raspršiti.

Zadrži čvrstinu naših ruku, i ne dopusti da odustanemo od borbe, čak i kada se osjećamo nedostojnjima bitke.

Iskoristi naše živote, nabrani naše snove. Ako smo sazdani od Zemlje, i Zemlja je sazdana od nas. Sve je jedno.

Podući nas i iskoristi nas. Tvoji smo zauvijek.

Zakon je sažet u jednoj zapovijedi: 'Voli bližnjega svoga kao sebe sama.'

Kada volimo, svijet se mijenja. Svjetlost Ljubavi raspršuje tmine grijeha.

Učvrsti nas u Ljubavi. Učini da prihvatimo Božju Ljubav za nas.

Pokaži nam našu Ljubav za nas same.

Zapovijedi nam da tražimo Ljubav bližnjih. Čak i kada se bojimo odbijanja, strogih pogleda, tvrdoće nečija srca – učini da nikada ne odustanemo od potrage za Ljubavi.

*J*edna od Valkira pruži Valhalli baklju. Ona je upali i podiže prema nebnu.

Treći element: vatra

Gospodine, rekao si: 'Došao sam upaliti vatru na Zemlji. I pazim da i dalje gori.'

Neka plamen ljubavi gori u našim srcima.

Neka plamen promjene gori u našim djelima.

Neka plamen pročišćenja spali naše grijeha.

Neka plamen pravde vodi naše korake.

Neka plamen mudrosti osvijetli naš put.

Neka vatrica koju si proširio Zemljom nikada ne ugasne.

Vratila nam se, a mi ćemo je nositi sa sobom.

Prijašnji su naraštaji prenosili svoje grijeha naraštajima koji su slijedili. Tako je bilo sve do naših roditelja.

Sada ćemo, međutim, mi prenijeti dalje baklju s Tvojim plamenom.

Mi smo Ratnici i Ratnice Svjetlosti, ove svjetlosti koju ponosno nosimo.

Ta nam je vatrica, prvi put upaljena, pokazala naše pogreške i naš grijeh. Ostali smo iznenadeni, uplašeni, osjetili se nedostojnjima.

Ali bila je to vatrica Ljubavi. I spalila je sve зло u nama jednom kada smo je prihvatali.

Pokazala nam je da nismo ni bolji ni lošiji od onih koji su u nas strogo gledali.

I zato prihvaćamo oprost. Nema više grijeha, možemo se vratiti u raj. I usmjeravat ćemo vatru koja će plamjeti na Zemlji.

✓ alhalla zatakne baklju u pukotinu jedne stijene.
Zatim otvorи svoju čuturicu i prolije malo vode na glave Paula i Rothe.

Četvrti element: voda

Rekao si: 'Tko pije vode koju ću mu ja dati, neće ožednjeti nikada.'

U redu, pijemo ovu vodu. Inspiremo svoje grijehе, za ljubav Promjene koja će uzdrmati Zemlju.

Slušat ćemo što govore andeli, bit ćemo glasnici i glasnice njihovih riječi.

Borit ćemo se najboljim oružjem i najbržim konjima.

Vrata su otvorena. Dostojni smo ući.

Gospodine Isuse Kriste, ti si rekao svojim apostolima 'Mir vam svoj ostavljam, mir vam svoj dajem, ne gledaj naše grijehe, nego vjeru *našeg skupa*'.

Chris je poznavala taj odlomak. Bio je sličan onome koji se koristi u katoličkim obredima.

— Jaganje Božji, koji oduzimaš grijehe svijeta, smiluj nam se — završi Valhalla, odvezujući maramu koja je spajala njih dvoje.

— Slobodni ste.

Tada Valhalla pride Paulu.

»Udarac«, pomicli Chris. »Sada će stići udarac zmije. On je plača. Ona je zaljubljena. Ako Valkira kaže cijenu, on će prihvati i doživjetiće užitak. Neću moći reći ništa — jer sam samo obična žena, ne poznajem zakone svijeta andela. Nijedno od njih nije vidjelo da sam već puno puta umrla u ovoj pustinji, i isto toliko puta se rodila. Ne shvaćaju da razgovaram sa svojim andelom, i da mi je duša naraslala. Navikli su na mene, znaju što mislim.

Ja ga volim. Ona je samo zaljubljena.«

— Sada smo na redu ti i ja, Valkiro! Obred Koji Briše Obrede!

Chrisin je krik odzvanjao zlokobnom pustinjom, okupanom svjetlošću mjeseca.

Valhalla je očekivala taj krik. Već je pobijedila krivnju i znala je da ono što želi nije nikakav grieh. Bio je to samo hir. Zaslužila je da njeguje svoje hirove — njezin ju je andeo naučio da te stvari nikoga ne udaljuju od Boga i od svete misije koju svatko treba ostvariti u svom životu.

Sjetila se kada je prvi put vidjela Chris, u kafiću na benzinskoj postaji. Tijelom joj je prošla jeza i obuzeli su je čudni predosjećaji — koje nije razumjela. »Mora da se isto dogodilo i njoj«, pomisli.

A Paulo? Završila je svoju misiju s njime. I, iako on toga nije bio svjestan, dobro mu je to naplatila — dok su šetali pustinjom, naučila je različite obrede koje je J. provodio samo sa svojim učenicima. Sve joj je ispričao.

Zato ga je i željela kao muškarca. Ne zbog toga što je on bio — nego zbog onoga što je znao. Samo jedan hir, a njezin je andeo oprاشtao hirove.

Ponovno pogleda Chris.

»Već sam na desetom krugu. I ja se trebam promijeniti. Ova je žena oruđe andela.«

— Obred Koji Briše Obrede — odgovori Valkira. — Neka nam Bog dodijeli uloge!

Prihvatile je izazov. Stigao je i njezin trenutak za rast.

Počele su hodati u zamišljenom krugu, poput starih kaubaja sa Zapada prije dvoboja. Nije se čuo nikakav šum — kao da je vrijeme stalo.

Gotovo su svi prisutni razumjeli što se događa, jer su sve bile žene, navikle na borbu za ljubav. I činile su to sve do krajnjih posljedica, koristeći trikove, spletke — činile su to zbog muškaraca, zbog Ljubavi koja je bila opravdanje njihovih života i snova.

Scenarij se mijenjao i počela se razabirati Chrisina uloga. Odjenula je kožnatu odjeću, oko glave svezala maramu, među grudi objesila medaljon s arhandelom Mihaelom.

Odjenuila se poput snažna lika, u ženu kojoj se divila i kakvom je željela biti. Bila je Valhalla.

Chris učini pokret glavom i obje zastanu. Valhalla je prepoznala lik koji je preuzeila druga žena – našla se pred virtualnim ogledalom.

Mogla se gledati. Napamet je znala umijeće rata, ali je zaboravila lekcije ljubavi. Poznavala je pet zakona pobjede, spavala je sa svakim muškarcem kojeg je poželjela, ali zaboravila je umijeće ljubavi.

Gledala je svoj odraz u drugoj ženi; bila je dovoljno moćna da je porazi. Ali i lik koji je ona preuzeila počeo je izranjati, uobličavati se, a to je bio lik koji, iako prepun snage, nije bio naviknut na takvu vrstu borbe.

Vidjela ga je tako jasno. Pretvarala se u zaljubljenu ženu koja je slijedila svog muškarca, nosila njegov mač kada je to bilo potrebno i štitila ga od svih opasnosti. Bila je to snažna žena, iako se činila slabom. Osoba koja je slijedila put ljubavi kao jedini mogući put da se dode do Spoznaje, put na kojem se čuda otkrivaju putem Davanja i Praštanja.

Valhalla se obukla u Chris.

I Chris je promatrala svoj odraz u drugoj ženi.

Polako je krenula prema rubu klisure. Valhalla ju je slijedila i njih su se dvije približile ponoru. Pad s te visine mogao je završiti smrću ili ozbiljnom ozljedom; ali one su bile žene – a žene ne poznaju granice. Chris se zaustavi na samome rubu, dajući vremena drugoj ženi da se približi i učini isto.

Tlo je bilo deset metara ispod njih, a mjesec tisuće kilometara iznad. Između mjeseca i tla, dvije žene, licem u lice.

— On je moj čovjek. Ne diraj ga samo iz hira. Ti ga ne voliš — reče Chris.

Valhalla ne odgovori.

— Učinit ću još jedan korak — nastavi Chris. — I preživjet ću. Ja sam hrabra žena.

— Idem s tobom — odgovori Valhalla.

— Ne čini to. Sada poznaćeš ljubav. To je beskrajan svijet, morat ćeš iskoristiti cijeli svoj život da ga shvatiš.

— Neću zakoračiti ako ti ne zakoračiš. Ti sada poznaješ svoju snagu. Na tvojem se horizontu već nalaze planine, doline, pustinje. Duša ti je velika i rast će sve više. Otkrila si svoju hrabrost, i to je dovoljno.

— Dovoljno je ako je ono čemu sam te podučila cijena koju si mi mislila naplatiti.

Nastupi duga tišina. Odjednom Valkira krene prema Chris.

I poljubi je.

— Prihvaćam cijenu — reče. — Hvala ti na onome što si me naučila.

Chris skine sat sa zapešća. Bilo je to jedino što joj je u tom trenutku mogla pokloniti.

— Hvala tebi na onome što si mene naučila — reče.

— Sada poznajem svoju snagu. Nikada je ne bih spoznala da nisam srela jednu neobičnu, lijepu i snažnu ženu.

S najvećom nježnošću ona namjesti sat na Valhallino zapešće.

Sunce je sjalo u Dolini smrti. Valkire su svezale marame tako da im pokriju lica – samo su im oči bile otkrivene. Konji su bili divlji i uzbudeni.

Valhalla im pride, vukući svoga konja za uzde.

— Ne možete ići s nama. Moraš vidjeti svojeg anđela.

— Ali nešto nedostaje — reče Paulo. — Oklada.

— Oklade i nagodbe sklapaju se s anđelima. Ili s demonima.

— Ne znam kako da ga vidim — odgovori on.

— Već si razvrgnuo ugovor. I prihvatio oprost. Tvoj će se andeo pojaviti da sklopite okladu.

Konji su se neprestano komešali. Ona navuče maramu na lice, popne se na svoju životinju i okrene se ka Chris.

— Uvijek ću biti u tebi — reče Chris. — A ti ćeš uvijek biti u meni.

Valhalla skine rukavicu i dobaci joj je. Zatim podigne bič. Konji krenuše, ostavljajući za sobom golemi oblak prašine.

Muškarac i žena lutali su pustinjom. Zaustavljeni bi se u gradovima s tisućama stanovnika ili u mjestočima sa samo jednim motelom, restoranom i benzinskom postajom. Nitko ih nije ništa pitao – navečer bi šetali među stijenama i planinama, sjeli bi na mjestu gdje bi ih zatekla prva večernja zvijezda i razgovarali sa svojim anđelima.

Čuli su glasove, osjećali potrebu da jedno drugo savjetuju, prisjećali se stvari koje su se prije činile zauvijek zaboravljenima u nekom zakutku prošlosti.

Ona bi, nakon što je prihvatile zaštitu i mudrost svog anđela, mirno gledala zalazak sunca nad pustinjom.

On je dalje sjedio, čekajući. Čekao je da njegov andeo siđe i pokaže se u punome sjaju. Učinio je sve što je trebao učiniti, sada je samo morao čekati.

Čekao bi sat, dva, tri. Ustao bi tek kada bi se potpuno spustila noć; tada bi uzeo ženu za ruku i vratili bi se u grad.

Večerali bi i pošli u hotel. Ona se pravila da spava, on je gledao u prazno.

Ustajala bi usred noći, odlazila po njega i molila ga da se vrati s njom u krevet. Pravila se da je spavala, da se bojala sama ostati u krevetu zbog nekog ružnog sna. On bi legao pokraj nje i šutio.

— Ti već razgovaraš sa svojim anđelom — rekao bi tada. — Čuo sam što govorиш kada kanaliziraš. Te stvari

nisi nikada prije rekla, to su savjeti mudrosti — tvoj je andeo tu.

Milovao joj je kosu i nastavio šutjeti. Pitala se je li zaista tako tužan zbog andela ili zbog žene koja je otišla i koju više nikada neće vidjeti.

S tim pitanjem zarobljenim u grlu vraćala se tišini svoga srca.

Paulo je razmišljao o ženi koja je otišla. Ali nije zbog nje bio tužan. Vrijeme je prolazilo, uskoro će doći trenutak kada će se morati vratiti kući. Ponovno će se naći s čovjekom koji ga je naučio da andeli postoje.

»Taj će mi čovjek«, zamišljao je Paulo, »reći da sam učinio dovoljno, da sam raskinuo ugovor koji je trebalo raskinuti i prihvatio oprost koji sam trebao prihvati već odavno. Istina, taj će me čovjek nastaviti podučavati putu mudrosti i ljubavi i ja ću svakim danom biti bliži svom andelu, razgovarati s njime svaki dan, zahvaljivati mu na njegovoj zaštiti i moliti ga za pomoć. Taj će mi čovjek reći da je to dovoljno.«

Zaista, J. ga je od samog početka učio da postoje granice. Potrebno je ići najdalje što možemo — ali ima trenutaka u kojima je potrebno prihvati tajnu i shvatiti da svatko ima svoj dar. Neki znaju liječiti, drugi propovijedati mudriječ, treći razgovaraju s duhovima i tako dalje. Samo kroz sveukupnost svih tih darova Bog može pokazati svoju Slavu, koristeći čovjeka kao instrument. Vrata raja bit će otvorena onima koji odluče ući. Svijet se nalazi u rukama onih koji imaju hrabrosti sanjati — i živjeti svoje snove.

Svatko sa svojim talentom. Svatko sa svojim Darom.

Ali ništa od toga nije moglo utješiti Paula. Znao je da je Took video svog andela. Da ga je vidjela i Valhalla. Da su mnogi drugi ljudi napisali knjige, priče, izvještaje o tome kako su vidjeli andele.

A on nije mogao vidjeti svog.

Ostalo im je još samo šest dana u pustinji, a onda će morati krenuti na put kući. Stali su na trgu jednoga malenoga grada, u kojemu su većina stanovnika bili starci. To je mjesto davno preživjelo svoje trenutke slave — kada je još radio rudnik željeza koji je donosio posao, napredak i nadu njegovim stanovnicima. Ali iz nekog razloga — koji im je bio nepoznat — tvrtka je prodala kuće starim radnicima i zatvorila rudnik.

— Naša su djeca otišla — rekla im je jedna žena koja je sjela za njihov stol. — Nije ostao nitko osim najstarijih. Jednoga će dana ovaj grad nestati, i sav naš rad, sve što smo izgradili, više nikome neće značiti ništa.

Prošlo je mnogo vremena otkako se posljednji put netko pojavio u gradu. Starici je bilo drago da ima s kime razgovarati.

— Ljudi dodu, grade, nadaju se da ono što rade ima važnost — nastavi ona. — Ali, malo-pomalo shvate da traže više nego što im zemlja može dati. Tada sve ostavljaju i idu dalje, nesvesni da su svojim snom opteretili i druge — druge koji, zbog svoje slabosti, ne mogu poći za njima i na kraju ostaju sami. Poput gradova-duhova u pustinji.

»Možda se to događa i sa mnom«, pomisli Paulo. »Sam sam sebe doveo ovamo, i sam sebe napustio.«

Sjetio se kako mu je jednom neki krotitelj životinja pričao kako uspijeva držati slonove zarobljenima. Dok su

još male, životinje zavežu uzicom za drveni štap. One se pokušavaju otrgnuti, ali im to ne uspijeva, i tako provedu cijelo djetinjstvo pokušavajući se osloboditi komadića drveta koji je jači od njih.

Tako se naviknu na zatočeništvo. Kasnije, kada narastu veliki i snažni, dovoljno je da im krotitelj oko noge omota uzicu i zaveže je za bilo što – pa bila to i grančica – oni neće niti pokušati pobjeći. Jer ostaju zauvijek zarobljeni u prošlosti.

Činilo se da dugi dnevni sati nikada neće proći. Nebo se zapalilo, zemlja je ključala, i morali su čekati, čekati, čekati – sve dok boja pustinje ponovno ne poprimi nježne ciglaste i ružičaste tonove. Tek tada su mogli izaći iz grada i još jednom pokušati kanaliziranje, još jednom čekati andela.

— Neki kažu da zemlja daje dovoljno da zadovolji potrebe, ali ne i pohlepu — nastavi starica.

— Vjerujete li vi u anđele?

Staricu pitanje iznenadi, ali to je bilo jedino što je Paula zanimalo.

— Kada čovjek ostari i približi se smrti, počne u svasta vjerovati — odgovori ona. — Ali ne znam vjerujem li u anđele.

— Oni postoje.

— Vidjeli ste ih? — iz njezinih je očiju iskrila mješavina nevjericice i nade.

— Razgovaram sa svojim anđelom čuvarem.

— Ima li on krila?

Svi su postavljali to pitanje. A on ga je zaboravio postaviti Valhalli.

— Ne znam. Još ga nisam vidio.

Nekoliko je časaka starica razmišljala da li da ode od stola. Od pustinjske samoće ljudi polude. A možda se

taj čovjek samo poigrava njome, u želji da mu što brže prode vrijeme.

Poželjela je saznati odakle dolazi taj bračni par i što njih dvoje rade u mjestušcu kao što je Ajo. Nije uspjela odgonetnuti odakle potječe strani naglasak.

»Možda dolaze iz Meksika«, pomisli. Ali nisu baš izgledali kao Meksikanci. Pitat će ih kada se ukaže prilika.

— Ne znam šalite li se sa mnom — reče — ali, kao što sam vam već rekla, blizu sam svojoj smrti. Mogla bih još potrajati pet, deset, dvadeset godina, ali u mojoj dobi ljudi već shvaćaju da će zaista umrijeti.

— I ja znam da će umrijeti — reče Chris.

— Ne, ne znate onako kako to znaju starci. Za vas je smrt samo neka daleka ideja, nešto što bi vam se jednoga dana moglo dogoditi. Za nas je to nešto što može doći sutra. Zbog toga mnogi starci provode sve svoje preostalo vrijeme gledajući samo u jednometar smjeru: u prošlost. Ne zato što im se jako sviđaju njihove uspomene, nego zato što znaju da tamo neće pronaći ono čega se boje.

Malo je staraca koji gledaju u budućnost, a ja sam jedna od njih. Kada to činimo, otkrivamo ono što nam budućnost zaista spremi: smrt.

Paulo ne reče ništa. Nije joj mogao pričati o tome kako je svijest o smrti važna onima koji se bave magijom. Starica bi odmah otisla od stola kada bi znala da je on čarobnjak.

— Zato bih voljela vjerovati da ozbiljno gorovite. I da anđeli postoje — nastavi ona.

— I smrt je anđeo — reče Paulo. — Već sam ga dva put video u tom obliku, ali jako brzo, tako da mu nisam stigao vidjeti lice. Ali poznajem ljude koji su ga vidjeli, i neke druge koje je odnio, pa su mi to poslije ispričali. Ti ljudi kažu da mu je lice lijepo, a dodir nježan.

Starica se duboko zagleda u Paulove oči. Željela je vjerovati.

— A ima li krila?

— Sazdan je od svjetlosti — odgovori on. — Kada dođe pravi trenutak, poprimit će oblik koji ćete vi najlakše moći pojmiti.

Starica je šutjela nekoliko minuta. Zatim ustade.

— Više me nije strah. Sada sam se u tišini pomolila i zamolila da andeo smrti stavi krila kada me dode posjetiti. Moje mi srce kaže da će mi molba biti uslišana.

Poljubila ih je oboje. Nije joj više bilo važno odakle dolaze.

— Moj vas je andeo poslao. Puno vam hvala.

Paulo se sjeti Tooka. I oni su bili instrumenti jednog andela.

Kada je sunce počelo zalaziti, otišli su na jednu planinu u blizini Ajoa. Sjeli su okrenuti ka istoku, čekajući rođenje prve zvijezde. Započet će s kanaliziranjem čim je ugledaju.

Zvali su to »kontemplacija andela«. Bio je to njihov prvi ritual nakon što je Obred Koji Briše Obrede pomeo sve prijašnje.

— Nikada te nisam pitala — reče Chris dok su čekali — zašto zapravo želiš vidjeti svog andela.

— Ali već si me nekoliko puta pokušala uvjeriti kako to uopće nije važno.

Ton mu je bio ironičan. Ona se pretvarala da to ne primjećuje.

— U redu. Znači tebi je važno. Objasni mi zašto.

— Već sam sve rekao onoga dana kada smo susreli Valhallu — odgovori.

— Ti ne trebaš čudo — ustrajala je ona. — Samo želiš zadovoljiti svoj hir.

— U duhovnom svijetu ne postoe hirovi. Ili ga prihvacaš, ili ne.

— Pa onda? Zar ti nisi prihvatio ovaj svoj svijet? Ili je sve što si rekao bila laž?

»Mora da misli na priču iz rudnika«, pomisli Paulo. Bilo je teško odgovoriti — ali pokušat će.

— Već sam video čuda — započe on. — Mnoga čuda. Čak smo ih i zajedno vidjeli nekoliko. Vidjeli smo kako

J. otvara rupu u oblacima, puni tamu svjetlošću, pomicće stvari s mjesta.

Već si vidjela da mogu predvidjeti neke misli, iznenada se pojavit, izvesti moćne rituale. Mnogo sam puta u životu video magiju na djelu – i u zlu i u dobru. Nemam nikakvih sumnji oko toga.

Paolo učini dugu stanku.

— Ali i na čuda se naviknemo. I trebamo sve više. Vjera je teška stečevina i za njezino se očuvanje treba svakodnevno boriti.

Zvijezda samo što nije izašla, trebao je brzo završiti s objašnjenjem. Ali Chris ga prekine.

— Tako je bilo i s našim brakom — reče. — I ja sam već potpuno iscrpljena.

— Ne razumijem te. Ja govorim o duhovnom svijetu.

— Ja razumijem što mi govorиш samo zato što poznaš tvoju ljubav — reče. — Već smo dugo zajedno, ali nakon prve dvije godine radosti i strasti, svaki je dan za mene postao izazov. I bilo je jako teško održati ljubavni plamen.

Na trenutak se pokajala što je načela temu – ali sada će ići do kraja.

— Jednom si mi rekao da se ljudi dijele na zemljoradnike, koji vole zemlju i žetvu, i na lovce, koji vole mračne šume i osvajanja. Rekao si da sam ja zemljoradnik, kao i J., koji slijedi put mudrosti kroz kontemplaciju.

— Ali udala sam se za lovca.

Mozak joj je radio ubrzano, nije mogla prestati govoriti. Bojala se da će zvijezda prerano izaći.

— Kako je samo bilo i kako je još uvijek biti u braku s tobom! Ti si poput Valhalle, poput Valkira, koje nikada nisu mirne, znaju živjeti jedino putem snažnih osjećaja

lova, opasnosti, mračnih noći u potrazi za pljenom. U početku sam mislila da neću uspjeti živjeti s tim; ja, koja sam željela normalan život poput tolikih drugih žena, udala sam se za čarobnjaka! Čarobnjaka čijim svijetom upravljaju zakoni koje ne poznajem – čovjeka koji vjeruje da živi svoj život jedino kada je suočen s izazovom.

Pogleda ga ravno u oči.

— Nije li J. mnogo moćniji čarobnjak od tebe?

— Svakako je mnogo mudriji — odgovori Paolo. — Više je toga proživio i stekao mnogo više iskustva. Slijedi put zemljoradnika i na tome putu pronalazi svoju moć. Ja uspijevam pronaći svoju moć samo na putu lovca.

— Zašto te onda izabrao za učenika?

Paulo se nasmiješi.

— Iz istog razloga zbog kojeg si me ti izabrala za muža. Jer smo različiti.

— Valhalla, ti i svi tvoji prijatelji samo razmišljate o Uroti. Ništa vam drugo nije važno – potpuno ste fokusirani na promjene, na novi svijet koji će tek nastati. I ja vjerujem u taj novi svijet, ali – pobogu! – mora li biti baš tako?

— Kako tako?

Ona promisli časak. Nije bila sigurna zašto je baš to rekla.

— Pa tako. S Urotama.

— Ti si izmisnila taj termin.

— Ali znam da je točan. Potvrđio si mi to.

— Rekao sam da su vrata raja neko vrijeme otvorena svima koji žele ući. Ali rekao sam i to da svatko ima svoj put – i da nam samo naš andeo može reći kojim smjerom krenuti.

«Zašto ovo radim? Što se to dogada sa mnom?» pomisli ona.

Sjetila se slika koje je vidjela u djetinjstvu, na kojima su anđeli vodili djecu po rubu ponora. Iznenadile su je vlastite riječi. Mnogo se puta već s njime svađala, ali nikada prije nije ovako govorila o magiji.

Ipak – u ovih gotovo četrdeset dana u pustinji – njezina je duša porasla, otkrila je drugu svijest, suočila se s moćnom ženom. Mnogo je puta umrla i radala se sve snažnijom.

»Uživala sam u lovnu«, pomisli.

Da. Upravo je to bilo ono što ju je izludivalo. Jer od onoga dana kada je izazvala Valhallu na dvoboj, mučio ju je osjećaj da je protratila svoj život.

»Ne, ne mogu to prihvati. Poznajem J.-a, on je zemljoradnik, a prosvjetljena je osoba. Razgovarala sam sa svojim anđelom prije nego Paulo. Umijem s njim razgovarati isto tako dobro kao i Valhalla – iako me njegov jezik još pomalo zbunjuje.«

Ali bila je zabrinuta. Možda je pogriješila kada je odabrala svoj način života.

»Moram nastaviti govoriti«, pomisli. »Moram samu sebe uvjeriti da nisam pogriješila.«

— Ti trebaš još jedno čudo — reče — i uvijek ćeš ih trebati. Nikada nećeš biti zadovoljan i nikada nećeš shvatiti da se kraljevstvo nebesko ne može osvojiti napadom.

»Bože, učini da se njegov andeo ukaže, jer je to njemu jako važno! Učini da sam ja u krivu, Gospode!«

— Nisi mi dopustila da govorim — reče on.

Ali, u tom trenutku, prva se zvijezda pojavi na horizontu.

Bio je čas za kanaliziranje.

*S*jeli su i, nakon kratkog perioda opuštanja, počeli se koncentrirati na drugu svijest. Chris nije mogla prestati misliti na posljednju Paulovu rečenicu – zaista mu nije dopustila da odgovori.

Sada je bilo kasno. Trebala je pustiti da druga svijest ispriča svoje dosadne probleme, da sto puta ponovi isto, da razloži svoje stalne preokupacije. Te će noći druga svijest htjeti raniti njezino srce. Reći će joj da je odabrala pogrešan put i da je otkrila svoju pravu sudbinu tek kada se uživila u ulogu Valhalle.

Druga će joj svijest reći da je prekasno za promjenu, da će provesti ostatak svog života slijedeći svog čovjeka – a da neće okusiti užitak mračnih šuma i potrage za pljenom.

Druga svijest će joj reći da je pronašla pogrešnog čovjeka – da bi bilo bolje da se udala za zemljoradnika. Reći će joj da Paulo ima druge žene, žene lovce, koje pronalazi u noćima punog mjeseca i u tajanstvenim magijskim obredima. Druga će joj svijest reći da bi ga trebala napustiti kako bi mogao biti sretan sa ženom poput njega.

Nekoliko se puta pokušala suprotstaviti tim mislima – rekla je da joj nije važno što zna da postoje druge žene, da ga ne želi ostaviti nikada. Jer u ljubavi nema logike, niti argumenata. Ali druga bi svijest tada prevladala – i ona odluči da prestane diskutirati, nego da samo sluša u tišini dok razgovor sam od sebe ne zamre i utihne.

Tada joj nešto poput magle opkoli misli. Kanaliziranje je započelo. Obuzme je osjećaj neopisiva mira, kao da su krila njezina anđela prekrila cijelu pustinju kako joj se ništa loše ne bi dogodilo. Kada je kanalizirala, osjećala je bezgraničnu ljubav, prema samoj sebi i prema Svemiru.

Držala je oči otvorenima kako ne bi izgubila svijest, i odjednom su počele nicati katedrale. Pojavljivale su se usred magluštine, goleme crkve koje nikada nije posjetila a za koje je znala da postoje negdje na Zemlji. U prvim je danima čula samo zbrkane stvari, urođeničke napjeve pomiješane s riječima bez smisla; ali sada joj je njezin anđeo pokazivao katedrale. Činilo se da sve to ima smisla, iako još nije mogla shvatiti kojeg.

U početku, samo su pokušavali započeti komunikaciju. Svakoga je sljedećeg dana mogla sve bolje razumjeti svog anđela. Uskoro će moći s njim razgovarati kao s bilo kojom drugom osobom koja govori njezin jezik. Bilo je to samo pitanje vremena.

Oglasio se alarm na Paulovom ručnom satu. Dvadeset minuta je prošlo. Kanaliziranje je završeno.

Pogledala ga je. Znala je što će se sada dogoditi: neko će vrijeme šutjeti, a onda će postati tužan. Anđeo se nije pojавio. Vratit će se u maleni motel u Aju, a on će izaći u šetnju dok će ona pokušati spavati.

Pričekala je da on ustane, pa ustade i ona. Ali umjesto tuge u njegovim je očima vidjela neobičan sjaj.

— Vidjet ću svog anđela — reče on. — Znam da ću ga vidjeti. Sklopio sam okladu.

»Okladu ćeš sklopiti sa svojim anđelom«, rekla je Valhalla. Nikada, ni u jednom trenutku, nije rekla: »Okladu ćeš sklopiti sa svojim anđelom kada se pojavi.« Ali on je ipak to bio tako shvatio. Cijeli je tjedan čekao da se anđeo pojavi pred njim. Bio je spreman prihvati svaku

okladu, jer je anđeo bio od Svetla, a Svetlo je ono što opravdava ljudsko postojanje. Imao je povjerenja u Svetlo, isto kao što je, prije četrnaest godina, sumnjao u tminu. Suprotno od izdajničkog doživljaja tmine, Svetlost je svoja pravila postavila unaprijed — kako bi onaj tko ih prihvati znao da se obavezuje na ljubav i milosrđe.

Ispunio je dva uvjeta i gotovo pao na trećem — najjednostavnijem! Ipak, anđelova ga zaštita nije napustila i za vrijeme kanaliziranja... ah, kako dobro da je naučio razgovarati s andelima! Sada je znao da ga može vidjeti jer je i treći uvjet bio ispunjen.

— Razvrgnuo sam ugovor. Primio sam oprost. A danas sam i sklopio okladu. Imam vjeru i povjerenje — reče. — Vjerujem da Valhalla poznaje put na kojem se mogu vidjeti andeli.

Paulove su oči sjajile. Te noći neće biti besciljnog lutanja i nesanice. Bio je sasvim siguran da će vidjeti svog anđela. Prije pola sata molio je za čudo — a sada to uopće više nije bilo važno.

Dakle, te je noći na Chris došao red da ne spava i da šeta pustim ulicama Ajoa, moleći Boga da učini čudo, jer čovjek kojega voli mora vidjeti anđela. Srce joj se stislo, više nego ikada. Možda bi joj čak bilo draže da Paulo i dalje sumnja, da i dalje treba čudo, da i dalje izgleda kao da je izgubio vjeru. Kada bi se anđeo pojavio, sve bi bilo u redu; a ako ne, uvijek bi mogao kriviti Valhallu da ga je krivo podučila. Tada ne bi morao proći jednu od najgoričih lekcija kojima je Bog podučio čovjeka kada je zatvorio vrata raja: razočaranje.

Ali ne; sada je pred sobom imala čovjeka koji kao da se okladio u vlastiti život da je moguće vidjeti anđela. A jedino mu je jamstvo bila riječ žene koja na konju jaše pustinjom i govorí o novim nadolazećim svjetovima.

Možda Valhalla nikada nije vidjela andele. A može biti i da ono što je pomoglo njoj, ne može pomoći i drugima – pa upravo joj je to Paulo rekao na trgu! Zar on ne obraća pažnju na svoje vlastite riječi?

Kad je pogledala u blistave oči svoga muža, osjetila je kako joj se srce sve više steže.

U taj čas cijelo njegovo lice zasja.

— Svjetlo! — usklikne Paulo. — Svjetlo!

Ona se okrene. Na horizontu, u blizini mjesa gdje se pojavila prva zvijezda, tri su svjetla blistala na nebu.

— Svjetlo! — ponovi on još jednom. — Andeo!

Chris osjeti neizmjernu potrebu da klekne i da se zahvali, jer je njezina molitva bila uslišana i Bog je poslao svoju vojsku andela.

Paulove se oči napuniše suzama. Čudo se dogodilo, sklopio je pravu okladu.

S lijeve se strane začuje gromoglasan prasak, zatim još jedan iznad njihovih glava. Sada je već pet, šest svjetala sijalo na nebu; cijela je pustinja bila osvijetljena.

Na trenutak izgubi glas: i ona je vidjela svog andela! Praskanje je bilo sve jače, zdesna, slijeva, iznad njihovih glava, poludjeli gromovi koji nisu dolazili odozgo, nego odzada, sa strane – i kretali se prema mjestu gdje su sjala svjetla.

Valkire! Prave Valkire, Votanove kćeri, jahale su nebom noseći ratnike! Sva prestrašena, Chris pokrije uši rukama.

Tada primijeti da je i Paulo učinio isto – a njegove oči nisu više sjale onim istim sjajem.

Na pustinjskom se horizontu pojaviše goleme vatrene kugle, a njih su dvoje osjećali kako im se trese tlo pod nogama. Gromovi na Nebu i na Zemlji.

— Hajdemo odavde — reče ona.

— Nema opasnosti — odgovori on. — Daleko su, jako daleko. Vojni avioni.

Ali supersonični su lovci probijali zvučni zid u njihovoј blizini, uza strahovitu buku.

Njih se dvoje zagrljše, i tako još dugo ostadoše gledati tu jezivu predstavu, općinjeni i užasnuti. Nisu vidjeli gromove, ali sada su znali što je to – jer je horizont bio pun vatreñih kugli, a ona zelena svjetla – sada ih je već bilo više od deset – polako su padala s neba, obasjavajući čitavu pustinju, kako nitko, ama baš nitko, ne bi mogao ostati sakriven.

— To je samo vojna vježba — pokušavao ju je umiriti. — Vježba Zračnih snaga. Na ovome području ima puno vojnih baza.

Ali jednog će dana to sve biti istina. Zamišljala je kako će je toga dana – slučajno, kao i sada – sudbina možda odvesti u jedan grad osvijetljen takvim svjetlima, a vatrene kugle neće biti samo na horizontu, nego iznad, ispod, pored nje.

— Vidio sam ih na karti — ponovi Paulo, pokušavajući govoriti najglasnije što je mogao. — Ali želio sam vjerovati da su to andeli.

»To su instrumenti andela«, pomisli Chris. »Andela smrti.«

Žućasti odbljesak bombi koje su padale na horizontu miješao se s jakim zelenim svjetlima koja su se spuštala polagano, s padobrančićima – kako bi sve na tlu bilo vidljivo i kako avioni ne bi pogriješili kada ispuštaju svoj smrtonosni teret.

Vježba je trajala oko pola sata. Zatim su avioni otišli, jednak iznenadno kao što su i došli, a pustinjom je ponovno zavladala tišina. Posljednja su zelena svjetla stigla na tlo i ugasila se. Sada su ponovno mogli vidjeti zvijezde na nebu, a zemlja više nije podrhtavala.

Paulo duboko uzdahnu. Zatvori oči i svom snagom pomisli: »Dobio sam okladu. Ne smijem sumnjati u to da sam dobio okladu.« Druga je svijest odlazila i vraćala se, govoreći mu da nije, da je sve to bila samo njegova mašta, da mu njegov andeo ipak neće otkriti svoje lice. Ali on utisnu nokat kažiprsta u jagodicu palca i pritisnu snažno, sve dok bol ne postade nepodnošljiva; bol uvijek omete ljude u razmišljanju o besmislicama.

— Vidjet ću svog anđela — reče on ponovno dok su silazili s planine.

Njezino se srce ponovno stisne. Ali nije smjela misliti o tome — on bi mogao primijetiti. Jedini brzi način da u mislima promijeni temu bio je da sluša što joj govori druga svijest i da pita Paula ima li pravo.

— Želim te nešto pitati — reče.

— Ne pitaj me ništa o čudu. Ono će se dogoditi, ili neće. Ne želim trošiti energiju na riječi.

— Ne, nisam te htjela pitati o tome.

Oklijevala je prije nego što će progovoriti. Paulo je njezin muž. Poznaje je bolje nego itko drugi. Bojala se njegova odgovora jer su njegove riječi imale veću težinu od riječi drugih ljudi.

Ali odluči da ga svejedno upita; nije više mogla podnijeti te misli u svojoj glavi.

— Misliš li da sam pogriješila u svom izboru? — reče. — Da sam protratila život sijući, zadovoljna što je moje polje lagano nicalo kraj mene, umjesto da sam se prepustila uzbudnjima lova?

On je hodao gledajući u nebo. Još je razmišljaо о okladi, o avionima.

— Često — konačno reče — promatram ljude poput J.-a, koji su smireni i kroz taj mir pronalaze zajedništvo s Bogom. Promatram tebe, koja si uspjela razgovarati sa

svojim anđelom prije negoli ja sa svojim — iako sam nas ja radi toga ovamo doveo. Gledam kako mirno spavaš, dok ja odlazim do prozora i pitam se zašto se ne događa to čudo koje očekujem. I pitam se: jesam li izabrao krivi put?

Paulo se okreće prema njoj.

— Što misliš? Jesam li odabrao pogrešan put?

Chris ga primi za ruku.

— Nisi. Bio bi nesretan.

— I ti bi bila nesretna da si odabrala moj.

»Kako je dobro to znati«, pomisli Chris.

Ustao je ne praveći buku prije nego što se oglasila budilica.

Pogledao je van: još je bio mrak.

Chris je spavala pored njega u nemirnom snu. Na trenutak pomisli da i nju probudi, da joj kaže kamo ide, da je zamoli da moli za njega – ali brzo odustane. Može joj sve ispričati kada se vrati. Osim toga, ne ide ni na kakvo opasno mjesto.

Upali svjetlo u kupaonici i napuni čuturicu na umivaoniku. Nakon toga se napije vode, najviše što je mogao – nije znao koliko će vremena provesti vani.

Obukao se, uzeo kartu, ponovio svoj itinerer. Dakle, bio je spreman za polazak.

Ali nije mogao pronaći ključ automobila. Pretražio je džepove, naprtnjaču, noćni ormarić. Pomiclio je da upali stolnu lampu – ali, ne, bilo bi preriskantno, svjetlo iz kupaonice dovoljno je osvjetljavalo sobu. Nije smio gubiti vrijeme – svaka minuta izgubljena u sobi, jedna je minuta manje u čekanju anđela. Za samo četiri sata, sunce će u pustinji postati nepodnošljivo.

»Chris je sakrila ključ«, pomisli. Sada je ona sasvim druga žena – razgovara sa svojim anđelom, intuicija joj se silno izoštrela. Možda je otkrila njegove namjere – i uplašila se.

»Zašto bi se uplašila?« One noći kada ju je vidio na rubu litice s Valhallom, njih su dvoje položili svetu zakletvu;

obećali su jedno drugome da više nikada neće riskirati život u toj pustinji. Nekoliko je puta anđeo smrti prošao blizu njih, a nije baš mudro ispitivati granice strpljenja anđela čuvara. Chris ga dovoljno dobro poznaje i zna da on nikada ne bi iznevjerio zadano obećanje. Zato je i sada htio izaći malo prije izlaska sunca – da izbjegne i opasnosti noći i opasnosti dana.

Ali svejedno se bojala i sakrila je ključ.

Uputio se prema krevetu, odlučan da je probudi. I stade.

Da, imala je razlog. Nije to bila briga za njegovu sigurnost, briga zbog rizika koji bi mogao preuzeti. Bio je to strah, ali jedan drugačiji strah – bojala se da njezin muž ne bude poražen. Znala je da će Paulo nešto pokušati. Ostala su im još samo dva dana u pustinji.

»Dobro je da si poduzela tu sigurnosnu mjeru, Chris«, pomisli, smijući se sam sebi. »Trebalо bi mi barem dvije godine da se oporavim od takva poraza, a sve bi me to vrijeme ti morala trpjeti, provoditi sa mnom besane noći, podnositi moju mrzovolju, patiti zbog moje frustracije. Bilo bi mnogo gore nego onih dana koje sam proveo ne znajući kako da sklopim okladu.«

Ispreturao je njezine stvari: ključ je bio u pojasu u kojem je čuvala putovnicu i novac. Tada se sjeti obećanja o sigurnosti – možda je sve ovo ipak bilo upozorenje. Naučio je da nitko ne smije izaći u pustinju a da ne ostavi barem poruku kojom kaže kamo ide. Iako je znao da će se brzo vratiti, iako je znao da mjesto na koje ide uopće nije daleko – i da će se moći pješice vratiti do glavne ceste ako se nešto dogodi s automobilom – odluči ne riskirati. Na kraju krajeva, dao je riječ.

Odloži kartu na umivaoniku u kupaonici. Zatim pjenom za brijanje označi krug oko jednog mjeseta: Kanjon Glorieta.

Iskoristi pjenu da još i na ogledalu napiše:

NEĆU POGRIJEŠITI.

Nakon toga obuje tenisice i izade.

Kada je želio upaliti automobil, primijeti da je ostavio ključ u bravi.

»Izgleda da je krišom napravila kopiju ključa«, pomisli. »Pa što si je zamišljala? Da će je ostaviti samu usred pustinje?«

Tada se sjeti neobičnog Tookovog ponašanja, kada je u automobilu zaboravio džepnu svjetiljku. A on je sada, zahvaljujući ključu, ostavio na karti zabilježeno mjesto na koje ide. Njegov ga je anđeo navodio da poduzme sve moguće mjere sigurnosti.

Ulice Borrego Springsa bile su puste. »Nije neka razlika u usporedbi s danom«, pomisli za sebe. Sjetio se prve noći u tom gradiću, kada su legli na tlo i zamišljali svoje anđele. U to je doba još samo želio razgovarati s jednim od njih.

Skrene ulijevo, izade iz grada i krene prema Kanjonu Glorieta. Planine su se nalazile s desne strane – planine niz koje su njih dvoje sišli u autu, nakon što su otkrili da pustinja počinje iznenada, bez upozorenja. »Tada«, pomislio, i odmah shvati da otada i nije baš prošlo tako mnogo vremena. Samo trideset i osam dana.

Ali, kao što se dogodilo i Chris, njegova je duša mnogo puta umrla u toj pustinji. Slijedio je tajnu koju je već poznao, vidio kako se sunce mijenja u očima smrti, upoznao žene koje istovremeno sliče anđelima i demonima. Vratio se u tminu za koju je mislio da je davno zaboravljena. Otkrio je da, koliko god govorio o Isusu, nikada nije u potpunosti prihvatio njegov oprost.

Upoznao je ponovno svoju ženu – baš kada je pomislio da ju je izgubio zauvijek. Jer (Chris to ne smije nikada saznati) bio se zaljubio u Valhallu.

I tada je shvatio razliku između zaljubljenosti i ljubavi. Stvar je vrlo jednostavna, kao i razgovor s anđelima.

Valhalla je bila dio fantazije njegova svijeta, žena ratnica, žena lovac, žena koja razgovara s anđelima i uvijek je spremna uhvatiti su ukoštač s bilo kakvim izazovom kako bi nadišla svoje vlastite granice. Za nju, Paulo je bio muškarac koji posjeduje prsten Tradicije Mjeseca, čarobnjak koji je znao skrivene tajne, pustolov spreman ostaviti sve i poći u potragu za anđelima. Uvijek bi imali jedno drugo – sve dok to drugo točno odgovara predodžbi prvoga.

Takva je zaljubljenost: stvorиш nečiji lik, bez upozorenja.

Međutim, jednoga dana, kada bi suživot otkrio njihova prava lica, shvatili bi da se iza Čarobnjaka i Valkire skrivaju samo jedan muškarac i jedna žena. Koji možda imaju određene moći i poneku dragocjenu spoznaju, ali su – od te se istine ne može pobjeći – ipak samo muškarac i žena. Sa svojim agonijama i ekstazama, snagom i slabostima, poput svih ostalih ljudskih bića.

I čim se jedno od njih pokaže kakvo zaista jest, drugo će se udaljiti – jer će se srušiti svijet koji je u svojoj maštiti stvorio.

Otkrio je ljubav na rubu klanca, dok su se dvije žene gledale a iza njih je sjao golemi mjesec. Ljubav je – s nekim dijeliti svijet. Jednu je od tih žena dobro poznavao, s njome dijelio svoj Svetmir. Vidjeli su iste planine, ista stabla, iako su ih promatrati svatko na svoj način. Ona je poznavala njegove slabosti, njegove trenutke mržnje i očaja, a svejedno je ostala uz njega.

Dijelili su isti Svemir. Iako mu se često činilo da u tom Svemiru za njega više nema tajni, otkrio je – one noći u Dolini smrti – da nije bio u pravu.

Zaustavi automobil. Pred njim je jedan klanac ulazio u planinu. Odabrao je to mjesto samo zbog imena – ta andeli su prisutni u svim trenucima i na svim mjestima na svijetu. Izide, otpije još malo vode koju je stalno nosio sa sobom u velikom kanistru u prtljažniku automobila, i objesi čuturicu za pojaz.

Kada je ušao u klanac, još je razmišljao o Valhalli i Chris. »Mislim da sam se još puno puta zaljubio«, progovori sam za sebe. Nije se zbog toga osjećao krivim. Zaljubljenost je bila nešto dobro, zabavno, što uvelike može obogatiti život.

Ali ona je različita od ljubavi. A za ljubav vrijedi platiti svaku cijenu, i ništa drugo nije dovoljno vrijedno da je zamijeni.

Na ulasku u klanac zastane i pogleda dolinu pred sobom. Horizont se počeo crvenjeti. Bilo je to prvi puta da vidi zoru u pustinji; čak i kada su spavalii na otvorenom, uvijek bi se probudio kada je sunce već bilo visoko.

»Kakvu sam veličanstvenu predstavu propuštao«, pomisli. U daljinii su zablistali vrhovi planina i ružičasta je svjetlost prekrila dolinu, stijene, malene biljke koje su preživjele tamu gotovo sasvim bez vode. Neko je vrijeme samo promatrao tu scenu.

Sjetio se knjige koju je upravo objavio u Brazilu, u kojoj se – u određenom trenutku – pastir Santiago penje na planinu kako bi promatrao pustinju. Ako se izuzme činjenica da se on sada ne nalazi na vrhu planine, iznenadi ga sličnost s onime što je napisao prije osam mjeseci. Kao što je i tek sada postao svjestan imena grada u koji su sletjeli u Sjedinjenim Državama.

Los Angeles. Što na španjolskom znači: Andeli.

Ali nije bio trenutak za kontempliranje o znakovima na putu.

— Ovo je tvoje lice, moj andele čuvaru — reče gласno. — Vidim te. Bio si pred mnom stalno, a gotovo da te nisam prepoznao. Slušam tvoj glas, svakoga ga dana čujem sve jasnije. Znam da postojiš, jer o tebi govore u svim zakutcima Zemlje.

Možda jedan čovjek, ili možda cijela jedna zajednica, mogu biti u krivu. Ali sve zajednice i sve civilizacije, na svim mjestima ove planete, oduvijek pričaju o andelima. Još i dandanas čuju ih djeca, starci i proroci. I nastavit će pričati o andelima još stoljećima, jer će uvijek postojati proroci, djeca i starci.

Jedan plavi leptir zaleprša pred njegovim licem. Andeo mu je odgovorio.

— Raskinuo sam ugovor. Prihvatio oprost.

Leptir je lepršao s jedne strane na drugu. Vidjeli su već puno bijelih leptira u pustinji – ovaj je, naprotiv, bio plav. Njegov je andeo bio sretan.

— I sklopio sam okladu. Te sam noći, visoko na planini, stavio na okladu svu svoju vjeru u Boga, u život, u svoj posao, u J.-a, okladio sam se u sve što imam. Cijeli sam svoj život stavio na plitici vase. Molio sam te da na drugu pliticu ti staviš svoje lice.

A kada sam otvorio oči, pred mnom je bila pustinja. Nekoliko sam časaka mislio da sam izgubio. Ali tada – ah, kako se rado toga prisjećam – tada si progovorio.

Tanka se zraka svjetlosti pojavi na horizontu. Sunce se rađalo.

— Sjećaš li se što si rekao? Rekao si: »Pogledaj oko sebe, to je moje lice. Ja sam mjesto na kojem se nalaziš.

Moj će te plašt danju pokriti zrakama sunca, a noću svjetlucanjem zvijezda.« Jasno sam čuo tvoj glas!

I još si rekao: »Uvijek ćeš me trebat!«

Srce mu je bilo sretno. Pričekat će da sunce sasvim izade, tog će se jutra nagledati lica svoga andela. Nakon toga će ispričati Chris sve o okladu. I reći joj da je vidjeti andela još lakše nego razgovarati s njime! Dovoljno je vjerovati da andeli postoje, dovoljno je da ih trebamo. I oni se pokazuju, izvršavaju svoju zadaću tako da nas štite i vode, kako bi svaka generacija prenijela njihovo postojanje generaciji koja slijedi – i kako nikada ne bi bili zaboravljeni.

»Napiši nešto«, začuje glas u svojoj glavi.

Neobično. Nije ni pokušao kanalizirati – samo je gledao lice svoga andela.

Ipak, nešto je u njemu zahtjevalo da piše. Pokušao se usredotočiti na horizont i na pustinju, ali nije više uspio.

Otišao je do automobila i uzeo papir i olovku. Imao je već nešto iskustva s automatskim pisanjem, ali nikada nije išao daleko u tome – J. mu je rekao da to nije za njega, i da bi trebao ići u potragu za svojim pravim darom.

Sjeo je na tlo pustinje, s olovkom među prstima i pokušao se opustiti. Uskoro se olovka počne sama pomicati. Nacrta nekoliko crta, i odjednom počnu izlaziti riječi. Za to je trebao pomalo izgubiti svijest, dopustiti da ga nešto – neki duh ili andeo – preuzme.

Potpuno se predao, prihvativši da bude instrument. Ali ne dogodi se ništa. »Napiši nešto«, ponovno začuje glas u svojoj glavi.

Uplaši se. Nije želio da ga neki duh opsedne. Kanalizirao je nenamjerno – kao da je njegov andeo тамо i kao da s njim razgovara. Nije to bilo automatsko pisanje.

Uhvati olovku drukčije – sada puno čvršće.

Riječi počnu izlaziti, potpuno jasne. A on ih je pisao, nemajući vremena razmisliti o njima:

*Sionu za ljubav neću šutjeti,
Jeruzalema radi neću mirovati,
dok pravda njegova ne zasine ko svjetlost,
dok njegovo spasenje ne plane ko zublja.**

Nikada mu se prije tako nešto nije dogodilo. U sebi je čuo neki glas kako diktira riječi:

*Prozvat će te novim imenom
što će ga odrediti usta Jahvina.
U Jahvinoj ćeš ruci biti kruna divna,
i kraljevski vjenac na dlanu Boga svog.
Neće te više zvati Ostavljenom
ni zemlju twoju Opustošenom,
nego će te zvati Moja milina,
a zemlju twoju Udata.***

Pokušao je razgovarati s glasom. Pitao je tko to govori.

»Sve je to već rečeno«, odgovori glas. »Sada se toga samo sjećaš.«

Paulo osjeti stezanje u grlu. Bilo je to čudo i on zahvali Bogu.

Zlatni sunčani krug polako se počne pojavljivati iza horizonta. On odloži blok i olovku, ustane, i pruži ruke u smjeru svjetla. Molio je da sva ta energija nade – nade koju novi dan donosi milijunima ljudi na licu Zemlje – uđe kroz njegove prste i nastani se u njegovu srcu. Molio je da zauvijek vjeruje u novi svijet, u andele, u otvorena

* Izraja, 62,1; Biblija, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1991.

** Izraja, 62,4; Biblija, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1991.

vrata raja. Molio je svog andela i Djevicu Mariju zaštitu za sebe, za sve koje voli i za svoj rad.

Leptir mu pride i, kao da sluša neki tajni znak andela, sjedne na Paulovu lijevu ruku. On ostade potpuno nepomičan jer dogodilo se još jedno čudo; njegov mu je andeo odgovorio.

Osjeti kako je u tom času svemir stao: sol, leptir, puštinja pred njim.

A u sljedećem trenutku, zrak se zatrese. Nije to bio vjetar. Bilo je to njihanje zraka, poput onoga koje osjetimo kada autobus prestigne automobil u velikoj brzini.

Niz kičmu mu produ trnci jeze i užasa.

*N*ekto je bio prisutan.

»Ne osvrći se«, ponovno začuje glas.

Srce mu je tuklo kao pomahnitalo i on osjeti vrtoglavicu. Znao je da je to strah, neopisiv strah. Ostao je nepomičan, s ispruženim rukama na kojima se odmarao leptir.

»Onesvijestit će se od straha«, pomisli.

»Nemoj se onesvijestiti«, reče glas.

Pokušavao je zadržati kontrolu, ali ruke mu se potpuno ohladiše i počeše se tresti. Leptir odleti daleko i on spusti ruke.

»Klekni«, reče glas.

Kleknuo je. Nije uspijevalo misliti ni na što. Nije imao kamo pobjeći.

»Očisti tlo.«

On učini što mu je glas iz njegove glave naredio. Rukom počisti malenu površinu u pijesku pred sobom, tako da ta površina ostane glatka. Srce mu je i dalje bубnjalo, a on se osjećao sve više izbezumljenim, i pomisli da bi mogao dobiti srčani udar.

»Gledaj u pod.«

Zasljepljujuća svjetlost, gotovo jednako snažna kao svjetlost jutarnjeg sunca, zablista s njegove lijeve strane. Nije želio gledati, samo je želio da sve to što prije završi.

U djeliću sekunde sjeti se djetinjstva, kada su mu pričali o Gospinom ukazanju djeci. Proveo je mnoge besane noći moleći Boga da nikada ne naredi Djevici da se pojavi pred njim – jer je osjećao strah. Jezu.

Istu jezu koju je osjećao sada.

»Gledaj u pod«, inzistirao je glas.

Pogleda prema pijesku koji je upravo očistio. I tada se pojavi zlatna ruka, sjajna poput sunca, i počne nešto pisati na pijesku.

»Ovo je moje ime«, reče glas.

I dalje je bio potpuno smeten od straha. Srce mu je udaralo sve brže.

»Vjeruj«, začuje ponovno glas. »Vrata su još neko vrijeme otvorena.«

Skupi svu snagu koja mu je preostala.

— Želim nešto reći — reče naglas. Sunčeva toplina kao da mu je vraćala snagu.

Nije više čuo ništa, nikakav odgovor.

Sat vremena kasnije, kada je stigla Chris – probudila je vlasnika hotela i zamolila ga da je doveze dotamo – on je i dalje zurio u ime napisano na tlu.

*N*ih su dvoje gledali kako Paulo priprema cement.

— Kakvo rasipanje vode, usred pustinje – namjija se Took.

Chris ga zamoli da se ne šali s time, njezin je muž još bio pod utjecajem vizije.

— Otkrio sam odakle je onaj odlomak — reče Took.

— Napisao ga je prorok Izaija.

— Zašto baš taj odlomak? — upita Chris.

— Nemam pojma. Ali razmislit ću.

— Govori o novome svijetu — nastavi ona.

— Možda baš zato — odgovori Took. — Možda baš zato.

Paulo ih pozove. Cement je bio spreman.

Svi troje izmole jednu Zdravomariju. Nakon toga se Paulo uspne na stijenu, nabaci cement i postavi na njega sliku Djevice Marije koju je uvijek nosio sa sobom.

— Evo. Gotovo je.

— Možda će je čuvari skinuti kada budu ovuda prolazili — reče Took. — Nadziru pustinju kao da je cvjetna livada.

— Možda — reče Paulo. — Ali mjesto će ostati zabilježeno. Bit će to zauvijek jedno od mojih svetih mesta.

— Ne — reče Took. — Sveta mjesta su osobna. Ovdje je izrečen jedan tekst. Tekst koji je već otprije postojao, koji govori o nadi, a bio je zaboravljen.

Paulo nije želio misliti o tome. Još se bojao.

— Ovdje se zavrđela energija duše svijeta — nastavi Took — i zauvijek će se tu vrtjeti. Ovo je mjesto Moći.

Tada pokupe najlon na kojem je Paulo miješao cement, spremi ga u prtljažnik automobila i odvezu Tooka do njegove prikolice.

— Paulo! — reče on na rastanku. — Mislim da bi trebao znati jedan stari citat iz Tradicije:

»Kada Bog želi nekoga izluditi, ostvari sve njegove želje.«

— Možda — odgovori Paulo. — Ali vrijedilo je.

Epi/og

Jedne večeri, oko godinu i pol nakon što se pojavio andeo, primijetio sam među svojom korespondencijom jedno pismo iz Los Angelesa. Bilo je od jedne brazilske čitateljice, Rite de Freitas, koja mi je čestitala na *Alkemičaru*.

Odjednom nadahnut, odgovorio sam joj i zamolio je da ode u Kanjon Glorieta, u blizini Borrego Springsa, da vidi nalazi li se još ondje jedan kipić Majke Božje od Ukazanja koji sam tamo postavio.

Nakon što sam ubacio pismo u poštanski sandučić, pomislio sam za sebe: »Kakva glupost. Ta me žena nikada nije vidjela, ona je samo čitateljica koja mi je željela uputiti nekoliko ljubaznih riječi, i nikada neće učiniti to što sam je zamolio. Neće sjesti u automobil i voziti se šest sati do pustinje samo da bi vidjela postoji li tamo još jedna slika.«

Malo prije Božića 1989. dobio sam još jedno pismo od Rite, iz kojeg izdvajam sljedeće:

Dogodile su se neke neobične 'slučajnosti'. Bila sam cijeli tjedan slobodna zbog Dana zahvalnosti. Ja i moj dragi (Andrea, talijanski muzičar) planirali smo otići na neko sasvim drugčije mjesto.

I upravo je tada stiglo vaše pismo! Mjesto koje ste mi spomenuli nalazi se blizu jednog indijanskog rezervata. I odlučili smo tamo otići.

(...)

Trećega smo dana otišli u potragu za Kanjonom Glorietu i pronašli smo ga. Bilo je to na sam Dan zahvalnosti. Zanimljivo je to da smo išli vrlo polagano, u automobilu, i nisam vidjela ništa slično nekakvoj slici. Došli smo do kraja kanjona, stali i počeli se uspinjati uz planinu, sve dok nismo stigli dosta visoko. Vidjeli smo samo tragove nekoliko kojota.

Tada smo zaključili da tamo više nema slike.

(...)

Kada smo se vraćali, na kamenju smo vidjeli neko cvijeće. Zaustavili smo auto i izašli, i tada smo vidjeli nekoliko malenih upaljenih svijeća, zlatnog platnenog leptira i pored toga slamenatu košaricu. Zaključili smo da je to mjesto na kojem se nalazila Bogorodica, ali nije je više bilo.

Zanimljivo je da sam gotovo potpuno sigurna da tamo nije ničega bilo kada smo prvi puta onuda prolazili. Fotografrali smo to mjesto – prilažem fotografiju uz pismo – i nastavili dalje.

Kada smo stigli gotovo do kraja kanjona, odjednom smo ugledali neku ženu svu u bijelom, u onoj arapskoj odjeći, s turbanom i dugačkom tunikom, kako hoda posred ceste. Bilo je to čudno – odakle se odjednom pojavila ta žena usred pustinje?

Pomislila sam: »Je li moguće da je ta žena donijela cvijeće i zapalila svjećice?« Nisam vidjela nikakav auto i capitala sam se kako je uopće tamo došla.

Ali bila sam toliko iznenadena, da nisam uspjela s njom razgovarati.

Pogledao sam fotografiju koju mi je Rita poslala: bilo je to upravo ono mjesto na koje sam postavio Bogorodicu.

Bio je Dan zahvalnosti. I, u to sam bio siguran, onuda su toga dana prošli anđeli.

Ovu sam knjigu napisao u siječnju/veljači 1992., ubrzo nakon kraja Trećeg svjetskog rata – u kojem su bitke bile mnogo sofisticirane od onih koje su se vodile konvencionalnim oružjem. Prema Tradiciji, taj je rat započeo u pedesetim godinama 20. stoljeća, blokadom Berlina, i završio kada je srušen Berlinski zid. Taj je rat imao svoje pobjednike, poraženo carstvo je podijeljeno i završio je baš poput svakog konvencionalnog rata. Jedino što se nije dogodilo, bio je nuklearni holokaust – a on se neće dogoditi nikada jer je Božje Djelo preveliko da bi ga čovjek mogao uništiti.

Sada će, prema Tradiciji, početi jedan novi rat. Još sofisticiraniji, od kojega nitko neće moći pobjeći – jer će se kroz njegove bitke dovršiti rast čovjeka. Svjedočit ćemo dvjema vojskama – na jednoj će se strani boriti svi oni koji još vjeruju u ljudski rod, koji vjeruju u skrivene čovjekove moći i znaju da će naš sljedeći korak biti rast osobnih talenata. S druge će strane biti oni koji poriču budućnost, koji vjeruju da život završava s materijalnim i – na žalost – oni koji, čak i ako vjeruju, misle da su pronašli put prosvjetljenja i žele sve ostale natjerati da ga slijede.

Zato su se anđeli vratili i trebamo ih čuti, jer samo nam oni mogu pokazati pravi put – nitko drugi. Možemo pokušati podijeliti svoja iskustva – kao što sam ja pokušao podijeliti svoja u ovoj knjizi – ali ne postoji formula za taj rast. Bog nam je velikodušno stavio Svoju mudrost i Svoju ljubav nadohvat ruke, i lako je, vrlo ih je lako pronaći. Dovoljno je dopustiti kanaliziranje – proces tako jednostavan da je i meni samom dugo trebalo da ga prihvatom i upoznam. Kako će se bitke uglavnom voditi na astralnom planu, naši će anđeli čuvati biti oni koji će dograbiti mačeve i štitove, braniti nas od opasnosti i voditi

nas u pobjedu. Ali naša je odgovornost također velika: na nama je, u ovom trenutku Povijesti, da razvijemo vlastite moći, da vjerujemo da svemir ne završava na zidovima naše sobe, da prihvatimo znakove i da slijedimo naše snove i naša srca.

Mi smo odgovorni za sve što se događa na ovome svjetu. Mi smo Ratnici Svetlosti. Snagom svoje ljubavi, svoje volje, možemo mijenjati svoje sudbine i sudbine mnogih drugih ljudi.

Doći će dan kada će se problem gladi moći riješiti čudom umnožavanja kruha. Doći će dan kada će sva srca prihvati ljubav, i najstrašnije ljudsko iskustvo – samoća, koja je gora od gladi – bit će prognerana s lica Zemlje. Doći će dan kada će se otvoriti vrata onima koji kucaju, kada će dobiti što traže oni koji mole, kada će biti utješeni oni koji plaču.

Za planet Zemlju taj je dan još jako daleko. Međutim, za bilo koga od nas, taj dan može doći već sutra. Dovoljno je prihvati jednostavnu činjenicu: ljubav – bilo ljubav Božja ili ljubav bližnjega – pokazat će nam put. Nisu važne naše mane, naš bezdan, naše potisnute mržnje, naši dugi trenuci slabosti i očaja: ako želimo zacijeliti rane odmah, čim se otisnemo u potragu za našim snovima, nikada nećemo stići u raj. Međutim, ako prihvatimo sve svoje mane – i, usprkos njima vjerujemo da zaslužujemo život pun sreće i radosti, tada otvaramo golemi prozor kroz koji Ljubav može ući. Malo pomalo, naše će mane nestati same od sebe, jer onaj tko je sretan može gledati svijet samo kroz Ljubav – tu silu koja obnavlja sve što postoji u Svetmiru.

U knjizi *Braća Karamazovi* Dostojevski nam pripovijeda priču o Velikom Inkvizitoru, koju ovdje ponavljam svojim riječima:

U vrijeme vjerskih progona u Sevilli, kada su svi koji se nisu slagali s Crkvom bili pohvatani i živi spaljeni, Krist se vraća na Zemlju i pomiješa se s mnoštvom. Veliki Inkvizitor ga spazi i naredi da ga zarobe.

Te noći on dolazi posjetiti Isusa u njegovoj ćeliji. I pita ga zašto se odlučio vratiti baš u tom trenutku. »Zbunjuješ nas«, reče Veliki Inkvizitor. »Sve u svemu, tvoji su ideali bili jako lijepi, ali mi smo ti koji ih uspijevamo provesti u djelo.«

On nastavi raspravljati s Isusom i reče mu da će Inkvizicija sigurno u budućnosti biti silno osuđivana, ali da je sada prijeko potrebna i dobro vrši svoju ulogu. Nema smisla nastaviti govoriti o miru, kada ljudsko srce živi u ratu; niti govoriti o boljem svijetu, kada u ljudskim srcima ima toliko mržnje i siromaštva. Nema smisla žrtvovati se uime cijele ljudske rase jer ljudi još pate od osjećaja krivnje. »Rekao si da su svi ljudi isti, da u sebi nose božansku svjetlost, ali zaboravio si da su ljudi nesigurni i da trebaju nekoga, trebaju nas, da ih usmjerimo. Ne ometaj nas u našem poslu, odlazi«, reče Veliki Inkvizitor, podastirući pred Isusa cijeli niz briljantnih argumenata.

Kada je prestao govoriti, zatvorskom ćelijom zavlada tišina. Tada Isus pride Velikom Inkvizitoru i poljubi ga u obraz.

»Možda si u pravu«, reče Isus. »Ali moja je ljubav jača.«

Nismo sami. Svijet se mijenja, a mi smo dio te promjene. Andeli nas vode i štite. Usprkos svim nepravdama, usprkos stvarima koje ne zaslužujemo da nam se dogode, usprkos našem osjećaju da ne možemo ispraviti sve što je pogrešno u ljudima i u svijetu, usprkos svim briljantnim argumentima Velikog Inkvizitora – Ljubav je uvijek jača i pomoći će nam da narastemo. A tek ćemo tada moći razumjeti zvijezde, anđele i čuda.